

JC 2017 37

04/01/2018

Végső iránymutatás

A 2015/849/EU irányelv 17. cikke és 18. cikkének (4) bekezdése szerinti közös iránymutatás az egyszerűsített és fokozott ügyfél-átvilágításról, valamint a hitelintézetek és a pénzügyi intézmények által az egyes üzleti kapcsolatokhoz és az üzleti megbízásokhoz kapcsolódó pénzmosási és terrorizmusfinanszírozási kockázatok értékelése során figyelembe veendő tényezőkről

A kockázati tényezőkre vonatkozó iránymutatás

Megfelelési és bejelentési kötelezettségek

A közös iránymutatás állapota

A jelen dokumentum az európai felügyeleti hatóság (Európai Bankhatóság - EBA) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/78/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. november 24-i 1093/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 16. cikke és 56. cikkének (1) bekezdése, az európai felügyeleti hatóság (az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság - EIOPA) létrehozásáról szóló 1094/2010/EU rendelet, valamint az európai felügyeleti hatóság (Európai Értékpapír-piaci Hatóság - ESMA) létrehozásáról szóló 1095/2010/EU rendelet (a továbbiakban: az európai felügyeleti hatóságokról szóló rendeletek; ESA-rendeletek) alapján kiadott közös iránymutatást tartalmazza. Az ESA-rendeletek 16. cikkének (3) bekezdése szerint a felügyeletet ellátó hatóságok és pénzügyi intézmények minden erőfeszítést megtesznek azért, hogy megfeleljenek az iránymutatásnak.

A közös iránymutatás tartalmazza az európai felügyeleti hatóságok (a továbbiakban: ESA) nézeteit a helyes felügyeleti gyakorlatról az Európai Pénzügyi Felügyeleti Rendszer keretein belül, illetve arról, hogy az uniós jogot hogyan kell alkalmazni egy adott területen. Azok a felügyeletet ellátó hatóságok, amelyekre a közös iránymutatás vonatkozik, kötelesek annak a felügyeleti gyakorlatukba történő megfelelő átültetése révén megfelelni (pl. saját jogi keretrendszerük vagy felügyeleti gyakorlatuk módosításával), beleértve azt is, ha a közös iránymutatásnak elsősorban az intézmények a címzettjei.

Jelentési követelmények

A felügyeletet ellátó hatóságok az ESA-rendeletek 16. cikkének (3) bekezdésével összhangban kötelesek [az összes fordításnak az ESA-k honlapján történő közzétételét követő két hónapon belül – 05/03/2018] értesíteni a megfelelő ESA-t arról, hogy megfelelnek-e vagy meg kívánának-e felelni ennek a közös iránymutatásnak, ellenkező esetben tájékoztatniuk kell az ESA-t a meg nem felelés indokairól. Amennyiben a fenti határidőig ilyen értesítés nem érkezik, a megfelelő ESA úgy tekinti, hogy a szóban forgó felügyeletet ellátó hatóság nem felel meg az iránymutatásnak. Az értesítéseket „JC/GL/2017/37” hivatkozási számmal ellátva a következő címekre kell megküldeni: [compliance@eba.europa.eu, compliance@eiopa.europa.eu és compliance@esma.europa.eu]. Az értesítésekhez használandó sablon elérhető az ESA-k honlapján. Az értesítéseket olyan személyek nyújthatják be, akik megfelelő felhatalmazással rendelkeznek arra nézve, hogy a felügyeletet ellátó hatóságuk nevében nyilatkozzanak annak megfeleléséről.

Az értesítéseket a 16. cikk (3) bekezdésével összhangban közzéteszik az ESA-k honlapján.

I. fejezet – Tárgy, hatály és értelmező rendelkezések

Tárgy

1. Az iránymutatás meghatározza azokat a tényezőket, amelyeket a felügyelt intézményeknek az üzleti kapcsolatok létesítéséhez vagy az üzleti megbízások teljesítéséhez kapcsolódó pénzügyi és terrorizmusfinanszírozási kockázatok (a továbbiakban: ML/TF) értékelése során figyelembe kell venniük. Meghatározza továbbá, hogy a felügyelt intézmények miként állapítsák meg az ügyfél-átvilágítási intézkedéseik szintjét úgy, hogy az arányos legyen az általuk feltárt ML/TF kockázattal.
2. Az iránymutatás az egyes üzleti kapcsolatok és az üzleti megbízások kockázatértékelésére összpontosít, a felügyelt intézmények azonban a megfelelő változtatásokkal felhasználhatják azt a 2015/849/EU irányelv 8. cikke alapján elkészítendő saját pénzügyi és terrorizmusfinanszírozással kapcsolatos kockázatértékelésük során.
3. Az iránymutatásban ismertetett tényezők és intézkedések nem teljes körűek, és a felügyelt intézményeknek adott esetben más tényezőket és intézkedéseket is figyelembe kell venniük.

Hatály

4. Ennek az iránymutatásnak a 2015/849/EU irányelv 3. cikkének 1. pontjában meghatározott hitelintézetek és 3. cikkének 2. pontjában meghatározott pénzügyi intézmények, valamint azok a felügyeletet ellátó hatóságok a címzettjei, amelyek annak felügyeletéért felelősek, hogy a felügyelt intézmények megfelelnek-e pénzügyi és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel (a továbbiakban: AML/CFT) kapcsolatos kötelezettségeiknek.
5. A felügyeletet ellátó hatóságoknak ezt az iránymutatást kell alkalmazniuk a felügyelt intézmények kockázatértékelésének, valamint a AML/CFT szabályzatainak és eljárásainak megfelelőségére irányuló vizsgálataik során.
6. A felügyeletet ellátó hatóságoknak azt is mérlegelniük kell, hogy az iránymutatás milyen mértékben tudja támogatni az ágazattal kapcsolatos ML/TF értékelését, amely a kockázatalapú felügyeleti megközelítés részét képezi. Az ESA-k a 2015/849/EU irányelv 48. cikkének (10) bekezdésével összhangban iránymutatást adtak ki a kockázatalapú felügyeletre vonatkozóan.
7. A pénzügyi szankciók európai rendszerének való megfelelés az iránymutatás hatályán kívül esik.

Értelmező rendelkezések

8. Az iránymutatás alkalmazásában:

- „felügyeletet ellátó hatóságok”: azok a hatóságok, amelyek hatáskörrel rendelkeznek annak biztosítása tekintetében, hogy a felügyelt intézmények megfeleljenek a nemzeti jogszabályokba átültetett 2015/849/EU irányelv követelményeinek.¹
- „felügyelt intézmények”: a 2015/849/EU irányelv 3. cikkének 1. és 2. pontjában meghatározott hitelintézetek és pénzügyi intézmények.
- „magasabb ML/TF kockázatot jelentő országok”: olyan országok, amelyek az iránymutatás II. fejezetében meghatározott kockázati tényezők alapján magasabb ML/TF kockázatot jelentenek. Ez a kifejezés magában foglalja többek között, de nem kizárólag a „kiemelt kockázatot jelentő harmadik országokat”, amelyeknek az AML/CFT-t célzó nemzeti rendszereit olyan stratégiai hiányosságok jellemzik, amelyek jelentős veszélyt jelentenek az Európai Unió pénzügyi rendszerére nézve (a 2015/849/EU irányelv 9. cikke).
- „ügyleti megbízás”: olyan ügylet, amelynek végrehajtására nem a 2015/849/EU irányelv 3. cikkének 13. pontjában meghatározott üzleti kapcsolat keretében kerül sor.
- „összevont számla”: valamely ügyfél – például ügyvéd vagy közjegyző – által az ügyfelek pénzének tartása érdekében nyitott bankszámla. Az ügyfelek pénze keveredik, de az ügyfelek közvetlenül nem tudják utasítani a bankot ügyletek lebonyolítására.
- „kockázat”: az ML/TF kockázat felmerülésének hatása és valószínűsége. A kockázat az eredendő kockázatra, azaz a kockázatcsökkentés előtt fennálló kockázatszintre utal, nem pedig a fennmaradó kockázatra, azaz a kockázatcsökkentés után fennálló kockázatszintre.
- „kockázati tényezők”: olyan változók, amelyek önmagukban vagy egymással ötvözve növelhetik vagy csökkenthetik valamely üzleti kapcsolat vagy ügyleti megbízás okozta ML/TF kockázatot.
- „kockázatalapú megközelítés”: olyan megközelítés, amelynek során az felügyeletet ellátó hatóságok és a felügyelt intézmények feltárják, értékelik és megértik azokat az ML/TF kockázatokat, amelyeknek a felügyelt intézmények ki vannak téve, és e kockázatokkal arányos, AML/CFT intézkedéseket foganatosítanak.
- „pénzeszközök forrása”: egy üzleti kapcsolatban vagy ügyleti megbízásban érintett pénzeszközök forrása. A fogalom kiterjed az üzleti kapcsolat során felhasznált pénzeszközök – például az ügyfél fizetése – által generált tevékenységre, valamint az ügyfél pénzeszközeinek átutalására szolgáló eszközre is.
- „vagyon forrása”: az ügyfél teljes vagyonának forrása, például örökség vagy megtakarítás.

¹ Az 1093/2010/EU rendelet 4. cikke (2) bekezdésének ii. alpontja; az 1094/2010/EU rendelet 4. cikke (2) bekezdésének ii. alpontja, az 1093/2010/EU rendelet 4. cikke (3) bekezdésének ii. alpontja.

II. fejezet – Kockázatértékelés és -kezelés: általános kérdések

9. Az iránymutatás két részből áll. A II. fejezet általános, és minden felügyelt intézményre alkalmazandó. A III. fejezet ágazatspecifikus. A III. fejezet önmagában nem teljes, és az a II. fejezettel összefüggésben értelmezendő.
10. A felügyelt intézmények által az üzleti kapcsolatokhoz és az üzleti megbízásokhoz kapcsolódó ML/TF kockázat értékelésére és kezelésére alkalmazott megközelítésnek a következőket kell magában foglalnia:

- A felügyelt intézmény egészére kiterjedő kockázatértékelések.

A felügyelt intézmény egészére kiterjedő kockázatértékeléseknek segítséget kell nyújtaniuk ahhoz, hogy a felügyelt intézmények megállapíthassák, hogy ki vannak-e téve ML/TF kockázatnak, és üzleti tevékenységük mely területére kell kiemelt figyelmet fordítaniuk az AML/CFT során. E célból és a 2015/849/EU irányelv 8. cikkével összhangban a felügyelt intézményeknek fel kell tárniuk és értékelniük kell az általuk kínált termékekhez és szolgáltatásokhoz, a működési helyük szerinti országokhoz, az ügyfélkörükhöz, valamint az ügyfeleik kiszolgálásához igénybe vett ügyleti vagy értékesítési csatornákhöz kapcsolódó ML/TF kockázatot. A felügyelt intézmények ML/TF kockázataik feltárása és értékelése céljából tett intézkedéseinek arányban kell állniuk az intézmények jellegével és méretével. Az összetett termékeket vagy szolgáltatásokat nem kínáló és korlátozott nemzetközi kiterjedéssel rendelkező vagy nemzetközi kiterjedéssel egyáltalán nem rendelkező felügyelt intézményeknek nem feltétlenül van szükségük túlságosan összetett vagy kifinomult kockázatértékelésre.

- Ügyfél-átvilágítás.

A felügyelt intézményeknek fel kell használniuk az egész szervezetükre vonatkozó kockázatértékelésük megállapításait az egyes üzleti kapcsolatokra és az üzleti megbízásokra alkalmazandó ügyfél-átvilágítás megfelelő szintjével és típusával kapcsolatos döntésük meghozatalakor.

Üzleti kapcsolat létesítése vagy ügyleti megbízás teljesítése előtt a felügyelt intézményeknek a 2015/849/EU irányelv 13. cikke (1) bekezdésének a), b) és c) pontjával és 14. cikkének (4) bekezdésével összhangban előzetes ügyfél-átvilágítást kell alkalmazniuk. Az előzetes ügyfél-átvilágításnak legalább a következőket célzó, kockázaterzékenységi alapon hozott intézkedéseket kell tartalmaznia:

- i. az ügyfél és adott esetben az ügyfél tényleges tulajdonosának vagy képviselőjének azonosítása;

- ii. az ügyfél kilétének megbízható és független forrásokon alapuló ellenőrzése, valamint adott esetben a tényleges tulajdonos kilétének oly módon történő ellenőrzése, hogy a felügyelt intézmény megtudja, ki a tényleges tulajdonos; továbbá
- iii. az üzleti kapcsolat céljának és tervezett jellegének meghatározása.

A felügyelt intézményeknek kockázatérzékenységi alapon ki kell terjeszteniük az előzetes ügyfél-átvilágítási intézkedések terjedelmét. Amennyiben az üzleti kapcsolathoz társuló kockázat alacsony, és amennyiben a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik, a felügyelt intézmények egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmazhatnak. Amennyiben magas az üzleti kapcsolathoz társuló kockázat, a felügyelt intézményeknek fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk.

- Átfogó kép kialakítása.

A felügyelt intézményeknek elegendő információt kell gyűjteniük annak érdekében, hogy feltárjanak minden releváns kockázati tényezőt, többek között – szükség esetén – további ügyfél-átvilágítási intézkedések alkalmazásával, továbbá értékelniük kell ezeket a kockázati tényezőket, hogy átfogó képet kapjanak az adott üzleti kapcsolatokhoz vagy ügyleti megbízásokhoz társuló kockázatról. A felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy az iránymutatásban felsorolt kockázati tényezők nem teljes körűek, és nem kell minden kockázati tényezőt figyelembe venniük.

- Monitoring és felülvizsgálat.

A felügyelt intézményeknek naprakészen kell tartaniuk és folyamatosan felül kell vizsgálniuk a kockázatértékelésüket.² A felügyelt intézményeknek nyomon kell követniük az ügyleteket annak érdekében, hogy azok összhangban legyenek az ügyfél kockázati profiljával és tevékenységével, és az esetleges ML/TF kockázat feltárása érdekében – szükség esetén – meg kell vizsgálniuk a pénzeszközök forrását. A felügyelt intézményeknek továbbá naprakészen kell tartaniuk az általuk tárolt dokumentumokat, adatokat és információkat, hogy meghatározhassák, hogy változott-e az üzleti kapcsolathoz társuló kockázat.³

Kockázatértékelések: módszertan és kockázati tényezők

11. A kockázatértékelésnek két különböző, de egymással összefüggő lépésből kell állnia:

- a. a ML/TF kockázati tényezők feltárása; valamint
- b. a ML/TF kockázat értékelése.

² A 2015/849/EU irányelv 8. cikkének (2) bekezdése.

³ A 2015/849/EU irányelv 13. cikke (1) bekezdésének d) pontja.

A ML/TF kockázat feltárása

12. A felügyelt intézményeknek ki kell deríteniük, hogy az üzleti kapcsolat létesítése vagy üzleti megbízás teljesítése következtében milyen ML/TF kockázatnak vannak vagy lennének kitéve.
13. Az üzleti kapcsolatokhoz vagy üzleti megbízásokhoz kapcsolódó ML/TF kockázatok feltárásakor a felügyelt intézményeknek vizsgálniuk kell a releváns kockázati tényezőket, többek között az ügyfelük kilétét, a működési helyük szerinti országokat vagy földrajzi területeket, az ügyfél által igényelt termékeket, szolgáltatásokat és ügyleteket, valamint a felügyelt intézmény által e termékek, szolgáltatások és ügyletek biztosításához igénybe vett csatornákat.

Információforrások

14. Amennyiben lehetséges, az ML/TF kockázati tényezőkre vonatkozó információknak különféle forrásokból kell származniuk, függetlenül attól, hogy e forrásokhoz egyedileg, illetve piaci alapon rendelkezésre álló, több forrásból származó információkat összesítő eszközök vagy adatbázisok útján férnek-e hozzá. A felügyelt intézményeknek kockázati érzékenység alapján kell meghatározniuk a források típusát és számát.
15. A felügyelt intézményeknek mindig figyelembe kell venniük a következő információforrásokat:
 - az Európai Bizottság szupranacionális kockázatértékelése;
 - kormányzati információk, például a kormány nemzeti kockázatértékelései, szakpolitikai nyilatkozatai és felhívásai, valamint a vonatkozó jogszabályok indokolásai;
 - szabályozó hatóságoktól származó információk, például útmutatások és szabályozási bírságokban foglalt indokolások;
 - a pénzügyi információs egységek és a nyomozó hatóságok birtokában lévő információkat, pl. fenyegetettségi jelentések, riasztások és tipológiák; valamint
 - az előzetes ügyfél-átvilágítási folyamat keretében megszerzett információk.
16. A felügyelt intézmények ezzel összefüggésben figyelembe vehetnek egyéb információforrásokat, többek között:
 - a felügyelt intézmény saját ismereteit és szakértelmét;
 - iparági testületektől származó információkat, például tipológiákat és újonnan megjelenő kockázatokat;
 - a civil társadalomtól származó információkat, például korrupciós mutatókat és országjelentéseket;
 - nemzetközi szabványügyi testületektől származó információkat, például kölcsönös értékelési jelentéseket vagy jogilag nem kötelező erejű feketelistákat;
 - hiteles és megbízható, nyílt forrásokból származó információk, például neves folyóiratokban megjelent beszámolók;

- hiteles és megbízható kereskedelmi szervezetektől származó információk, például kockázati és hírszerzési jelentések; valamint
- statisztikai szervezetektől és felsőoktatási intézményektől származó információk.

Kockázati tényezők

17. A felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy a következő kockázati tényezők nem teljes körűek, és nem kell minden kockázati tényezőt figyelembe venniük. A felügyelt intézményeknek átfogó és egységes szemléletet kell alkalmazniuk a helyzethez kapcsolódó kockázatra, és figyelembe kell venniük, hogy amennyiben a 2015/849/EU irányelv vagy a nemzeti jogszabályok másként nem rendelkeznek, az elszigetelt kockázati tényezők nem feltétlenül sorolják az üzleti kapcsolatot magasabb vagy alacsonyabb kockázati kategóriába.

Ügyfélkockázati tényezők

18. A felügyelt intézményeknek az ügyfeleikhez – többek között az ügyfelek tényleges tulajdonosaihoz – kapcsolódó kockázat⁴ feltárásakor figyelembe kell venniük a következő kockázati tényezőket:
- a. az ügyfél és az ügyfél tényleges tulajdonosának üzleti vagy szakmai tevékenysége;
 - b. az ügyfél és az ügyfél tényleges tulajdonosának hírneve; valamint
 - c. az ügyfél és az ügyfél tényleges tulajdonosának jellege és viselkedése.
19. Az ügyfél vagy az ügyfél tényleges tulajdonosának üzleti vagy szakmai tevékenységéhez kapcsolódó kockázat mérlegelésekor többek között a következő kockázati tényezők lehetnek relevánsak:
- Az ügyfélnek vagy a tényleges tulajdonosának van-e kapcsolata olyan ágazatokkal, amelyekhez általában magasabb korrupciós kockázat kapcsolódik, például az építőiparral, a gyógyszeriparral és az egészségügyi ellátással, a hadiiparral, a bányászattal és a közbeszerzéssel?
 - Az ügyfélnek vagy a tényleges tulajdonosának van-e kapcsolata olyan ágazatokkal, amelyekhez magasabb ML/TF kockázat kapcsolódik, például bizonyos pénzforgalmi szolgáltatókkal, kaszinókkal vagy nemesfém-kereskedőkkel?
 - Az ügyfélnek vagy a tényleges tulajdonosának van-e kapcsolata olyan ágazatokkal, amelyek nagymennyiségű készpénzt használnak?
 - Amennyiben az ügyfél jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, mi a célja az alapításának? Például milyen típusú üzleti tevékenységet folytat?

⁴ Az életbiztosítási kötvények kedvezményezettjeihez kapcsolódó kockázati tényezőkkel kapcsolatban a III. cím 7. fejezetében talál útmutatást.

- Az ügyfélnek vannak-e politikai kapcsolatai, például kiemelt közszereplő-e, vagy a tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő-e? Az ügyfélnek vagy a tényleges tulajdonosának van-e más releváns kapcsolata kiemelt közszereplővel, például az ügyfél bármelyik igazgatója kiemelt közszereplő-e, és ha igen, e kiemelt közszereplő meghatározó befolyást gyakorol-e az ügyfél vagy a tényleges tulajdonosa felett? Amennyiben az ügyfél vagy a tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő, a felügyelt intézményeknek a 2015/849/EU irányelv 20. cikkével összhangban mindig fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk.
 - Az ügyfélnek vagy a tényleges tulajdonosának van-e egyéb kiemelt pozíciója, vagy ellát-e olyan kiemelt közfeladatot, amely lehetővé teheti, hogy személyes haszonszerzés céljából visszaéljen ezzel a pozícióval? Például olyan vezető beosztású helyi vagy regionális tisztviselő-e, aki befolyásolni tudja a közbeszerzési szerződések odaítélését, magas rangú sporttestületek döntéshozó tagja-e, vagy olyan személy, aki közismerten befolyásolja a kormányt és más vezető beosztású döntéshozókat?
 - Az ügyfél olyan jogi személy, amelynek tényleges tulajdonosára vonatkozó megbízható információk nyilvános hozzáférhetőségét biztosító, végrehajtható adatközlési követelmények vonatkoznak, például olyan tőzsdén jegyzett részvénytársaság, amely a tőzsdei jegyzés feltételeként előírja az adatközlést?
 - Az ügyfél hatékony AML/CFT rendszerrel rendelkező országból származó, a saját nevében eljáró hitelintézet vagy pénzügyi intézmény, és a helyi AML/CFT felügyelet alá tartozik? Van-e arra vonatkozóan bizonyíték, hogy az ügyfél ellen az utóbbi években felügyeleti szankciókat vagy végrehajtást rendeltek el az AML/CFT-t kötelezettségeknek vagy szélesebb körű magatartási követelményeknek való nem megfelelés miatt?
 - Az ügyfél alacsony szintű korrupcióval rendelkező országból származó közigazgatási hatóság vagy vállalkozás?
 - Az ügyfél vagy az ügyfél tényleges tulajdonosának háttere összhangban van-e azzal, amit a felügyelt intézmény az ügyfél vagy tényleges tulajdonosának korábbi, jelenlegi vagy tervezett üzleti tevékenységével, vállalkozásainak forgalmával, a pénzeszközök forrásával, valamint az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa vagyonának forrásával kapcsolatban tud?
20. Az ügyfél vagy a tényleges tulajdonosa megítéléséhez kapcsolódó kockázat meghatározásához releváns kockázati tényezők:
- Vannak-e kedvezőtlen médiahírek vagy más releváns információforrások az ügyfélről, például felmerültek-e az ügyféllel vagy tényleges tulajdonosával szemben bűncselekményre vagy terrorizmusra vonatkozó vádak? Ha igen, azok megbízhatóak és hitelesek-e? A felügyelt intézményeknek az állítások hitelességét – egyéb megfontolások mellett – az adatforrás minősége és függetlensége, valamint ezen állítások tartós megjelenése alapján kell meghatározniuk. A felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy a büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletek hiánya nem feltétlenül elegendő a törvénysértésre vonatkozó állítások elvetéséhez.

- Az ügyfél, tényleges tulajdonosa vagy velük közismerten közeli kapcsolatban álló bármely személy vagyont befagyasztották-e közigazgatási vagy büntetőeljárás következtében, illetve terrorizmusra vagy terrorizmusfinanszírozásra vonatkozó vádak miatt? A felügyelt intézménynek alapos oka van-e azt feltételezni, hogy az ügyfél, tényleges tulajdonosa vagy velük közismerten szoros kapcsolatban álló bármely személy vagyont múltbeli időpontban befagyasztották?
 - A felügyelt intézménynek van-e tudomása arról, hogy az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa a múltban szokatlan tranzakciós bejelentésekben szerepelt?
 - A felügyelt intézménynek van-e olyan házon belüli információja az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa feddhetetlenségéről, amelyet például régóta fennálló üzleti kapcsolat során szerzett?
21. Az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa jellegéhez vagy viselkedéséhez kapcsolódó kockázat mérlegelésekor az alábbi kockázati tényezők lehetnek relevánsak; a felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy kezdetben e kockázati tényezők közül nem mind nyilvánvaló; előfordulhat, hogy csak az üzleti kapcsolat létesítését követően merülnek fel:
- Az ügyfél elfogadható indokkal rendelkezik-e ahhoz, hogy nem tudja megbízható módon igazolni személyazonosságát, esetleg azért, mert menedékkérő?⁵
 - A felügyelt intézménynek vannak-e kétségei az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa kilétének valódiságát vagy pontosságát illetően?
 - Vannak-e arra utaló jelek, hogy az ügyfél esetleg az üzleti kapcsolat létesítésének elkerülésére törekszik? Például az ügyfél egy ügyletet vagy több egyszeri ügyletet hajt végre, miközben az üzleti kapcsolat létesítése gazdasági szempontból racionálisabb lenne?
 - Az ügyfél tulajdonosi és ellenőrzési struktúrája átlátható és célszerű-e? Ha az ügyfél tulajdonosi és ellenőrzési struktúrája összetett vagy átláthatatlan, van-e arra nyilvánvaló kereskedelmi vagy jogszerű magyarázat?
 - Az ügyfél kibocsát-e bemutatóra szóló részvényeket, vagy vannak-e részvényesi meghatalmazottjai?
 - Az ügyfél olyan jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, amely vagyonkezelőként működhet?
 - Alapos indoka van-e az ügyfél tulajdonosi és ellenőrzési struktúrájában végbemenő változásoknak?
 - Az ügyfél olyan ügyleteket hajt végre, amelyek összetettek, szokatlanul vagy váratlanul nagyszámúak vagy típusúak, és amelyeknek nincs látható gazdasági vagy nyilvánvalóan jogszerű célja vagy kereskedelmi magyarázata? feltételezhető-e, hogy az ügyfél megpróbál

⁵ Az EBH véleményt adott ki az ügyfél-átvilágítási intézkedéseknek a magasabb kockázatot jelentő harmadik országokból vagy területekről származó menedékkérő ügyfelekre történő alkalmazásáról, lásd: <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/1359456/EBA-Op-2016-07+%28Opinion+on+Customer+Due+Diligence+on+Asylum+Seekers%29.pdf>.

kikerülni például a 2015/849/EU irányelv 11. cikkének b) pontjában vagy adott esetben a nemzeti jogszabályban meghatározott küszöbértékeket?

- Az ügyfél szükségtelen vagy észszerűtlen mértékű titoktartást kér-e? Például az ügyfél vonakodik az ügyfél-átvilágítási információk megosztásától, vagy úgy tűnik, hogy leplezni akarja üzleti tevékenységének valódi jellegét?
- Az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa vagyonának forrása könnyen megmagyarázható, például a foglalkozásával, örökséggel vagy a befektetéseivel? A magyarázat kézzelfogható?
- Az ügyfél használja-e azokat a termékeket, illetve igénybe veszi-e azokat a szolgáltatásokat, amelyekre az üzleti kapcsolat létesítésekor igényt tartott?
- A külföldi ügyfél igényei jobban kiszolgálhatók lennének-e máshol? Van-e megbízható gazdasági és jogszerű magyarázat arra, hogy az ügyfél az igényelt pénzügyi szolgáltatástípust kéri? A felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy a 2014/92/EU irányelv 16. cikke létrehozza az Európai Unióban tartózkodásra jogosult fogyasztók számára az alapszintű fizetési számla nyitásához fűződő jogot, ez a jog azonban csak abban az esetben alkalmazandó, ha a hitelintézetek eleget tudnak tenni az AML/CFT kötelezettségeiknek.⁶
- Az ügyfél olyan nonprofit szervezet, amelynek tevékenységeivel terrorizmusfinanszírozás céljából vissza lehet élni?

Országok és földrajzi területek

22. Az országokhoz és a földrajzi területekhez kapcsolódó kockázat feltárása során a felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük az alábbi tényezőket:

- a. az ügyfél és tényleges tulajdonosának lakóhelye vagy székhelye szerinti országok;
- b. az ügyfél és tényleges tulajdonosának főtevékenysége szerinti országok; valamint
- c. azok az országok, amelyekkel az ügyfél és tényleges tulajdonosa személyes kapcsolatban áll.

23. A felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy az egyes országok és földrajzi területek kockázati tényezőinek viszonylagos jelentőségét gyakran az üzleti kapcsolat jellege és célja határozza meg (lásd még a 36–38. bekezdést). Példa:

- Amennyiben az üzleti kapcsolat során felhasznált pénzeszközök külföldön keletkeztek, különösen lényeges a pénzmosáshoz kapcsolódó alaphűncselekmények szintje és az ország jogrendszerének hatékonysága.
- Amennyiben a pénzeszközök olyan országból érkeznek, illetve azokat olyan országba küldik, amelyben ismertén terrorista bűncselekményeket elkövető csoportok működnek, a

⁶ Lásd különösen a 2014/92/EU irányelv 1. cikkének (7) bekezdését és 16. cikkének (4) bekezdését.

felügyelt intézménynek az üzleti kapcsolat céljára és jellegére vonatkozó ismeretei alapján mérlegelnie kell, hogy ez várhatóan milyen mértékben adhat okot gyanúra.

- Amennyiben az ügyfél hitelintézet vagy pénzügyi intézmény, a felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk az ország AML/CFT rendszerének megfelelőségére, valamint az AML/CFT felügyelet hatékonyságára.
 - Amennyiben az ügyfél valamilyen jogi konstrukció vagy bizalmi vagyonkezelő, a felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy az ügyfél – és adott esetben a tényleges tulajdonosa – bejegyzett székhelye szerinti ország ténylegesen milyen mértékben felel meg az átlátható adózásra vonatkozó nemzetközi standardoknak.
24. Valamely ország AML/CFT rendszerének hatékonyságának meghatározásához a felügyelt intézménynek többek között a következő kockázati tényezőket kell figyelembe vennie:
- Az ország AML/CFT rendszerét a Bizottság a 2015/849/EU irányelv 9. cikkével összhangban stratégiai hiányossággal rendelkezőként határozta meg? Amennyiben a felügyelt intézmények olyan harmadik országokban illetőséggel rendelkező vagy letelepedett természetes vagy jogi személyekkel bonyolítanak ügyletet, amely országokról a Bizottság megállapította, hogy magas ML/TF kockázatot jelentenek, a felügyelt intézményeknek mindig fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk.⁷
 - Létezik-e egynél több hiteles és megbízható forrásból származó információ az ország AML/CFT ellenőrzéseinek minőségére – többek között a végrehajtási intézkedések és a felügyelet minőségére és hatékonyságára – vonatkozóan? A lehetséges források többek között a következők: a Pénzügyi Akció Munkacsoport (FATF), illetve az e munkacsoporthoz hasonló regionális testületek (FSRB-k) kölcsönös értékelési jelentései (jó kiindulópontot jelentenek a következők: a vezetői összefoglaló és a fő megállapítások, valamint a 10., a 26. és a 27. ajánlásnak, illetve a 3. és a 4. azonnali kimenetnek való megfelelés értékelése), továbbá a kiemelt kockázatot jelentő és nem együttműködő országokról készített FATF-lista, a Nemzetközi Valutaalap (IMF) értékelései és a pénzügyi ágazatot értékelő program (FSAP) keretében készült jelentések. A felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy a FATF- vagy az FSRB-tagság (például a MoneyVal-tagság) önmagában nem jelenti azt, hogy a ország AML/CFT rendszere megfelelő és hatékony.

A felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy a 2015/849/EU irányelv nem ismeri el a harmadik országok „egyenértékűségét”, és hogy az egyenértékű országok tagállami jegyzékei már nincsenek karbantartva. A felügyelt intézményeknek – a nemzeti jogszabályok által megengedett mértékben – képesnek kell lenniük arra, hogy ezen iránymutatással és a 2015/849/EU irányelv II. mellékletével összhangban azonosítsák az alacsonyabb kockázatot jelentő országokat.

25. Az országokhoz kapcsolódó TF kockázat szintjének feltárása során a felügyelt intézményeknek többek között a következő kockázati tényezőket kell figyelembe venniük:

⁷ A 2015/849/EU irányelv 18. cikkének (1) bekezdése.

- Léteznek-e például bűnüldözési vagy más hiteles és megbízható, nyilvános médiaforrásból származó, arra utaló információk, hogy valamely ország terroristák tevékenységeihez nyújt finanszírozást és támogatást, vagy ismert, hogy az országban vagy a területen terrorista bűncselekményeket elkövető csoportok működnek?
 - Az Egyesült Nemzetek Szervezete vagy az Európai Unió kiszabott-e az országra terrorizmussal, terrorizmusfinanszírozással vagy a tömegpusztító fegyverek elterjedésével kapcsolatos pénzügyi szankciót, embargót vagy egyéb intézkedést?
26. Egy ország átláthatóságának és adózási megfelelése mértékének meghatározásakor a felügyelt intézményeknek a következő kockázati tényezőket kell figyelembe venniük:
- Létezik-e egynél több hiteles és megbízható forrásból származó információ arra vonatkozóan, hogy az ország adózási átláthatósága és jelentéstétele megfelel a nemzetközi szabályoknak? Létezik-e arra vonatkozó információ, hogy a gyakorlatban ténylegesen végrehajtják a releváns szabályokat? Lehetséges források például a következők: a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) adóügyi átláthatósággal és információcserével foglalkozó globális fórumának jelentései, amelyek az adóügyi átláthatóság és az információcsere céljából minősítik az országokat; az ország közös jelentéstételi standardon alapuló automatikus információcsere melletti elkötelezettségére vonatkozó értékelések; a 9., a 24. és a 25. FATF-ajánlásnak, illetve a 2. és az 5. azonnali következménynek való megfelelés FATF vagy FSRB-k általi értékelése; valamint az IMF-értékelések (például offshore pénzügyi központok IMF-munkatársak általi értékelései).
 - A ország elköteleződött-e az automatikus információcsere vonatkozó, a G20-csoport által 2014-ben elfogadott közös jelentéstételi standard mellett, és azt hatékonyan végrehajtotta-e?
 - A ország bevezetett-e megbízható és hozzáférhető nyilvántartásokat a tényleges tulajdonosokra vonatkozóan?
27. A pénzmosáshoz kapcsolódó alpbűncselekmények szintjéhez kapcsolódó kockázat feltárása során a felügyelt intézményeknek többek között a következő kockázati tényezőket kell figyelembe venniük:
- Léteznek-e a pénzmosáshoz kapcsolódó, a 2015/849/EU 3. cikkének 4. pontjában felsorolt alpbűncselekmények – például a korrupció, a szervezett bűnözés, az adócsalás és a súlyos csalás – szintjére vonatkozó, hiteles és megbízható nyilvános forrásból származó információk? Például: korrupcióérzékelési indexek, az OECD megvesztegetés elleni egyezményének végrehajtásával kapcsolatos OECD-országjelentések, valamint az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatalának a globális kábítószerhelyzetről szóló jelentése.
 - Létezik-e egynél több hiteles és megbízható forrásból származó információ arra vonatkozóan, hogy a ország bűnüldözési és igazságszolgáltatási rendszere képes hatékony nyomozást és büntetőeljárást folytatni e bűncselekmények tárgyában?

Termékekhez, szolgáltatásokhoz és ügyletekhez kapcsolódó kockázati tényezők

28. A termékeikhez, szolgáltatásaikhoz vagy ügyleteikhez kapcsolódó kockázat feltárása során a felügyelt intézményeknek a következőkhöz kapcsolódó kockázatot kell figyelembe venniük:
- a termék, a szolgáltatás vagy az ügylet átláthatóságának vagy átláthatósága hiányának a szintje;
 - a termék, a szolgáltatás vagy az ügylet összetettsége; valamint
 - a termék, a szolgáltatás vagy az ügylet értéke vagy volumene.
29. A termék, a szolgáltatás vagy az ügylet átláthatóságához kapcsolódóan a lényeges kockázati tényezők:
- A termékek vagy a szolgáltatások milyen mértékben teszik lehetővé az ügyfél, a tényleges tulajdonos vagy a tényleges tulajdonosi struktúrák anonimitásának megőrzését, illetve milyen mértékben segítik elő a kilitük elrejtését? Ilyen termékek és szolgáltatások például: bemutatóra szóló részvények, vagyonkezelői betétek, offshore gazdasági társaságok és bizonyos bizalmi vagyonkezelési konstrukciók, valamint alapítványok, amelyek felépülhetnek oly módon, hogy kihasználják az anonimitást és lehetővé teszik a fedőcégekkel vagy a bemutatóra szóló részvényeket birtokló részvényesekkel rendelkező társaságokkal való ügyletkötést.
 - Mennyire lehetséges, hogy az üzleti kapcsolatban részt nem vevő harmadik fél utasításokat adjon, például bizonyos levelezőbanki kapcsolatok esetében?
30. A termék, a szolgáltatás vagy az ügylet összetettségéhez kapcsolódó kockázathoz kapcsolódóan a lényeges kockázati tényezők:
- Az ügylet mennyire összetett, és abban több fél vagy több ország érintett-e, például bizonyos kereskedelem finanszírozási ügyletek esetében? Egyértelműek-e az ügyletek, például rendszeresen teljesítenek-e fizetést nyugdíjalapba?
 - A termékek vagy a szolgáltatások mennyire tesznek lehetővé harmadik felek által teljesített fizetéseket, illetve mennyiben fogadnak el túlfizetéseket, amennyiben ezekre rendes körülmények között nem kellene számítani? Amennyiben a felügyelt intézmény számít harmadik fél által teljesített fizetésekre, ismeri-e a harmadik felet, például állami juttatási hatóság vagy kezes? Esetleg a termékeket és a szolgáltatásokat az ügyfél saját, valamely másik pénzügyi intézmény által vezetett számlájáról teljesített átutalással finanszírozzák, amelyre az AML/CFT tekintetében a 2015/849/EU irányelvben előírt hasonló standardok vonatkoznak, és amely felett az említett irányelvben előírt hasonló felügyeletet gyakorolnak?
 - A felügyelt intézmény ismeri-e az új vagy innovatív termékéhez vagy szolgáltatásához kapcsolódó kockázatokat, különösen abban az esetben, ha ez új technológiák vagy fizetési módok használatával jár?

31. A termék, a szolgáltatás vagy az ügylet értékéhez vagy összegéhez kapcsolódó kockázathoz kapcsolódóan a lényeges kockázati tényezők:
- A termékek és a szolgáltatások mennyire készpénzintenzívek, mint a pénzforgalmi szolgáltatások, valamint bizonyos folyószámlák?
 - A termékek és a szolgáltatások mennyire könnyítik meg, illetve mennyire ösztönzik a nagyszegű ügyleteket? Maximálják-e az ügyleti értéket vagy a díjbevételek mértékét, ami korlátozhatja a termék vagy szolgáltatás ML/TF céljára történő felhasználását?

Az értékesítési csatornához kapcsolódó kockázati tényezők

32. Az ügyfél által a kért termékek vagy szolgáltatások igénybevételének módjához kapcsolódó kockázathoz kapcsolódó lehetséges kockázati tényezők:
- a. a nem személyesen létrejött üzleti kapcsolat mire terjed ki; valamint
 - b. a felügyelt intézmény által igénybe vett közvetítők, és azok kapcsolata a felügyelt intézménnyel.
33. Az ügyfél által igénybevett termékek vagy szolgáltatásokhoz kapcsolódó kockázat értékelésekor többek között az alábbi tényezőket kell figyelembe venni:
- Az ügyfél személyesen jelen van-e az azonosításkor? Ha nincs, a felügyelt intézmény a nem személyes ügyfél-átvilágítás megfelelő módját alkalmazta-e? Tett-e lépéseket a személyazonossággal való visszaélés vagy csalás megakadályozására?
 - Az ügyfél azonosítását ugyanazon pénzügyi csoport valamely másik tagja végezte-e, ha igen, milyen mértékben támaszkodhat a felügyelt intézmény erre az átvilágításra, mint biztosítékra arra vonatkozóan, hogy az ügyfél nem fogja kitenni túlzott ML/TF kockázatnak? Milyen módon győződött meg a felügyelt intézmény arról, hogy a csoport tagja a 2015/849/EU irányelv 28. cikkével összhangban az Európai Gazdasági Térség (EGT) standardjainak megfelelő ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmazta?
 - Az ügyfél átvilágítását harmadik fél, például egy nem a csoporthoz tartozó bank végezte-e, a harmadik fél pénzügyi intézmény, vagy főtevékenysége nem kapcsolódik pénzügyi szolgáltatás nyújtásához? Milyen módon győződött meg a felügyelt intézmény a következőkről:
 - i. a harmadik fél az EGT-előírásoknak megfelelő ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmaz és nyilvántartást vezet, továbbá felette a 2015/849/EU irányelv 26. cikkével összhangban AML/CFT kötelezettségeknek való megfelelés tekintetében felügyeletet gyakorolnak;
 - ii. a harmadik fél kérésre haladéktalanul rendelkezésre bocsátja az azonosítási és átvilágítási dokumentumok másolatát, többek között a 2015/849/EU irányelv 27. cikkével összhangban; valamint

- iii. a harmadik fél ügyfél-átvilágítási intézkedései olyan a minőségűek, hogy azokra lehet támaszkodni.
- Az ügyfél átvilágítása függő ügynök útján, azaz nem közvetlenül a felügyelt intézménynél történt? A felügyelt intézmény mennyire győződött meg arról, hogy az ügynök elegendő információt szerzett ahhoz, hogy a felügyelt intézmény megismerje ügyfelét és az üzleti kapcsolathoz társuló kockázat szintjét?
 - Független vagy függő ügynökök igénybevétele esetén azok milyen mértékben vesznek részt az üzleti kapcsolat létesítésében? Ez hogyan befolyásolja a felügyelt intézménynek az ügyféllel kapcsolatos ismereteit és a folyamatban lévő kockázatkezelést?
 - Amennyiben a felügyelt intézmény közvetítőt vesz igénybe:
 - i. A közvetítő a 2015/849/EU irányelvvel összhangban lévő, AML kötelezettségek hatálya alá tartozó felügyelt személy?
 - ii. A közvetítő hatékony AML felügyelet alá tartozik? Vannak-e arra utaló jelek, hogy a közvetítő a hatályos AML jogszabályoknak vagy szabályozásnak való megfelelése nem megfelelő, például a közvetítőt szankcionálták-e AML/CFT kötelezettségek megsértéséért?
 - iii. A közvetítő magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén található? Amennyiben valamely harmadik fél kiemelt kockázatot jelentő, a Bizottság által stratégiai hiányossággal rendelkezőként meghatározott harmadik országban van bejegyezve, a felügyelt intézmény nem hagyatkozhat e közvetítőre. Mindazonáltal a nemzeti jogszabályoknak megfelelően hagyatkozhatnak a közvetítőre, amennyiben az az Európai Unióban alapított másik felügyelt intézmény fióktelepe vagy többségi tulajdonú leányvállalata, és a felügyelt intézmény meggyőződött arról, hogy a közvetítő maradéktalanul megfelel a 2015/849/EU irányelv 45. cikke szerinti csoportszintű politikáknak és eljárásoknak.⁸

Az ML/TF kockázat értékelése

34. A felügyelt intézményeknek egységes és átfogó személelmódot kell alkalmazniuk az általuk feltárt ML/TF kockázati tényezőkre vonatkozóan, amelyek együttesen határozzák meg az üzleti kapcsolathoz vagy az ügyleti megbízáshoz kapcsolódó ML/TF kockázat szintjét.
35. Ezen értékelés keretében a felügyelt intézmények dönthetnek úgy, hogy az egymáshoz viszonyított jelentőségüktől függően eltérő súlyozást alkalmaznak az egyes kockázati tényezőkre.

⁸ A 2015/849/EU irányelv 26. cikkének (2) bekezdése.

A kockázati tényezők súlyozása

36. A kockázati tényezők súlyozása során a felügyelt intézményeknek megalapozott döntést kell hozniuk az üzleti kapcsolat vagy ügyleti megbízás keretében felmerülő különböző kockázati tényezők fontosságáról. Ennek gyakran az a következménye, hogy a felügyelt intézmények más-más „pontszámot” rendelnek a különböző tényezőkhöz, például dönthetnek úgy, hogy az ügyfélnek a magasabb ML/TF kockázatot jelentő országgal való személyes kapcsolata az általa keresett termék jellemzőinek fényében kevésbé releváns.
37. Végeredményként az egyes tényezők súlya termékenként, ügyfelenként (vagy ügyfél-kategóriánként), illetve felügyelt intézményenként valószínűleg eltérő lesz. A kockázati tényezők súlyozásakor a felügyelt intézményeknek biztosítaniuk kell a következőket:
- a súlyozást indokolatlanul ne befolyásolja csupán egyetlen tényező;
 - gazdasági vagy nyereségen alapuló megfontolások ne befolyásolják a kockázat minősítését;
 - a súlyozás ne vezessen olyan helyzethez, amelyben egyetlen üzleti kapcsolat sem sorolható magas kockázati kategóriába;
 - a 2015/849/EU irányelvnek vagy a nemzeti jogszabályoknak a mindig magas ML kockázatot jelentő helyzetekre vonatkozó rendelkezéseit ne írassa felül a felügyelt intézmény súlyozása; valamint
 - a felügyelt intézmény szükség esetén felülírassa az automatikusan generált kockázati pontszámokat. A kérdéses pontszámok felülírására vonatkozó döntés indokolását megfelelően rögzíteni kell.
38. Amennyiben a felügyelt intézmény automatizált informatikai rendszereket alkalmaz az üzleti kapcsolatok vagy az ügyleti megbízások kategorizálása céljából történő kockázatok pontozására, és e rendszereket nem házon belül fejleszti, hanem külső szolgáltatótól vásárolja meg, meg kell ismernie a rendszer működését, valamint, hogy miképp kombinálja a kockázati tényezőket az általános kockázati pontszám kiszámításához. A felügyelt intézménynek mindig meg kell győződnie arról, hogy a kiosztott pontszámok a ML/TF kockázatra vonatkozó saját értelmezését tükrözik, továbbá képesnek kell lennie arra, hogy ezt bizonyítsa az felügyeletet ellátó hatóságnak.

Az üzleti kapcsolatok és az ügyleti megbízások kategorizálása

39. A felügyelt intézménynek az általa végzett kockázatértékelést követően a ML/TF kockázat szintje szerint kell kategorizálnia üzleti kapcsolatait és ügyleti megbízásait.
40. A felügyelt intézményeknek döntenük kell a kockázatok kategorizálásának legmegfelelőbb módjáról. Ez függ a felügyelt intézmény üzleti tevékenységének jellegétől és méretétől, valamint attól, hogy mely ML/TF kockázattípusnak van kitéve. Bár a felügyelt intézmények gyakran magas, közepes és alacsony kategóriába sorolják a kockázatokat, más kategorizálás is lehetséges.

Kockázatkezelés: egyszerűsített és fokozott ügyfél-átvilágítás

41. A felügyelt intézmény kockázatértékelésének segítenie kell az intézményt abban, hogy hogyan fókuszálja az AML/CFT kockázatainak kezelését mind az üzleti kapcsolat létesítésekor, mind annak időtartama alatt.
42. Ennek keretében a felügyelt intézményeknek a 2015/849/EU irányelv 13. cikkének (1) bekezdésében meghatározott ügyfél-átvilágítási intézkedések mindegyikét alkalmazniuk kell, de ezeknek az intézkedéseknek a terjedelmét kockázatérzékenységi alapon határozhatják meg. Az ügyfél-átvilágítási intézkedéseknek elő kell segíteniük, hogy a felügyelt intézmények jobban megismerjék az egyes üzleti kapcsolatokhoz vagy az ügyleti megbízásokhoz kapcsolódó kockázatot.
43. A 2015/849/EU irányelv 13. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy a felügyelt intézményeknek bizonyítani kell tudniuk az felügyeletet ellátó hatóságok számára, hogy az általuk alkalmazott ügyfél-átvilágítási intézkedések arányosak az ML/TF kockázatokkal.

Egyszerűsített ügyfél-átvilágítás

44. A felügyelt intézmények – a nemzeti jogszabályok által megengedett mértékben – alkalmazhatnak egyszerűsített ügyfél-átvilágítást olyan helyzetekben, amikor az üzleti kapcsolathoz társuló ML/TF kockázatot alacsonynak értékelték. Az egyszerűsített ügyfél-átvilágítás nem mentesít egyik ügyfél-átvilágítási intézkedés alól sem, a felügyelt intézmények azonban minden egyes vagy az összes ügyfél-átvilágítási intézkedés mennyiségét, időzítését, illetve típusát oly módon állíthatják be, hogy az arányos legyen az általuk feltárt alacsony kockázattal.
45. A felügyelt intézmények által alkalmazható egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedések többek között, de nem kizárólag a következők:
 - az ügyfél-átvilágítás időpontjának meghatározása, például amennyiben a kért termék vagy ügylet olyan jellemzőkkel rendelkezik, amelyek korlátozzák az ML/TF célra való felhasználhatóságát, például:
 - i. az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa kilétének ellenőrzése az üzleti kapcsolat létesítése során; vagy
 - ii. az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa kilétének ellenőrzése azt követően, hogy az ügyletek meghaladnak egy meghatározott küszöbértéket, vagy ésszerű határidőt. A felügyelt intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy:
 - a. ez ne vezessen az ügyfél-átvilágítás alóli tényleges mentességhez, azaz a felügyelt intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa kilétének ellenőrzésére végül sor kerüljön;
 - b. a küszöbértéket vagy a határidőt ésszerűen alacsony szinten határozzák

- meg (a TF tekintetében azonban a felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy az alacsony küszöbérték önmagában nem feltétlenül elegendő a kockázat csökkentéséhez);
- c. rendelkezzenek olyan rendszerekkel, melyek jelzik a küszöbérték vagy a határidő elérését; továbbá
 - d. ne halasszák el az ügyfél-átvilágítást, illetve ne késleltessék az ügyfélre vonatkozó releváns információk megszerzését, amennyiben az alkalmazandó jogszabályok – például a 2015/847/EU irányelv vagy a nemzeti jogszabályi rendelkezések – előírják, hogy ezeket az információkat már a kapcsolat indulásakor meg kell szerezni.
- az azonosítás, az ellenőrzés vagy a monitoring céljára megszerzett információk mennyiségének összehangolása, például:
 - i. az ügyfél kilétének mindössze egyetlen megbízható, hiteles és független dokumentumból vagy adatforrásból szerzett információk alapján való ellenőrzése; vagy
 - ii. az üzleti kapcsolat jellegének és céljának az alapján történő meghatározása, hogy a termék egyetlen célra használható fel, például vállalati nyugdíjrendszerhez vagy bevásárlóközponti ajándékkártyához.
 - az azonosítás, az ellenőrzés vagy a monitoring céljára megszerzett információk minőségének vagy forrásának összehangolása, például:
 - i. elsődlegesen az ügyféltől, és nem független forrásból szerzett információk elfogadása a tényleges tulajdonos kilétének ellenőrzésekor (felhívjuk a figyelmet arra, hogy ez az ügyfél kilétének ellenőrzésével kapcsolatban nem megengedett); vagy
 - ii. amennyiben a kapcsolat valamennyi aspektusához társuló kockázat nagyon alacsony, a pénzeszközök forrásának alapul vétele egyes ügyfél-átvilágítási követelmények teljesítése érdekében, például, ha a pénzeszközök az állam által kifizetett ellátások, vagy ha a pénzeszközöket az ügyfél nevében egy EGT-országbeli felügyelt intézménynél vezetett számláról utalták át.
 - az ügyfél-átvilágítások naprakésszé tételének és az üzleti kapcsolat felülvizsgálati gyakoriságának összehangolása, például oly módon, hogy ezeket csak bizonyos kiváltó események bekövetkezésekor végzik el, például ha az ügyfél új terméket vagy szolgáltatást kíván igénybe venni, vagy bizonyos üzleti küszöbérték elérésekor; a felügyelt intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy ez ne vezessen az ügyfél-átvilágítási információk folyamatos naprakészen tartása alóli tényleges mentességhez;

- az ügyletek monitoring-gyakoriságának és intenzitásának beállítása, például oly módon, hogy csak bizonyos küszöbértéket meghaladó ügyletek esetében végzik el azt. Amennyiben a felügyelt intézmények emellett döntenek, gondoskodniuk kell arról, hogy a küszöbértéket észszerű szintben állapítsák meg, és hogy rendelkezzenek olyan rendszerekkel, amelyekkel azonosíthatók azok a ténylegesen összefüggő ügyletek, amelyek együttesen meghaladnák a küszöbértéket.
46. A III. fejezet felsorolja azokat a további egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedéseket, amelyek relevánsak lehetnek a különböző ágazatokban.
47. A felügyelt intézmény által az egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedések alkalmazása során megszerzett információknak lehetővé kell tenniük, hogy a felügyelt intézmény megalapozottan értékelje alacsonynyak a kapcsolathoz társuló kockázatot. Az intézkedéseknek ahhoz is elegendőnek kell lenniük, hogy kellő információval szolgáljanak az üzleti kapcsolat jellegéről a szokatlan vagy gyanús ügyletek azonosításához. Az egyszerűsített ügyfél-átvilágítás nem mentesíti az intézményeket azon kötelezettségük alól, hogy a gyanús ügyleteket jelentsék a pénzügyi információs egységnek.
48. Amennyiben vannak arra utaló jelek, hogy a kockázat nem alacsony, például amennyiben feltételezhető a pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás, vagy amennyiben a felügyelt intézménynek kétségei merülnek fel a megszerzett információk valódiságával kapcsolatban, nem alkalmazható egyszerűsített ügyfél-átvilágítás.⁹ Ugyanígy, magas kockázatú forgatókönyv esetén, amikor fokozott ügyfél-átvilágítást kell lefolytatni, egyszerűsített ügyfél-átvilágítás nem alkalmazható.

Fokozott ügyfél-átvilágítás

49. A felügyelt intézményeknek a magasabb kockázatot jelentő helyzetekben fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk a kockázatok megfelelő kezelése és enyhítése céljából.¹⁰ A fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedések nem helyettesíthetők normál ügyfél-átvilágítási intézkedésekkel, hanem azokat a normál ügyfél-átvilágítási intézkedéseken felül kell alkalmazni.
50. A 2015/849/EU irányelv felsorolja azokat a konkrét eseteket, amelyeket a felügyelt intézményeknek mindig magas kockázatúként kell kezelniük:
- i. amennyiben az ügyfél vagy a tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő;¹¹
 - ii. amennyiben a felügyelt intézmény levelezőbanki kapcsolatot létesít egy nem EGT-állambeli intézménnyel;¹²

⁹ A 2015/849/EU irányelv 11. cikkének e) és f) pontja, valamint 15. cikkének (2) bekezdése.

¹⁰ A 2015/849/EU irányelv 18–24. cikke.

¹¹ A 2015/849/EU irányelv 20–24. cikke.

¹² A 2015/849/EU irányelv 19. cikke.

- iii. amennyiben a felügyelt intézmény ügyfele olyan természetes vagy jogi személy, amely kiemelt kockázatot jelentő harmadik országban lakcímmel vagy székhellyel rendelkezik;¹³ valamint
 - iv. valamennyi olyan összetett és szokatlanul nagyösszegű ügylet és szokatlan ügylettípus, amelynek nincs látható gazdasági vagy nyilvánvalóan jogszerű célja.¹⁴
51. A 2015/849/EU irányelv a felügyelt intézmények által alkalmazandó konkrét fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket állapít meg a következő esetekre:
- i. amennyiben az ügyfél vagy az ügyfél tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő;
 - ii. a harmadik országbeli bankokkal létesítendő levelezőbanki kapcsolatok tekintetében; valamint
 - iii. valamennyi olyan összetett és szokatlanul nagyösszegű ügylet, valamint szokatlan ügylettípus tekintetében, amelynek nincs látható gazdasági vagy nyilvánvalóan jogszerű célja.

A felügyelt intézményeknek további fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk olyan helyzetekben, amikor az arányban áll az általuk feltárt ML/TF kockázattal.

Kiemelt közszereplők

52. Azok a felügyelt intézmények, amelyek egy ügyfelüket vagy a tényleges tulajdonosát kiemelt közszereplőként azonosították, kötelesek:
- Megfelelő intézkedéseket tenni az üzleti kapcsolat során felhasználandó vagyon és pénzeszközök forrásának megállapítása annak érdekében, hogy meggyőződhesen arról, hogy az nem korrupcióból vagy egyéb bűncselekményből származik. Annak megállapítása, hogy a felügyelt intézményeknek milyen intézkedéseket kell tenniük a kiemelt közszereplők vagyona és pénzeszközei forrásának megállapítására, az üzleti kapcsolathoz társuló magas kockázat mértékétől függ. Amennyiben a kiemelt közszereplővel fennálló kapcsolathoz társuló kockázat különösen magas, a felügyelt intézményeknek a vagyon és a pénzeszközök forrását megbízható és független adatok, dokumentumok vagy információk alapján kell ellenőrizniük.
 - A kiemelt közszereplőkkel történő üzleti kapcsolat létesítését vagy fenntartását vezetői jóváhagyáshoz kötni. A jóváhagyáshoz szükséges vezetői hatáskör megfelelő szintjét az üzleti kapcsolat megnövekedett kockázati szintjének kell meghatározni, és a kiemelt közszereplővel létesítendő üzleti kapcsolatot jóváhagyó vezető tisztségviselőnek megfelelő vezetői hatáskörrel és rálátással kell rendelkeznie ahhoz, hogy megalapozott döntéseket hozhasson a felügyelt intézmény kockázati profilját közvetlenül befolyásoló kérdésekről.

¹³ A 2015/849/EU irányelv 18. cikkének (1) bekezdése.

¹⁴ A 2015/849/EU irányelv 18. cikkének (2) bekezdése.

- A kiemelt közszereplővel létesítendő kapcsolat jóváhagyásakor a vezető tisztségviselőnek arra kell alapoznia döntését, hogy az üzleti kapcsolat létrejötte milyen mértékű ML/TF kockázatnak tenné ki a felügyelt intézményt, valamint, hogy a felügyelt intézmény mennyire van felkészülve e kockázat hatékony kezelésére.
 - Mind az ügyletekhez, mind az üzleti kapcsolathoz társuló kockázat tekintetében megerősített eljárást kell alkalmazni. A felügyelt intézményeknek fel kell tárniuk a szokatlan ügyleteket, és rendszeresen felül kell vizsgálniuk a birtokukban lévő információkat annak érdekében, hogy időben feltárják a kockázatértékelést esetlegesen befolyásoló új vagy újonnan felmerülő információkat. A folyamatos monitoring gyakoriságát a kapcsolathoz társuló magas kockázati szintnek kell meghatározni.
53. A felügyelt intézményeknek ezeket az intézkedéseket alkalmazniuk kell mind a közszereplőkre, mind a családtagjaikra és a velük közeli kapcsolatban álló személyekre, és az intézkedések terjedelmét kockázaterzékenységi alapon kell megállapítaniuk.¹⁵

Levelezőbanki kapcsolatok

54. A felügyelt intézményeknek fokozott ügyfél-átvilágítást célzó konkrét intézkedéseket kell alkalmazniuk, amennyiben harmadik országbeli bankokkal folytatott, határon átnyúló levelezőbanki kapcsolattal rendelkeznek.¹⁶ A felügyelt intézményeknek mindezeket az intézkedéseket alkalmazniuk kell, és az intézkedések terjedelmét kockázaterzékenységi alapon kell meghatározniuk.
55. A felügyelt intézményeknek a levelezőbanki kapcsolatok tekintetében az iránymutatás fokozott ügyfél-átvilágításról szóló III. fejezetét kell alkalmazniuk; ez az iránymutatás más levelezőbanki kapcsolatban álló felügyelt intézmények számára is hasznosak lehetnek.

Szokatlan ügyletek

56. A felügyelt intézményeknek megfelelő politikákat és eljárásokat kell bevezetniük a szokatlan ügyletek vagy szokatlan ügylettípusok feltárása céljából. Amennyiben a felügyelt intézmény olyan ügyleteket tár fel, amelyek szokatlanok, mert:
- nagyobb összegűek, mint amilyenre a felügyelt intézmény rendes körülmények között, az ügyfélre, az üzleti kapcsolatra vagy az ügyfél kategóriájára vonatkozó ismeretei alapján számíтана;
 - az ügyfél rendes tevékenységéhez képest, illetve a hasonló ügyfelekhez, termékekhez vagy szolgáltatásokhoz kapcsolódó ügyletekhez képest szokatlan vagy váratlan jellemzőkkel rendelkeznek; vagy
 - a hasonló ügyfél típusokhoz, termékekhez vagy szolgáltatásokhoz kapcsolódó egyéb hasonló ügyletekhez képest nagyon összetettek,

¹⁵ A 2015/849/EU irányelv 20. cikkének b) pontja.

¹⁶ A 2015/849/EU irányelv 19. cikke.

és a felügyelt intézménynek nincs tudomása gazdasági indokról vagy jogszerű célról, vagy kétségei merülnek fel az ügyfél által megadott információk valóságával kapcsolatban, fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmaznia.

57. Ezeknek a fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseknek elegendőnek kell lenniük ahhoz, hogy segítsenek a felügyelt intézménynek megítélni, hogy ezek az ügyletek gyanúsak-e, és legalább a következőket kell tartalmazniuk:
- észszerű és megfelelő intézkedések meghozatala ezen ügyletek hátterének és céljának megértése érdekében, például a pénzeszközök forrásának és rendeltetésének meghatározásával, vagy az ügyfél üzleti tevékenységének megismerésével annak érdekében, hogy megbizonyosodjon arról, hogy az ügyfél milyen valószínűséggel végez ilyen ügyleteket; valamint
 - az üzleti kapcsolat és a későbbi ügyletek gyakoribb és részletesebb monitoringja. A felügyelt intézmény dönthet úgy, hogy figyelemmel kíséri az egyes ügyleteket, amennyiben az arányos a feltárt kockázattal.

Kiemelt kockázatot jelentő harmadik országok és egyéb, magas kockázatot jelentő helyzetek

58. A Bizottság által kiemelt kockázatúként meghatározott harmadik országban¹⁷ lakcímmel vagy székhellyel rendelkező természetes személyekkel, illetve jogi személyekkel való ügyletkötés során, továbbá minden egyéb, magas kockázatot jelentő helyzetben a felügyelt intézményeknek megalapozott döntést kell hozniuk arról, hogy melyik fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedés vonatkozik az adott magas kockázatot jelentő helyzetre. A fokozott ügyfél-átvilágítás megfelelő típusa, ezen belül a kért további információk köre, valamint a megerősített eljárás típusa függ attól, hogy az ügyleti megbízást vagy az üzleti kapcsolatot miért sorolták magas kockázati kategóriába.
59. A felügyelt intézmények nem minden esetben kötelesek az alábbiakban felsorolt összes fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedést alkalmazni. Bizonyos magas kockázatot jelentő helyzetekben helyénvaló lehet az üzleti kapcsolat során végzett megerősített eljárásra összpontosítani.
60. A felügyelt intézmények által alkalmazandó fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedések többek között a következők:
- Az ügyfél-átvilágítás céljára megszerzett információk mennyiségének növelése:
 - i. Az ügyfél vagy tényleges tulajdonos kilétére vagy az ügyfél tulajdonosi vagy ellenőrzési struktúrájára vonatkozó információk annak megállapítása érdekében, hogy a felügyelt intézmény jól ismeri-e a kapcsolathoz társuló kockázatot. Ez magában foglalhatja az ügyféllel vagy tényleges tulajdonosának hírnevével kapcsolatos információk megszerzését és értékelését, valamint az ügyféllel vagy

¹⁷ Az 2015/849/EU irányelv 9. cikke.

tényleges tulajdonosával szemben felmerülő esetleges negatív vádak értékelését.
Például:

- a. a családtagokra és a közeli üzleti partnerekre vonatkozó információk;
 - b. az ügyfél vagy tényleges tulajdonosának múltbeli és jelenlegi üzleti tevékenységeire vonatkozó információk; valamint
 - c. kedvezőtlen médiahírek keresése.
- ii. Információ az üzleti kapcsolat tervezett jellegéről annak megállapítása érdekében, hogy az üzleti kapcsolat típusa és célja jogszerű-e, valamint, hogy segítséget nyújtson a felügyelt intézményeknek a teljeskörű ügyfélkockázati profil elkészítéséhez. Ez magában foglalhatja az alábbi információk beszerzését:
- a. a számlán keresztül végzett ügyletek számát, összegét és gyakoriságát, lehetővé téve a felügyelt intézmény számára, hogy észlelje azokat az eltéréseket, amelyek pénzümosási gyanúhoz vezethetnek (bizonyos esetekben megfelelő bizonyíték kérhető);
 - b. Kötelező tisztázni annak hátterét, hogy miért az adott ország területén igényel az ügyfél bizonyos terméket vagy szolgáltatást, különös tekintettel arra, hogy a termék vagy szolgáltatás igénybevétele más országban indokoltabb lenne;
 - c. a pénzeszközök rendeltetési helye;
 - d. az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa üzleti tevékenységének jellege, annak érdekében, hogy a felügyelt intézmény jobban megismerje az üzleti kapcsolat valós jellegét.
- Az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa kilétének megerősítéséhez az ügyfél-átvilágítás céljára megszerzett információk minőségének javítása, többek között:
- i. annak előírása, hogy az első fizetést olyan számláról teljesítsék, amely ellenőrizhetően az ügyfél nevében van, és amelyet olyan banknál vezetnek, amely a 2015/849/EU irányelv II. fejezetében meghatározott standardoknál nem kevésbé szigorú standardok hatálya alá tartozik; vagy
 - ii. annak megállapítása, hogy az ügyfélnek az üzleti kapcsolat során felhasznált vagyona és pénzeszközei nem bűncselekményből származnak, és hogy a vagyon és a pénzeszközök forrása összhangban van-e a felügyelt intézmény ügyfélre vonatkozó ismereteivel és az üzleti kapcsolat jellegével. Egyes, különösen magas kockázatú ügyfélkapcsolatok esetén az egyetlen kockázatcsökkentési eszköz a vagyon és a pénzeszközök forrásának ellenőrzése lehet. A pénzeszközök, illetve a vagyon forrása

ellenőrizhető többek között Áfa-bevallások vagy személyi jövedelemadó-bevallások, ellenőrzött könyvvizsgált beszámolók másolatai, fizetési jegyzékek, közokiratok vagy független médiabeszámolók tanulmányozásával.

- A felülvizsgálatok gyakoriságának növelése annak érdekében, hogy a felügyelt intézmény továbbra is képes legyen kezelni az egyes üzleti kapcsolathoz társuló kockázatot, vagy meg tudja állapítani, ha a kapcsolat már nem felel meg a felügyelt intézmény kockázatvállalási hajlandóságának, valamint, hogy elősegítse a további felülvizsgálatot igénylő ügyletek kiválasztását, többek között:
 - i. az üzleti kapcsolat felülvizsgálata gyakoriságának növelése annak megállapítása érdekében, hogy az ügyfél kockázati profilja megváltozott-e, és a kockázat kezelhető maradt-e;
 - ii. a vezető tisztségviselő jóváhagyása az üzleti kapcsolat létesítéséhez vagy fenntartásához annak érdekében, hogy tisztában legyen azzal a kockázattal, amelynek a felügyelt intézmény ki van téve, és megalapozott döntést hozhasson azzal kapcsolatban, hogy a felügyelt intézmény mennyire van felkészülve e kockázat hatékony kezelésére;
 - iii. az üzleti kapcsolat gyakoribb felülvizsgálata az ügyfél kockázati profiljában történt esetleges változások feltárása, valamint az azzal kapcsolatos szükséges intézkedések érdekében; vagy az ügyletek gyakoribb és mélyrehatóbb monitoringja az olyan szokatlan vagy váratlan ügyletek felismerése érdekében, amelyek pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás gyanújára adhatnak okot. Ez magában foglalhatja többek között a pénzeszközök rendeltetésének, vagy bizonyos ügyletek indokának feltárását.

61. Azokat a további fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket, amelyek a különböző ágazatokban lehetnek relevánsak, a III. fejezet sorolja fel.

Egyéb szempontok

- 62. A felügyelt intézmények nem létesíthetnek üzleti kapcsolatot, ha nem tudnak eleget tenni az ügyfél-átvilágítási követelményeknek, ha nincsenek meggyőződve az üzleti kapcsolat céljának és jellegének törvényességéről, vagy ha nem képesek hatékonyan kezelni az ML/TF kockázatokat. Fennálló üzleti kapcsolat esetén a felügyelt intézményeknek – adott esetben a nyomozó hatóságok utasításainak megfelelően – meg kell szüntetniük az üzleti kapcsolatot, vagy amíg nem tudják megszüntetni, fel kell függeszteniük az ügyleteket.
- 63. Amennyiben a felügyelt intézményeknek alapos gyanújuk van az ML/TF kísérletére, ezt kötelesek jelenteni a pénzügyi információs egységnek.
- 64. Szükséges megjegyezni, hogy a kockázatalapú megközelítés alkalmazása önmagában nem teszi szükségessé, hogy egy, a felügyelt intézmény által magasabb ML/TF kockázatba sorolt teljes ügyfélkategóriára vonatkozóan megtagadja vagy megszüntesse az üzleti kapcsolatot,

mivel az egyes üzleti kapcsolatokhoz társuló kockázat még egy-egy kategórián belül is változhat.

Monitoring és felülvizsgálat

Kockázatértékelés

65. A felügyelt intézményeknek folyamatosan felül kell vizsgálniuk az egyes üzleti kapcsolatokhoz és ügyleti megbízásokhoz társuló ML/TF kockázatértékelésüket, valamint az azok alapjául szolgáló tényezőket annak érdekében, hogy az ML/TF kockázatértékelésük naprakész maradjon. A felügyelt intézményeknek elemezniük kell az üzleti kapcsolatok monitoringja keretében megszerzett információkat, és mérlegelniük kell, hogy ezek befolyásolják-e a kockázatértékelést.
66. A felügyelt intézményeknek azt is biztosítaniuk kell, hogy rendelkezzenek a felmerülő ML/TF kockázatok azonosítására szolgáló rendszerekkel és ellenőrzésekkel, valamint, hogy e kockázatokot értékelni tudják, és adott esetben időben be tudják építeni az üzleti tevékenységük egészére kiterjedő és az egyedi kockázatértékelésükbe.
67. A felügyelt intézmények által a felmerülő kockázatok feltárása érdekében bevezetendő rendszerek és ellenőrzések a következők:
 - A belső információk rendszeres felülvizsgálatát célzó folyamatok a tendenciák és a felmerülő problémák azonosítása érdekében, mind az egyes üzleti kapcsolatokkal, mind a felügyelt intézmény üzleti tevékenységével kapcsolatban.
 - Az iránymutatás 15. és 16. pontjában meghatározott információforrások rendszeres felülvizsgálatát célzó folyamatok. Ezeknek különösen a következőkre kell kiterjedniük:
 - i. a felügyelt intézmény működése szerinti ágazatok vagy országok szempontjából releváns médiabeszámolók rendszeres felülvizsgálata;
 - ii. a bűnüldözési értesítések és jelentések rendszeres felülvizsgálata;
 - iii. annak biztosítása, hogy a felügyelt intézmény haladéktalanul tudomást szerezzen a terrorveszélyre vonatkozó értesítések és a szankciórendszerek változásairól, például a terrorveszélyre vonatkozó értesítések rendszeres felülvizsgálatával és a szankciós előírások frissítéseinek követésével; valamint
 - iv. a felügyeletet ellátó hatóságok által kiadott tematikus felülvizsgálatok és hasonló kiadványok rendszeres felülvizsgálata.
 - Az új termékekhez kapcsolódó kockázatokra vonatkozó információk azonosítására és felülvizsgálatára szolgáló eljárások.

- Az ágazat más képviselőivel és a felügyeletet ellátó hatóságokkal folytatott együttműködés (például kerekasztal-beszélgetések, konferenciák és képzések), valamint az érintett munkatársak részére adott visszacsatolások az esetleges megállapításokról.
 - Információmegosztási kultúra és szigorú vállalati etika kialakítása a felügyelt intézményen belül.
68. Példák a rendszerekre és ellenőrzésekre, amelyeket a felügyelt intézményeknek az egyedi és az üzleti tevékenységük egészére kiterjedő kockázatértékelésük naprakészen tartása érdekében be kell vezetniük:
- Egy dátum megadása, amikor el kell végezni a kockázatértékelés következő aktualizálását, például minden év március 1-jén, hogy az újonnan felmerülő kockázatok bekerüljenek a kockázatértékelésbe. Amennyiben a felügyelt intézmény tisztában van azzal, hogy új kockázat merült fel, vagy valamely meglévő kockázat szintje megnőtt, ennek mielőbb tükröződnie kell a kockázatértékelésekben.
 - Azon problémák rögzítése az év során, amelyek kihatással lehetnek a kockázatértékelésekre; ide tartoznak például a gyanús ügyletekre vonatkozó belső jelentések, a megfelelési hiányosságok és az értékesítési munkatársaktól származó információk.
69. Az eredeti kockázatértékelésekhez hasonlóan a kockázatértékelések frissítéseinek és a kapcsolódó ügyfél-átvilágítási intézkedések szabályozásának is arányosnak kell lennie az ML/TF kockázattal.

Rendszerek és ellenőrzések

70. A felügyelt intézményeknek intézkedéseket kell tenniük annak érdekében, hogy – különösen az ügyfél-átvilágítási intézkedések megfelelő szintjének alkalmazásával kapcsolatos – kockázatkezelési rendszereik és ellenőrzésük hatékonyak és arányosak legyenek.

Nyilvántartás

71. A felügyelt intézményeknek nyilvántartást kell vezetniük az üzleti kapcsolatokra vonatkozó kockázatértékeléseikről, valamint a kockázatértékeléseikben a felülvizsgálataik keretében elvégzett módosításokról, ezeket rögzíteniük kell annak érdekében, hogy bizonyítani tudják a felügyeletet ellátó hatóságoknak a kockázatértékeléseik és a kapcsolódó kockázatkezelési intézkedéseik megfelelőségét.

III. fejezet – Ágazatspecifikus iránymutatás

72. A III. fejezetben foglalt ágazatspecifikus iránymutatás a II. fejezetben szereplő általános kérdéseket egészíti ki. Az ágazatspecifikus iránymutatást a II. fejzettel együtt kell értelmezni.
73. A III. fejezet egyes alfejezeteiben ismertetett kockázati tényezők nem teljeskörűek. A felügyelt intézményeknek átfogóan kell szemlélniük a helyzethez kapcsolódó kockázatot, és figyelembe kell venniük, hogy az egyes kockázati tényezők nem feltétlenül sorolják magasabb vagy alacsonyabb kockázati kategóriába az üzleti kapcsolatot vagy üzleti megbízást.
74. A III. fejezet egyes alfejezetei példákkal szolgálnak továbbá azokra az ügyfél-átvilágítási intézkedésekre, amelyeket a felügyelt intézményeknek kockázatérzékenységi alapon kell alkalmazniuk a magas kockázatot jelentő és – a nemzeti jogszabályok által megengedett mértékben – az alacsony kockázatot jelentő helyzetekben. Ezek a példák nem teljeskörűek, és a felügyelt intézményeknek az általuk feltárt ML/TF kockázati szinttel és típussal összhangban kell dönteniük a legmegfelelőbb ügyfél-átvilágítási intézkedésekről.

1. alfejezet: A levelező bankoknak szóló ágazati iránymutatás

75. E fejezet a 2015/849/EU irányelv 3. cikke 8. pontjának a) alpontjában meghatározott levelezőbanki kapcsolatra vonatkozó iránymutatást tartalmazza. A 2015/849/EU irányelv 3. cikke 8. pontjának b) alpontjában meghatározott egyéb levelezőbanki kapcsolatot biztosító felügyelt intézményeknek adott esetben ezt az iránymutatást kell alkalmazniuk.
76. A levelezőbanki kapcsolat keretében a levelezőbank banki szolgáltatást nyújt a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank részére, akár közvetlenül, akár az igénybe vevő bank ügyfelei nevében. A levelezőbanki szolgáltatást nyújtó általában nem áll üzleti kapcsolatban az igénybe vevő bank ügyfeleivel, és általában nem ismeri azok kilétét vagy az alapügylet jellegét és célját, kivéve, ha ezek az információk szerepelnek a fizetési megbízásban.
77. A bankoknak az alábbi kockázati tényezőket és intézkedéseket kell figyelembe venniük az iránymutatás II. fejezetében meghatározott kockázati tényezők és intézkedések mellett.

Kockázati tényezők

Termékekhez, szolgáltatásokhoz és ügyletekhez kapcsolódó kockázati tényezők

78. A kockázatot növelő tényezők:
- A számlát használhatják más olyan levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankok, amelyek közvetlen kapcsolatban állnak az adott igénybe vevő bankkal, de a levelezőbanki szolgáltatást nyújtó bankkal nem („nesting” vagy downstream klíring), ami azt jelenti, hogy a levelező bank közvetett módon az elfogadó banktól eltérő bankok részére nyújt szolgáltatást.
 - A számlát a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank csoportján belüli más olyan szervezetek is használhatják, amelyek tekintetében a levelezőbanki szolgáltatást nyújtó bank nem végzett ügyfél-átvilágítást.
 - A szolgáltatás magában foglalja egy ún. „payable through” számla nyitását, amely lehetővé teszi a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank ügyfelei számára, hogy közvetlenül az igénybe vevő bank nevében bonyolítsanak ügyleteket.
79. A kockázatot csökkentő tényezők:
- A kapcsolat a SWIFT kapcsolatra (RMA) korlátozódik, amelynek célja a pénzügyi intézmények közötti kommunikáció lebonyolítása. A SWIFT RMA kapcsolatban a levelezőbankoknak nincs fizetési számla kapcsolata.
 - A bankok inkább közvetlenül járnak el, nem pedig az ügyfelek nevében dolgoznak fel ügyleteket, például két bank közötti valutaváltás esetében, ahol az üzletet közvetlenül kötik a bankok, és amelyeknél az ügylet nem jár harmadik fél részére teljesített fizetéssel. Ezekben az esetekben az ügylet megkötése a levelezési szolgáltatást igénybe vevő bank saját nevében történik.

- Az ügylet szabályozott piacokon történő értékpapírok eladására, vételére vagy elzálogosítására vonatkozik, például amikor a bank – rendszerint helyi résztvevő közreműködésével – valamely uniós vagy nem uniós értékpapír-elszámolási rendszerhez közvetlen hozzáféréssel rendelkező letétkezelőként jár el vagy ilyen letétkezelőt vesz igénybe.

Ügyfélkockázati tényezők

80. A kockázatot növelő tényezők:

- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank ML/TF elleni küzdelmet célzó politikái, valamint az azok végrehajtása érdekében alkalmazott rendszerei és ellenőrzései nem felelnek meg a 2015/849/EU irányelvben előírt standardoknak.
- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank nem tartozik AML/CFT felügyelet alá.
- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő banknál, annak anyavállalatánál vagy egy, az igénybe vevő bankkal azonos csoporthoz tartozó felügyelt intézménynél a közelmúltban a nem megfelelő ML/TF elleni politikák és eljárások és/vagy az ML/TF elleni kötelezettségek megsértése miatt hatósági eljárás folyt.
- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank jelentős mértékű üzleti kapcsolatban áll olyan ágazatokkal, amelyekhez magasabb szintű ML/TF kockázat társul; például a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank készpénzküldő tevékenységet folytat, vagy bizonyos pénzküldő szolgáltatók vagy pénzváltók nevében külföldiekkel vagy a székhelye szerinti ország pénznemétől eltérő pénznemben folytat tevékenységet.
- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank vezetésében vagy tulajdonosai között kiemelt közszereplők vannak, különösen ha a kiemelt közszereplő érdemi befolyást gyakorolhat a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankra, vagy ha a kiemelt közszereplő hírneve, feddhetetlensége, illetve a vezetőség tagjaként vagy kulcsfontosságú beosztás betöltőjeként való alkalmassága aggodalomra ad okot, vagy ha a kiemelt közszereplő magasabb ML/TF kockázatot jelentő országból származik. A felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk azokra az országokra, amelyekben a korrupció rendszerszintű vagy széles körben elterjedt.
- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankkal fennálló üzleti kapcsolat előzményei aggodalomra adnak okot, például azért, mert az ügyletek mennyisége nincs összhangban a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank jellegére és méretére vonatkozó ismeretei alapján a levelező bank által várt mennyiséggel.

81. A kockázatot csökkentő tényezők:

- a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank AML/CFT ellenőrzései nem kevésbé szigorúak, mint a 2015/849/EU irányelv előírásai;
- a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank ugyanazon csoporthoz tartozik, mint a levelezőbanki szolgáltatást nyújtó bank, vagy nem magasabb ML/TF kockázatot jelentő

országban rendelkezik székhellyel, és megfelel a pénzmosás elleni csoportszintű standardoknak, amelyek nem kevésbé szigorúak, mint a 2015/849/EU irányelv előírásai.

Országkockázati vagy földrajzi kockázati tényezők

82. A kockázatot növelő tényezők:

- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank székhelye magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén található. A felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk azokra az országokra,
 - i. amelyekben magas a korrupció és/vagy a pénzmosáshoz kapcsolódó egyéb alpbűncselekmények szintje;
 - ii. amelyeknek a jogrendszere és igazságszolgáltatási rendszere nem megfelelő ahhoz, hogy büntetőeljárást folytasson az adott bűncselekmények esetében; vagy
 - iii. amelyekben nincs AML/CFT felügyelet.¹⁸
- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén található ügyfelekkel folytat jelentős üzleti tevékenységet.
- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank anyavállalata magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén rendelkezik székhellyel vagy ott van bejegyezve.

83. A kockázatot csökkentő tényezők:

- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank EGT-tagországban található.
- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank olyan harmadik országban található, amelynek AML/CFT követelményei nem kevésbé szigorúak, mint a 2015/849/EU irányelv előírásai, és megfelelően teljesíti ezeket a követelményeket (a levelező bankoknak ugyanakkor figyelembe kell venniük, hogy ez nem mentesíti őket a 2015/849/EU irányelv 19. cikkében foglalt fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedések alkalmazása alól).

Intézkedések

84. Valamennyi levelező banknak kockázaterzékenységi alapú ügyfél-átvilágítást kell végeznie az ügyfelének minősülő levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank tekintetében.¹⁹ Ennek értelmében a következő kötelezettségek hárulnak a levelező bankokra:

- Azonosítaniuk kell a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankot és annak tényleges tulajdonosát, és ellenőrizniük kell a kilétüket. Ennek keretében a levelező bankoknak elegendő információt kell szerezniük a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank üzleti tevékenységéről és hírnevéről annak érdekében, hogy a levelezőbanki szolgáltatást igénybe

¹⁸ Lásd még a II. fejezet 22–27. pontját.

¹⁹ A 2015/849/EU irányelv 13. cikke.

vevő bankhoz kapcsolódó ML kockázat nem magas. A levelező bankoknak az alábbiak szerint kell eljárniuk:

- i. információt kell szerezniük a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank vezetőségéről, és mérlegelniük kell, hogy a pénzügyi bűncselekmények megelőzése céljából relevánsak-e a kiemelt közszereplőknek vagy más, magas kockázatú személyeknek az igénybe vevő bank vezetőségéhez és tulajdonosaihoz fűződő esetleges kapcsolatai; valamint
 - ii. kockázatérzékenységi alapon mérlegelniük kell, hogy be kell-e szerezniük a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank főtevékenységére, az ügyfélösszetételére, valamint a pénzmosás elleni rendszereinek és ellenőrzéseinek minőségére vonatkozó információkat (beleértve a pénzmosás elleni küzdelem hiányosságai miatt a közelmúltban kirótt felügyeleti bírságokat vagy büntetőjogi szankciókra vonatkozó nyilvánosan elérhető információkat). Amennyiben a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank fióktelep, leányvállalat vagy kapcsolt vállalkozás, a levelező bankoknak az anyavállalat jogállását, hírnevét és a pénzmosás elleni ellenőrzéseit is figyelembe kell venniük.
- Meg kell állapítaniuk és rögzíteniük kell a nyújtott szolgáltatások jellegét és célját, valamint az egyes intézmények felelősségi köreit. Ennek keretében írásban rögzíthetik a kapcsolat hatályát, a biztosított termékeket és a nyújtandó szolgáltatásokat, valamint a levelezőbanki szolgáltatás igénybevételének módját és az igénybevételére jogosult személyeket (például azt, hogy azt más bankok is igénybe vehetik-e a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankkal fennálló kapcsolatuk révén).
 - El kell végezniük az üzleti kapcsolat – többek között az ügyletek – monitoringját a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank kockázati profiljában bekövetkezett változások, valamint a szokatlan vagy gyanús viselkedés – többek között a nyújtott szolgáltatások céljával összhangban nem lévő tevékenységek, illetve a levelezőbanki szolgáltatást nyújtó és azt igénybe vevő bank között létrejött kötelezettségvállalásokkal ellentétes szolgáltatások – felismerése érdekében. Amennyiben a levelezőbanki szolgáltatást nyújtó közvetlen hozzáférést enged a számláihoz (például az ún. „payable-through” számlákhoz vagy a „nested” számlákhoz) a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank ügyfelei részére, megerősített eljárást kell alkalmaznia. A levelezőbanki kapcsolat jellege miatt alapvető elvárás a végrehajtás utáni monitoring.
 - Biztosítaniuk kell, hogy az ügyfél-átvilágításra vonatkozó információik naprakészek legyenek.
85. A levelező bankoknak a 2015/849/EU irányelv 24. cikkével összhangban meg kell győződniük arról, hogy a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank nem engedélyezi, hogy a számláit fiktív bank²⁰ használja. Ennek keretében megerősítést kérhetnek a levelezőbanki szolgáltatást

²⁰ A 2015/849/EU irányelv 3. cikkének 17. pontja.

igénybe vevő banktól, hogy nem áll üzleti kapcsolatban fiktív bankokkal, továbbá betekinhetnek az igénybe vevő bank szabályaiba és eljárásrendjébe, illetve figyelembe vehetnek nyilvánosan hozzáférhető információkat, például a fiktív bankok kiszolgálását tiltó jogi nyilatkozatokba.

86. Harmadik országbeli levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő intézményekkel folytatott, határon átnyúló levelezőbanki kapcsolatok esetében a 2015/849/EU irányelv 19. cikke előírja, hogy a levelező banknak a 2015/849/EU irányelv 13. cikkében meghatározott ügyfél-átvilágítási intézkedéseken felül fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket is alkalmaznia kell.
87. A 2015/849/EU irányelv nem ír elő olyan követelményt, amely szerint a levelező bankoknak a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank egyes ügyfeleinek tekintetében is ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kellene alkalmazniuk.
88. A levelező bankoknak szem előtt kell tartaniuk, hogy a nemzetközi szervezetek által biztosított ügyfél-átvilágítási kérdőíveknek rendszerint nem kifejezetten az a célja, hogy a levelező bankokat segítsék a 2015/849/EU irányelvszerinti kötelezettségeiknek való megfelelésben. A levelező bankok a 2015/849/EU irányelv szerinti kötelezettségeiknek való megfelelés érdekében mérlegelik, hogy a kérdőívek alkalmazása elégséges-e, vagy azon túlmenően egyéb intézkedéseket is kell-e tenniük.

Nem EGT-országbeli levelező bankok

89. Amennyiben a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank harmadik országban található, a 2015/849/EU irányelv 19. cikke alapján a levelezőbanki szolgáltatást nyújtó bank a 2015/849/EU irányelv 13. cikkében meghatározott ügyfél-átvilágítási intézkedéseken felül fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazzon.
90. A levelezőbankoknak e fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedések mindegyikét alkalmazniuk kell a nem EGT-országban székhellyel rendelkező levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankokra, a levelező bankok azonban az intézkedések terjedelmét kockázatérzékenységi alapon állapíthatják meg. Ha például a levelező bank meggyőződött arról, hogy a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank hatékony AML/CFT rendszerrel rendelkező országban található, és az igénybe vevő bank felett hatékony AML/CFT felügyeletet gyakorolnak, valamint nincs ok annak feltételezésére, hogy az igénybe vevő bank pénzmosás elleni küzdelmet célzó szabályzatai és eljárásai nem megfelelőek vagy azokat a közelmúltban nem megfelelőnek minősítették, akkor a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank AML ellenőrzései értékelését nem feltétlenül kell minden részletre kiterjedően végrehajtani.
91. A levelező bankoknak mindig megfelelően rögzíteniük kell az ügyfél-átvilágítási és fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseiket, valamint döntéshozatali folyamataikat.
92. A 2015/849/EU irányelv 19. cikke előírja, hogy a levelező bankoknak kockázatérzékenységi alapon intézkedéseket kell hozniuk a következők céljából:
 - Elegendő információ gyűjtése a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankról ahhoz, hogy teljes mértékben megismerjék a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank üzleti

tevékenységének jellegét, annak megállapítása érdekében, hogy az igénybe vevő bank üzleti tevékenysége milyen mértékben teszi ki a levelező bankot magasabb pénzmosási kockázatnak. Ennek keretében intézkedéseket kell hozni, hogy megismerjék a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank ügyfélbázisának jellegét, az igénybe vevő bank által a levelező bank számláján keresztül bonyolítandó tevékenységek típusát, valamint értékeljék az ezekhez társuló kockázatot.

- Az intézmény hírnevének és a felügyelet színvonalának nyilvánosan rendelkezésre álló információk alapján történő meghatározása. Ez azt jelenti, hogy a levelező banknak mérlegelnie kell, hogy milyen mértékben hagyatkozik arra, hogy a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank megfelelő AML/CFT felügyelet alá tartozik. Ebben a levelezőbankokat számos olyan, nyilvánosan hozzáférhető forrás (például FATF- vagy FSAP-értékelések) segíti, amely a hatékony felügyeletre vonatkozó leírásokat tartalmaz.
- A levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő intézmény AML/CFT ellenőrzéseinek értékelése. Ez azt jelenti, hogy a levelező banknak el kell végeznie a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank AML/CFT ellenőrzési keretének minőségi értékelését, nem elegendő, ha csupán megszerzi az igénybe vevő bank AML szabályzatának és eljárásainak másolatát. Ezt az értékelést megfelelően rögzíteni kell. A kockázatalapú megközelítéssel összhangban, ahol a kockázat különösen magas, és különösen abban az esetben, ha a levelezőbanki ügyletek száma jelentős, a levelező banknak meg kell fontolnia a helyszíni vizsgálatot és/vagy mintavételes tesztelést azért, hogy meggyőződjön arról, hogy a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank pénzmosás elleni szabályzatait és eljárásait hatékonyan hajtják végre.
- A 2015/849/EU irányelv 3. cikkének 12. pontjával összhangban vezetői jóváhagyás megszerzése az új levelezőbanki kapcsolatok létesítése előtt. A jóváhagyást végző vezető nem lehet azonos a kapcsolat létrejöttében közreműködő személlyel, és minél magasabb a kapcsolathoz társuló kockázat, annál magasabb szintű vezetőnek kell azt jóváhagynia. A levelező bankoknak folyamatosan tájékoztatniuk kell a vezetőket a magas kockázatot jelentő levelezőbanki kapcsolatokról és az adott kockázat hatékony kezelése érdekében tett intézkedésekről.
- Az egyes intézmények felelősségi köreinek rögzítése. Ez lehet a része a levelező bank általános szerződési feltételeinek, de a levelező bankoknak írásban rögzíteniük kell, hogy a levelezőbanki szolgáltatást ki és hogyan veheti igénybe (például igénybe vehetik-e azt más bankok is a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankkal fennálló kapcsolatuk révén), továbbá, hogy milyen AML/CFT felelősségek hárulnak a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankra. Amennyiben a kapcsolathoz társuló kockázat magas, célszerű lehet, hogy a levelező bank – például utólagos ügyletmonitoring útján – meggyőződjön arról, hogy a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank eleget tesz-e a megállapodás szerinti kötelezettségeinek.
- A „payable through” és „nested” számlák esetében meg kell győződniük arról, hogy a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő hitelintézet vagy pénzügyi intézmény ellenőrizte a levelező intézmény számláihoz közvetlen hozzáféréssel rendelkező ügyfelek kilétét, és

végrehajtotta folyamatos átvilágításukat, valamint meg kell győződnie arról is, hogy – kérésre – át tudja adni a levelező intézménynek a vonatkozó ügyfél-átvilágítási adatokat. A levelező bankoknak megerősítést kell szereznükhöz a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő banktól arra vonatkozóan, hogy az említett adatokat kérésre meg tudja adni.

EGT-országbeli levelező bankok

93. Amennyiben a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bank EGT-tagországban található, a 2015/849/EU irányelv 19. cikke nem alkalmazható. A levelező bank azonban ebben az esetben is köteles alkalmazni a 2015/849/EU irányelv 13. cikke szerinti, kockázatérzékenységen alapuló ügyfél-átvilágítási intézkedéseket.
94. Amennyiben az EGT-tagországbeli levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankhoz kapcsolódó kockázat nő, a levelező bankoknak a 2015/849/EU irányelv 18. cikkével összhangban fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk. Ebben az esetben a levelező bankoknak fontolóra kell venniük a 2015/849/EU irányelv 19. cikkében – és különösen a 19. cikk a) és b) pontjában – ismertetett legalább néhány fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedés alkalmazását.

2. alfejezet: A lakossági bankoknak szóló ágazati iránymutatás

95. Ezen iránymutatás alkalmazásában lakossági banki szolgáltatások alatt a természetes személyeknek, valamint a kis-és középvállalkozásoknak történő banki szolgáltatásnyújtás értendő. Lakossági banki termékek és szolgáltatások például a folyószámlák, a jelzáloghitelek, a megtakarítási számlák, a fogyasztói és az áthidaló hitelek, valamint hitelkeretek.
96. A kínált termékek és szolgáltatások jellege, a viszonylag könnyű hozzáférhetőség, valamint a gyakori nagyszegű ügylet és üzleti kapcsolat miatt a lakossági banki szolgáltatások a terrorizmusfinanszírozásban és a pénzmosási folyamat valamennyi szakaszában érintettek lehetnek. A lakossági banki szolgáltatásokhoz kapcsolódó üzleti kapcsolatok és ügyletek mennyisége miatt ugyanakkor különösen nagy kihívást jelenthet az egyes kapcsolatokhoz társuló ML/TF kockázat feltárása és a gyanús ügyletek kiszűrése.
97. A bankoknak az iránymutatás II. fejezetében meghatározott kockázati tényezők és intézkedések mellett az alábbi kockázati tényezőket és intézkedéseket kell figyelembe venniük.

Kockázati tényezők

Termékekhez, szolgáltatásokhoz és ügyletekhez kapcsolódó kockázati tényezők

98. A kockázatot növelő tényezők:
- a termék jellemzői az anonimitást részesítik előnyben;
 - a termék lehetővé teszi a termékhez nem kapcsolódó és nem azonosított harmadik felektől származó befizetéseket abban az esetben is, ha az ilyen befizetések nem jellemzők, például a jelzáloghitelek és a hitelek esetében;
 - a termék nem korlátozza a forgalmat, a határon átnyúló ügyleteket vagy hasonló termékjellemzőket;
 - új termékek és üzleti gyakorlatok – többek között új értékesítési mechanizmusok –, illetve új vagy fejlődő technológiák alkalmazása mind az új, mind a meglévő termékek esetében, amennyiben ezek még nem ismertek;
 - más országban lévő eszközök értékével szembeni hitelnyújtás (ideértve a jelzálogkölcönöket is), különösen azokban az országokban, ahol nehéz ellenőrizni, hogy az ügyfél jogszerűen rendelkezik-e a biztosítékkal, vagy ahol a hiteleket garantáló felek azonosságát nehéz ellenőrizni;
 - szokatlanul nagyszegű vagy nagy értékű ügyletek.
99. A kockázatot csökkentő tényezők:
- Korlátozott funkciójú a termék, például:
 - i. rögzített futamidejű, alacsony megtakarítási küszöbértékű megtakarítási termék;

- ii. olyan termék, amelyben harmadik fél javára nem érhető el haszon;
 - iii. olyan termék, amelyben csak hosszú távon vagy meghatározott célra érhető el haszon, például nyugdíj vagy ingatlanvásárlás céljára;
 - iv. alacsony értékű hitelkeret, beleértve a meghatározott áruk vagy szolgáltatások megvásárlása céljából nyújtott hiteleket; vagy
 - v. olyan kis értékű termék, beleértve a lízinget, amelyben az eszköz törvényi és használati joga vagy a szerződéses jogviszony megszűnéséig, vagy egyáltalán nem száll át a vevőre.
- A terméket csak bizonyos ügyfelek igényelhetik, például nyugdíjasok, szülők a gyermekeik nevében, vagy kiskorúak a nagykorúvá válásukig.
 - Az ügyleteket a vevő nevére szóló, olyan hitelintézetnél vagy pénzügyi intézménynél vezetett számlán bonyolítják, amely a 2015/849/EU irányelvben előírt AML/CFT követelményeknél nem kevésbé szigorú követelmények hatálya alá tartozik.
 - Nincs túlfizetési lehetőség.

Ügyfélkockázati tényezők

100. A kockázatot növelő tényezők:

- Az ügyfél jellege, így például:
 - i. Az ügyfél készpénzintenzív vállalkozás.
 - ii. Az ügyfél magasabb ML kockázatot jelentő vállalkozás, például bizonyos pénzküldő szolgáltatók és szerencsejáték szolgáltatók.
 - iii. Az ügyfél magasabb korrupciós kockázatot jelentő vállalkozás, például a bányászatban vagy a fegyverkereskedelemben működik.
 - iv. Az ügyfél magas TF-kockázatot jelentő országokat támogató nonprofit szervezet.
 - v. Az ügyfél megfelelő üzleti profil vagy múltbeli adatok nélküli új vállalkozás.
 - vi. Külföldi ügyfél. A bankoknak figyelembe kell venniük, hogy a 2014/92/EU irányelv 16. cikke az Európai Unión belül jogszerűen letelepedett fogyasztók számára jogot teremt alapszintű bankszámla megnyitására, az alapszintű fizetési számla nyitásához és használatához való jog azonban csak abban az esetben alkalmazandó, ha a bankok eleget tudnak tenni az AML/CFT kötelezettségeiknek, továbbá nem mentesíti a bankokat a ML/TF kockázat, többek között a bank székhelye szerinti

tagállamban tartózkodási hellyel nem rendelkező ügyfélhez kapcsolódó kockázat feltárásának és értékelésének kötelezettsége alól.²¹²²

- vii. Az ügyfél tényleges tulajdonosa nem azonosítható könnyen, például azért, mert az ügyfél tulajdonosi szerkezete szokatlan, indokolatlanul összetett vagy átláthatatlan, vagy azért, mert az ügyfél bemutatóra szóló részvényeket bocsát ki.
 - Az ügyfél magatartása, így például:
 - i. Az ügyfél vonakodik attól, hogy ügyfél-átvilágítási információkat szolgáltatson, vagy úgy tűnik, hogy szándékosan kerüli a személyes kapcsolatfelvételt.
 - ii. Az ügyfél személyazonosságát igazoló okmány nyilvánvaló ok nélkül nem szabványos formájú.
 - iii. Az ügyfél magatartása vagy az ügylet nagysága nincs összhangban a saját ügyfél-kategóriájával kapcsolatos várakozásokkal, illetve az ügyfél által a számlanyitáskor megadott információkkal.
 - iv. Az ügyfél magatartása szokatlan, például az ügyfél váratlanul és észszerű magyarázat nélkül – átalányösszegű törlesztésekkel vagy a szerződés idő előtti felmondásával – felgyorsítja a törlesztés megállapodás szerinti ütemét; nyilvánvaló ok nélkül nagy értékű bankjegyeket helyez el betétként vagy nagy értékű bankjegyek kifizetését kéri; inaktív időszakot követően fokozza a tevékenységét; vagy olyan ügyleteket bonyolít, amelyeknek láthatóan nincs gazdasági magyarázata.

101. A kockázatot csökkentő tényező:

- Az ügyfél olyan régóta meglévő ügyfél, amelynek a korábbi ügyletei nem adtak okot gyanúra vagy aggodalomra, és a kért termék vagy szolgáltatás összhangban van az ügyfél kockázati profiljával.

Országkockázati vagy földrajzi kockázati tényezők²²

102. A kockázatot növelő tényezők:

- Az ügyfél pénzeszközei magasabb ML/TF kockázatot jelentő országokkal fennálló személyes vagy üzleti kapcsolatokról származnak.
- A kedvezményezett valamely magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén található. A felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk azokra az országokra, amelyekről ismert, hogy terrorcselekményekhez nyújtanak finanszírozást vagy

²¹ Lásd a magasabb kockázatú harmadik országbeli menedékkérő ügyfelek alapos átvizsgálási követelményeinek az alkalmazásáról szóló EBA véleményt: <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1359456/EBA-Op-2016-07+%28Opinion+on+Customer+Due+Diligence+on+Asylum+Seekers%29.pdf>

²² Lásd még a II. címet.

támogatást, vagy amelyekről ismert, hogy a területükön terrorcselekményeket elkövető csoportok működnek, továbbá azokra az országokra, amelyeket a terrorizmussal, a terrorizmusfinanszírozással vagy a tömegpusztító fegyverek elterjedésével kapcsolatos pénzügyi szankciók, embargók vagy intézkedések hatálya alá vontak.

103. A kockázatot csökkentő tényező:

- Az ügyletben érintett országok AML/CFT rendszere nem kevésbé szigorú, mint a 2015/849/EU előírásai, és azokban alacsony az alapbűncselekmények szintje.

A forgalmazási csatornákhöz kapcsolódó kockázati tényezők

104. A kockázatot növelő tényezők:

- a személyes megjelenés hiányában létesített üzleti kapcsolatok, amelyekben nincsenek megfelelő biztosítékok, mint az elektronikus aláírások, a 910/2014/EU rendelettel összhangban kiadott elektronikus tanúsítványok és a személyazonossággal való visszaélésekkel kapcsolatos ellenőrzések;
- más szolgáltató által elvégzett ügyfél-átvilágítási intézkedések átvétele, amennyiben a banknak nincs régóta fennálló kapcsolata a másik szolgáltatóval;
- új, még ki nem próbált értékesítési csatornák.

105. A kockázatot csökkentő tényező:

- A termék csak olyan ügyfelek számára elérhető, akik eleget tesznek a nemzeti hatóságok által meghatározott jogosultsági feltételeknek; ez a helyzet például az állami ellátások kedvezményezettjei vagy a gyermekeknek szánt, valamely tagállamban nyilvántartásba vett megtakarítási termékek esetében.

Intézkedések

106. Amennyiben a bankok automatizált rendszereket alkalmaznak az egyes üzleti kapcsolatokhoz vagy ügyleti megbízásokhoz kapcsolódó ML/TF kockázatok és a gyanús tranzakciók azonosításához, biztosítaniuk kell, hogy e rendszerek megfelelnek a II. fejezetben meghatározott kritériumoknak. Az automatizált informatikai rendszerek használata soha nem helyettesítheti a munkatársak éberségét.

Fokozott ügyfél-átvilágítás

107. Az üzleti kapcsolat vagy ügyleti megbízáshoz kapcsolódó kockázatok növekedése esetén a bankoknak fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk.²³ Ezek többek között a következők lehetnek:

²³ A 2015/849/EU irányelv 18. cikke.

- Az ügyfél és a tényleges tulajdonos kilétének ellenőrzése egynél több megbízható és független forrás alapján.
- Olyan egyéb tulajdonosok azonosítása és ellenőrzése, akik nem az ügyfél tényleges tulajdonosai, vagy olyan természetes személyek, akik jogosultak a számlák feletti rendelkezésre, pénzáttalási megbízás adására, vagy értékpapírok átruházására.
- Az ügyféllel kapcsolatos további információk és az üzleti kapcsolat jellegének és céljának megismerése érdekében komplett ügyfélprofil létrehozása, például nyílt forráskódú vagy kedvezőtlen média hírek keresésével vagy harmadik felek hírszerzési jelentésének megrendelésével. A bankoknak többek között az alábbi információk megszerzésére kell törekedniük:
 - i. az ügyfél üzleti tevékenységének vagy foglalkoztatásának jellege;
 - ii. az ügyfél vagyonának és az üzleti kapcsolatban érintett pénzeszközeinek a forrása, annak érdekében, hogy meggyőződjön azok jogszerűségéről;
 - iii. az ügylet célja, beleértve adott esetben az ügyfél pénzeszközeinek rendeltetési helyét;
 - iv. az ügyfél más országokhoz fűződő egyéb lehetséges kapcsolatai (székhely, operatív létesítmények, fióktelepek stb.), valamint a működését esetlegesen befolyásoló magánszemélyek; vagy
 - v. amennyiben az ügyfél másik országban található, annak okai, hogy miért próbál más országban lakossági banki szolgáltatásokat igénybe venni.
- Az ügyletmonitoring gyakoriságának növelése.
- A bank birtokában lévő információk és dokumentumok gyakoribb felülvizsgálata és – szükség esetén – naprakészé tétele. Amennyiben a kapcsolathoz társuló kockázat különösen magas, a bankoknak évente felül kell vizsgálniuk az üzleti kapcsolatot.

Egyszerűsített ügyfél-átvilágítás

108. Alacsony kockázatú helyzetekben a bankok a nemzeti jogszabályok által megengedett mértékben egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmazhatnak, amelyek a következőket foglalhatják magukban:

- azon ügyfelek esetén, amelyek törvényes engedélyezési és szabályozási rendszer hatálya alá tartoznak, az ennek igazolására vonatkozó bizonyítékok beszerzése, például szabályozói nyilvántartásból történő lekérdezéssel;
- a 2015/849/EU irányelv 14. cikke (2) bekezdésének megfelelően az ügyfél és – adott esetben – a tényleges tulajdonos kilétének ellenőrzése az üzleti kapcsolat létesítése során;

- annak vélelmezése, hogy egy EGT-országbeli szabályozott hitelintézetnél vagy pénzügyi intézménynél vezetett, kizárólagosan az ügyfél nevére szóló, vagy közös számlán végrehajtott fizetés eleget tesz a 2015/849/EU irányelv 13. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában foglalt követelményeknek;
- a kilét igazolására szolgáló, olyan alternatív formák elfogadása, amelyek megfelelnek a 2015/849/EU irányelv 13. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában foglalt független és megbízható forrás kritériumának, mint például egy kormányzati szerv vagy más állami szerv ügyfél részére küldött levele, amennyiben alapos indokokkal alátámasztható, hogy az ügyfél nem tudja a személyazonosságát igazolni, feltéve, hogy nincs ok gyanúra;
- az ügyfél-átvilágítási információk frissítése kizárólag meghatározott kiváltó események bekövetkeztekor, például, ha az ügyfél új vagy magasabb kockázatú terméket kér, vagy ha megváltozik az ügyfél viselkedése vagy üzleti profilja, ami arra utal, hogy a kapcsolathoz kapcsolódó kockázat már nem alacsony.

Összevont számlák

109. Amennyiben egy bank ügyfele „összevont számlát” nyit a saját ügyfeleinek tulajdonát képező pénzeszközök kezelésére, a banknak teljes körű ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmaznia, beleértve az ügyfél ügyfeleinek az összevont számlán tartott pénzeszközök tényleges tulajdonosaként történő kezelését és kilétük ellenőrzését.
110. Az üzleti kapcsolathoz kapcsolódó magas kockázatra utaló jelek esetén a bankoknak fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk.²⁴
111. Ugyanakkor, a nemzeti jogszabályok által megengedett mértékben, amennyiben az üzleti kapcsolathoz kapcsolódó kockázat alacsony, az alábbi feltételek fennállása esetén a bankok egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedéseket is alkalmazhatnak:
- Az ügyfél az AML/CFT kötelezettségek hatálya alá tartozó felügyelt intézmény valamely olyan EGT-államban vagy harmadik országban, amelynek az AML/CFT rendszere nem kevésbé szigorú, mint a 2015/849/EU irányelv előírásai, és az azoknak való megfelelés tekintetében hatékony felügyelet alá tartozik.
 - Az ügyfél nem felügyelt intézmény, ugyanakkor egy másik EGT-államban AML/CFT kötelezettség hatálya alá tartozó kötelezett szolgáltató, és az e követelményeknek való megfelelés tekintetében hatékony felügyelet alá tartozik.
 - A bank által elvégzett, többek között az ügyfélnek üzleti tevékenységére, az ügyfél üzleti tevékenységének keretében kiszolgált ügyfelek típusaira, valamint az ügyfél üzleti tevékenységét érintő országokra irányuló értékelés alapján az üzleti kapcsolathoz kapcsolódó ML/TF kockázat alacsony;
 - a bank meggyőződött arról, hogy az ügyfél szigorú és kockázati alapú ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmaz saját ügyfelei és saját ügyfeleinek tényleges tulajdonosai

²⁴ A 2015/849/EU irányelv 13. cikkének (1) bekezdése és 18. cikkének (1) bekezdése.

tekintetében (helyénvaló lehet, ha a bank kockázatérzékeny intézkedéseket hoz annak érdekében, hogy felmérje ügyfelei ügyfél-átvilágítási politikáinak és eljárásainak minőségét, például az ügyféllel való közvetlen kapcsolattartás révén); valamint

- a bank kockázatérzékeny lépéseket tett annak biztosítására, hogy az ügyfél kérésre haladéktalanul átadja a mögöttes ügyfeleire, azaz az összevont számlán tartott pénzeszközök tényleges tulajdonosaira vonatkozó ügyfél-átvilágítási információkat és dokumentumokat, például az ügyféllel kötött szerződésben az erre vonatkozó rendelkezése szerepeltetésével, vagy mintavételes ellenőrzéssel.

112. Amennyiben az egyszerűsített ügyfél-átvilágítás alkalmazására vonatkozó feltételek teljesülnek az összevont számlák esetében, a bank által alkalmazott egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedések a következők lehetnek:

- az ügyfél és az ügyfél tényleges tulajdonosának azonosítása és kilétének ellenőrzése (anélkül, hogy az ügyfél ügyfeleinek azonosítására is sor kerülne);
- az üzleti kapcsolat céljának és tervezett jellegének felmérése; valamint
- az üzleti kapcsolatra irányuló folyamatos monitoring végzése.

3. fejezet: Az elektronikuspénz-kibocsátóknak szóló ágazati iránymutatás

113. Ez a fejezet a 2009/110/EK irányelv 2. cikkének 3. pontjában meghatározott elektronikuspénz-kibocsátók számára szolgál iránymutatással. Az elektronikus pénzhez²⁵ kapcsolódó ML/TF kockázat szintje elsősorban az egyes elektronikuspénz-termékek jellemzőitől, valamint attól függ, hogy az elektronikuspénz-kibocsátók milyen mértékben használnak fel más személyeket az elektronikus pénz értékesítésére és visszaváltására.²⁶

114. Az elektronikuspénz-kibocsátó felügyelt intézményeknek az iránymutatás II. fejezetében meghatározott kockázati tényezők és intézkedések mellett az alábbiakat is figyelembe kell venniük. A III. fejezet 4. alfejezetében szereplő pénzküldő szolgáltatókra vonatkozó ágazati iránymutatások szintén relevánsak lehetnek.

Kockázati tényezők

Termékekhez kapcsolódó kockázati tényezők

115. Az elektronikuspénz-kibocsátóknak a következőkhöz kapcsolódó ML/TF kockázatot kell mérlegelniük:

- küszöbértékek;
- a finanszírozási módszer; valamint
- hasznosság és piacképesség.

116. A kockázatot növelő tényezők:

- Küszöbértékek: a termék lehetővé teszi a következőket:
 - i. nagyösszegű vagy korlátlan összegű fizetések, feltöltés vagy visszaváltás, beleértve a készpénzfelvételt;
 - ii. nagyösszegű fizetések, feltöltés vagy visszaváltás, beleértve a készpénzfelvételt;
 - iii. nagy vagy korlátlan összegű pénzeszköz tárolása az elektronikuspénz-terméken/-számlán.
- Finanszírozási módszer: a termék
 - i. anonim módon feltölthető, például készpénzzel, anonim elektronikus pénzzel vagy a 2015/849/EU irányelv 12. cikkében foglalt mentesség hatálya alá tartozó elektronikuspénz-termékekkel;

²⁵ A 2009/110/EU irányelv 2. cikkének 2. pontja.

²⁶ A 2009/110/EU irányelv 3. cikkének (4) bekezdése.

- ii. nem azonosított harmadik személyektől származó fizetésekkel finanszírozható;
- iii. más elektronikuspénz-termékekkel finanszírozható.
- Hasznosság és piacképesség:
 - i. a termék lehetővé teszi a személyek közötti átutalásokat;
 - ii. a terméket számos kereskedő vagy értékesítési pont elfogadja fizetőeszközként;
 - iii. a terméket kifejezetten arra a célra tervezték, hogy azt a pénzügyi bűncselekmények magas kockázatával járó árukkal és szolgáltatásokkal, például online szerencsejátékkal foglalkozó kereskedők elfogadják fizetőeszközként;
 - iv. a termékek határokon átnyúló ügyletekben vagy különböző országok területén is felhasználható;
 - v. a terméket úgy alakították ki, hogy azt az ügyféltől eltérő személyek használják, például bizonyos partnerkártya-termékek (a kis értékű ajándékkártyák nem tartoznak ide);
 - vi. a termék lehetővé teszi a nagyszegű készpénzfelvételt.

117. A kockázatot csökkentő tényezők:

- Küszöbértékek: a termék
 - i. alacsony fizetési küszöbértékeket állapít meg a kifizetésekre, a feltöltésre vagy a visszaváltásra vonatkozóan, beleértve a készpénzfelvételt is (ugyanakkor felhívjuk a felügyelt intézmények figyelmét arra, hogy az alacsony küszöbérték önmagában nem feltétlenül elegendő a TF-kockázat csökkentéséhez);
 - ii. korlátozza az adott időszakban elvégezhető fizetések, feltöltések vagy visszaváltások, beleértve a készpénzfelvételek számát;
 - iii. korlátozza az elektronikuspénz-terméken/-számlán egy adott pillanatban tartható pénzeszközök összegét.
- Finanszírozás: a termék
 - i. esetében követelmény, hogy a vásárlásra vagy a feltöltésre szánt pénzeszközöket valamely EGT-országbeli hitelintézetnél vagy pénzügyi intézménynél vezetett, az ügyfél kizárólagos tulajdonában, vagy közös tulajdonban álló számlájáról hívják le.
- Hasznosság és piacképesség: a termék
 - i. nem teszi lehetővé vagy szigorúan korlátozza a készpénzfelvételt;
 - ii. csak belföldön használható;

- iii. a terméket korlátozott számú, az elektronikuspénz-kibocsátó által jól ismert tevékenységet végző kereskedő vagy értékesítési pont fogadja el;
- iv. a terméket kifejezetten arra a célra tervezték, hogy azt a pénzügyi bűncselekmények magas kockázatával járó árukkal és szolgáltatásokkal foglalkozó kereskedők csak korlátozottan fogadhassák el;
- v. a terméket korlátozott számú, alacsony kockázatú szolgáltatás vagy termék fizetésére fogadják el.

Ügyfélkockázati tényezők

118. A kockázatot növelő tényezők:

- Az ügyfél több elektronikuspénz-terméket vásárol ugyanattól a kibocsátótól, gyakran tölti fel a terméket, vagy gazdasági indok nélkül több készpénzfelvételt végez rövid időn belül; amennyiben a forgalmazók (vagy a forgalmazóként eljáró ügynökök) maguk is kötelezett szolgáltatók, ez vonatkozik az ugyanazon forgalmazótól vásárolt, különböző kibocsátók elektronikuspénz-termékekre is.
- Az ügyfél ügyletei mindig közvetlenül az értékhatár alatt vannak.
- Úgy tűnik, hogy a terméket több olyan személy használja, akiknek a kilétét a kibocsátó nem ismeri (például a terméket egyidejűleg több IP-címről használják).
- Gyakran változnak az ügyfél azonosító adatai, például a lakcíme, az IP-címe, vagy a kapcsolódó bankszámlái.
- A terméket nem a tervezett célra használják, például azt a tengerentúlon használják, miközben azt bevásárlóközponti ajándékkártyának szánták.

119. A kockázatot csökkentő tényező:

- A termék csak bizonyos ügyfélkategóriák számára elérhető – például a szociális ellátásban részesülők vagy egy olyan vállalat alkalmazottai számára, amelyik azt dolgozói juttatások céljából bocsátja ki.

Az értékesítési csatornához kapcsolódó kockázati tényezők

120. A kockázatot növelő tényezők:

- A megfelelő biztosítékok – például a 910/2014/EK rendeletben foglalt kritériumoknak megfelelő elektronikus aláírások, elektronikus azonosítási dokumentumok, valamint a személyazonossággal való visszaélés elleni intézkedések – nélküli online és nem személyes értékesítés.
- Olyan közvetítőkön keresztül történő értékesítés, amelyek nem a 2015/849/EU irányelv vagy a nemzeti jogszabályok szerinti kötelezett szolgáltatók, amennyiben az elektronikuspénz-kibocsátó:

- i. a közvetítőre hagyatkozik az elektronikuspénz-kibocsátó egyes AML/CFT kötelezettségeinek teljesítéséhez; valamint
 - ii. nem győződött meg arról, hogy a közvetítő az AML/CFT rendszerekkel és ellenőrzésekkel rendelkezik.
- A szolgáltatások szegmentálása, azaz az elektronikuspénz-szolgáltatások több, működését tekintve független szolgáltató általi biztosítása megfelelő felügyelet és koordináció nélkül.

Országkockázati vagy földrajzi kockázati tényezők²⁷

121. A kockázatot növelő tényezők:

- A kedvezményezett magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén található, vagy a termék ilyen országban található forrásokból kap pénzeszközöket. A felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk azokra az országokra, amelyekről ismert, hogy terrorcselekményekhez nyújtanak finanszírozást vagy támogatást, vagy amelyekről ismert, hogy a területükön terrorcselekményeket elkövető csoportok működnek, továbbá azokra az országokra, amelyeket a terrorizmussal, a terrorizmusfinanszírozással vagy a tömegpusztító fegyverek elterjedésével kapcsolatos pénzügyi szankciók, embargók vagy intézkedések hatálya alá vontak.

Intézkedések

122. A 2015/849/EU irányelv 12. cikkének megfelelően bizonyos elektronikuspénz-termékek esetében a nemzeti jogszabályok rendelkezhetnek az ügyfél és a tényleges tulajdonosok azonosítása és a kilétének ellenőrzése, valamint az üzleti kapcsolat jellegének és céljának értékelése alóli mentességről.

123. Felhívjuk a felügyelt intézmények figyelmét arra, hogy a 2015/849/EU irányelv 12. cikke szerinti mentesség nem terjed ki az ügyletek és az üzleti kapcsolat folyamatos monitoringjának elvégzésére vonatkozó kötelezettségre, és nem mentesíti őket a gyanús ügyletek azonosítására és bejelentésére vonatkozó kötelezettség alól sem; ez azt jelenti, hogy a felügyelt intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy az üzleti kapcsolat érdemi folyamatos monitoringjának elvégezhetősége érdekében elegendő információt szerezzenek az ügyfeleikről vagy a termékükkel megcélzott ügyfelek típusairól.

124. Példák a felügyelt intézmények által használandó monitoringrendszerek típusaira:

- olyan tranzakciófigyelő rendszerek, amelyek észlelik a rendellenességeket vagy a gyanús viselkedésmintákat, többek között a termék tervezettől eltérő módon történő, váratlan felhasználását; a felügyelt intézmény képes legyen a termék manuális vagy chipen keresztüli letiltására mindaddig, amíg meg nem győződött arról, hogy nem áll fenn gyanúok;

²⁷ Lásd a II. cím 22–27. pontját.

- olyan rendszerek, amelyek azonosítják a megadott és az észlelt információk közötti eltéréseket, például a megadott származási országra vonatkozó információk és az elektronikus úton felderített IP-cím közötti eltéréseket;
- olyan rendszerek, amelyek összehasonlítják az egyéb üzleti kapcsolatokra vonatkozóan megadott és a bank birtokában lévő adatokat, és amelyek azonosítani tudnak olyan mintákat, mint az azonos finanszírozási eszköz vagy az azonos kapcsolattartási adatok;
- olyan rendszerek, melyek azonosítják, hogy a terméket olyan árukkal és szolgáltatásokkal foglalkozó kereskedőknél használják-e, melyek magas pénzügyi bűncselekményi kockázatot hordoznak.

Fokozott ügyfél-átvilágítás

125. Példák a magas kockázatot jelentő helyzetekben alkalmazandó fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedésekre:

- további ügyfélinformációk beszerzése az azonosítás során, például a pénzeszközök forrására vonatkozóan;
- további ellenőrzési intézkedések alkalmazása megbízható és független források szélesebb skálájából, (például online adatbázisokkal való összevetés) az ügyfél vagy a tényleges tulajdonos kilétének ellenőrzése céljából;
- további információk beszerzése az üzleti kapcsolat tervezett jellegéről, például az ügyfelek megkérdezése az üzleti tevékenységükről, illetve, hogy mely országok területére szándékoznak elektronikus pénzt átutalni;
- a kereskedőre/kedvezményezettre vonatkozó információk beszerzése, különösen abban az esetben, ha az elektronikuspénz-kibocsátónak oka van azt feltételezni, hogy a termékeit illegális vagy korhatáros áruk vásárlásához használják fel;
- személyazonossággal való visszaélésre irányuló ellenőrzések alkalmazása, hogy az ügyfél az, akinek kiadja magát;
- megerősített eljárás alkalmazása az ügyfélkapcsolat és az egyes ügyletek tekintetében;
- a pénzeszközök forrásának és/vagy felhasználási helyének megállapítása.

Egyszerűsített ügyfél-átvilágítás

126. Amennyiben a nemzeti szabályozás megengedi, a felügyelt intézmények a 2015/849/EU irányelv 12. cikkében előírt mentesség hatálya alá nem tartozó, alacsony kockázatot jelentő elektronikuspénz-termékekre egyszerűsített ügyfél-átvilágítást alkalmazhatnak.

127. Amennyiben a nemzeti szabályozás megengedi, a felügyelt intézmények az alacsony kockázatot jelentő helyzetekben többek között az alábbi egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmazhatják:

- az ügyfél vagy a tényleges tulajdonos kilétének ellenőrzése az üzleti kapcsolat létesítését követően, vagy egy meghatározott (alacsony) pénzbeli küszöbérték elérésekor (amelyik előbb bekövetkezik). A küszöbérték nem haladhatja meg a 250 EUR-t, amennyiben a termék nem tölthető fel újra, vagy felhasználható más országok területén, illetve határokon átnyúló ügyletek esetén, továbbá nem haladhatja meg az 500 EUR-t, ha ezt a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik (csak belföldön használható termék esetén);
- az ügyfél kilétének ellenőrzése egy EGT-országbeli szabályozott hitelintézetnél vagy pénzügyi intézménynél, az ügyfél nevére szóló vagy közös tulajdonú, vagy bizonyíthatóan az ügyfél ellenőrzése alatt álló számláról történő fizetés alapján;
- az ügyfél kilétének kevesebb forrás alapján történő ellenőrzése;
- az ügyfél kilétének kevésbé megbízható források alapján történő ellenőrzése;
- alternatív módszerek alkalmazása az ügyfél kilétének ellenőrzésére;
- az üzleti kapcsolat jellegének és tervezett céljának a vélelmezése abban az esetben, amikor az nyilvánvaló, például bizonyos ajándékkártyák esetében, amelyek nem tartoznak a zárt láncokra/zárt hálózatokra vonatkozó mentesség hatálya alá;
- a monitoring gyakoriságának csökkentése egy bizonyos pénzbeli küszöbérték eléréséig. Mivel a folyamatos monitoring az ügyfélkockázati tényezőkre vonatkozó további információk megszerzésének fontos eszköze (lásd fent) az ügyféllel fennálló kapcsolat során, a küszöbértéket az egyedi ügyletek és a 12 hónapos időszak alatt lebonyolított, egymással összefüggőnek tűnő ügyletek tekintetében egyaránt olyan szinten kell meghatározni, amely a felügyelt intézmény értékelése szerint mind TF, mind ML szempontjából alacsony kockázatot jelent.

4. fejezet: A pénzküldő szolgáltatókra vonatkozó ágazati iránymutatások

128. A pénzküldő szolgáltatók olyan pénzforgalmi intézmények, amelyek a 2007/64/EK irányelvvel összhangban engedélyt kaptak arra, hogy az EU egész területén pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtsanak és teljesítsenek. Az ezen ágazatba tartozó felügyelt intézmények köre változatos, az egyéni felügyelt intézményektől az összetett láncokig terjed.
129. Számos pénzküldő szolgáltató pénzforgalmi közvetítőket vesz igénybe, hogy a nevében pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtsanak. A pénzforgalmi közvetítők gyakran a főtevékenységüket kiegészítő elemként nyújtanak pénzforgalmi szolgáltatásokat, és maguk nem feltétlenül tartoznak AML/CFT jogszabályok hatálya alá; ennek megfelelően az AML/CFT szakértelmük korlátozott lehet.
130. A nyújtott szolgáltatás jellege ML/TF kockázatnak teheti ki a pénzküldő szolgáltatásokat. Ez az ügyletek egyszerűségének és gyorsaságának, globális hatókörének és gyakran készpénzalapú jellegének tulajdonítható. Ezenfelül e pénzforgalmi szolgáltatás jellegéből fakadóan a pénzküldő szolgáltatók gyakran inkább ügyleti megbízásokat hajtanak végre, mintsem, hogy üzleti kapcsolatot létesítsenek az ügyfelekkel, ami azt jelenti, hogy korlátozott ismeretekkel rendelkezhetnek az ügyfélhez kapcsolódó ML/TF kockázattal kapcsolatban.
131. A pénzküldő szolgáltatóknak az iránymutatás II. fejezetében meghatározott kockázati tényezők és intézkedések mellett az alábbi kockázati tényezőket és intézkedéseket kell figyelembe venniük.

Kockázati tényezők

Termékekhez, szolgáltatásokhoz és ügyletekhez kapcsolódó kockázati tényezők

132. A kockázatot növelő tényezők:
- a termék lehetővé teszi a nagyösszegű vagy korlátlan összegű tranzakciókat;
 - a termék vagy a szolgáltatás globálisan használható;
 - az ügylet készpénzalapú vagy azt anonim elektronikus pénzből, többek között a 2015/849/EU irányelv 12. cikke szerinti mentesség hatálya alá tartozó elektronikus pénzből finanszírozzák;
 - egy vagy több, különböző országbeli fizető teljesít átutalást egy helyi kedvezményezett részére.
133. A kockázatot csökkentő tényező:
- az átutalás során használt pénzeszközök a fizető nevére szóló, EGT-országbeli hitelintézetnél vagy pénzügyi intézménynél vezetett számláról érkeznek.

Ügyfélkockázati tényezők

134. A kockázatot növelő tényezők:

- Az ügyfél üzleti tevékenysége:
 - i. Az ügyfél nagy mennyiségű készpénzt kezelő vállalkozás tulajdonosa vagy működtetője.
 - ii. Az ügyfél vállalkozásának bonyolult a tulajdonosi szerkezete.
- Az ügyfél viselkedése:
 - i. Az ügyfél igényeit máshol jobban ki lehetne elégíteni, például azért, mert a pénzküldő szolgáltató nem az ügyfél vagy annak vállalkozása helyén működik.
 - ii. Az ügyfél láthatóan más nevében jár el, például mások vigyáznak az ügyfélre vagy az üzletkötés helyszínén kívül láthatók, vagy az ügyfél egy jegyzetből utasításokat olvas fel.
 - iii. Az ügyfél viselkedésének nincs nyilvánvaló gazdasági értelme, például az ügyfél kérdés nélkül elfogadja a rossz átváltási árfolyamot vagy a magas díjakat, olyan pénznemben kér ügyletet, amely az ügyfél és/vagy a kedvezményezett helye szerinti ország területén nem hivatalos fizetőeszköz vagy nincs általános használatban, illetve nagy összegű valutát kér vagy ad át alacsony vagy magas címletekben.
 - iv. Az ügyfél ügyletei mindig éppen az alkalmazott küszöbértékek alatt vannak, többek között a 2015/849/EU irányelv 11. cikkének b) pontjában az ügyleti megbízásokra vonatkozóan előírt ügyfél-átvilágítási küszöbérték és a 2015/847/EU irányelv 28 5. cikkének (2) bekezdésében meghatározott 1 000 eurós küszöbérték alatt. A felügyelt intézményeknek figyelembe kell venniük, hogy a 2015/847/EU irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében szereplő küszöbérték csak a nem készpénzből vagy anonim elektronikus pénzből finanszírozott ügyletekre alkalmazandó.
 - v. Az ügyfél szokatlanul vesz igénybe egy szolgáltatást, például saját maga részére küld vagy saját magától kap pénzt, vagy azt azonnal továbbküldi, miután megkapta.
 - vi. Az ügyfél láthatóan keveset tud a kedvezményezetttről, vagy vonakodik attól, hogy információt szolgáltatson róla.

²⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2015/847/EU rendelete (2015. május 20.) a pénzáttalásokat kísérő adatokról és a 1781/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg).

- vii. A felügyelt intézmény több ügyfele utal át pénzeszközöket ugyanazon kedvezményezettnek, vagy úgy tűnik, hogy több ügyfélnek megegyeznek az azonosítási adatai, például a címe vagy a telefonszáma.
- viii. A beérkező ügyletet nem kísérik a fizető félre vagy a kedvezményezettre vonatkozóan előírt információk.
- ix. A küldött vagy a kapott összeg nincs összhangban az ügyfél jövedelmével (ha ismert).

135. A kockázatot csökkentő tényezők:

- Az ügyfél a felügyelt intézmény régi ügyfele, amelynek a múltbeli viselkedése nem adott okot gyanúra, és nincsenek arra utaló jelek, hogy a ML/TF kockázat megnövekedhetett volna.
- Az átutalt összeg alacsony; a felügyelt intézményeknek azonban figyelembe kell venniük, hogy az alacsony összegek önmagukban nem csökkentik a TF kockázatot.

Az értékesítési csatornához kapcsolódó kockázati tényezők

136. A kockázatot növelő tényezők:

- Nincsenek a finanszírozási eszközre vonatkozó korlátozások, például a készpénz vagy a 2015/849/EU irányelv 12. cikkében foglalt mentesség hatálya alá tartozó elektronikuspénztermékekből teljesített fizetések, a banki átutalások vagy a csekkek esetében.
- Az igénybe vett értékesítési csatorna bizonyos mértékű anonimitást biztosít.
- A szolgáltatás nyújtása teljes mértékben online történik, megfelelő biztosítékok nélkül.
- A pénzküldési szolgáltatást olyan pénzforgalmi közvetítők közreműködésével nyújtják, amelyek:
 - i. egynél több megbízót képviselnek;
 - ii. forgalmuk szokatlan a hasonló helyeken működő készpénzküldő szolgáltatókhoz viszonyítva, például szokatlanul magasak vagy alacsonyak a tranzakciószámok, szokatlanul nagyösszegűek a készpénzügyletek, vagy magas az éppen a köszöbérték alá eső ügyletszám, illetve rendes nyitvatartási időn kívül végeznek üzleti tevékenységet;
 - iii. nagy arányban folytatnak üzleti tevékenységet magasabb ML/TF kockázatot jelentő országok területéről származó fizető felekkel vagy kedvezményezettekkel;
 - iv. láthatóan bizonytalanok vagy következtelenekek az AML/CFT csoportszintű politika alkalmazása terén; vagy

v. nem a pénzügyi szektorból származnak, és más üzleti tevékenységet folytatnak főtevékenységként.

- A pénzküldő szolgáltatások nyújtása különböző országok területén található pénzforgalmi közvetítők kiterjedt hálózatán keresztül történik.
- A pénzküldő szolgáltatás nyújtása túlzottan összetett fizetési láncon keresztül történik, például nagy számú, különböző országok területén található közvetítővel, vagy nem nyomon követhető (formális és informális) elszámolási rendszerek igénybe vételével.

137. A kockázatot csökkentő tényezők:

- Maguk a pénzforgalmi közvetítők is szabályozott pénzügyi intézmények.
- A szolgáltatás csak az ügyfél nevére szóló, EGT-országbeli hitelintézetnél vagy pénzügyi intézménynél vezetett számláról vagy igazolhatóan az ügyfél által ellenőrzött számláról indított átutalással finanszírozható.

Országkockázati vagy földrajzi kockázati tényezők

138. A kockázatot növelő tényezők:

- A fizető fél vagy a kedvezményezett magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén található.
- A fizető fél olyan ország területén rendelkezik lakóhellyel, amelynek nincs, vagy kevésbé fejlett a formális bankszektor, ami azt jelenti, hogy a fizetés helyén informális pénzküldő szolgáltatásokat, például hawalát lehet igénybe venni.

Intézkedések

139. Mivel számos pénzküldő szolgáltató elsősorban tranzakcióalapú tevékenységet végez, a felügyelt intézményeknek meg kell fontolniuk, hogy milyen monitoringrendszereket és ellenőrzéseket alkalmaznak az az ML/TF kísérletek észlelésére, még akkor is, ha az ügyfélről csak alap- vagy semmilyen ügyfél-átvilágítási információval nem rendelkeznek, mivel nem jött létre üzleti kapcsolat.

140. A felügyelt intézményeknek minden esetben be kell vezetniük:

- összefüggő ügyletek feltárására szolgáló rendszereket;
- olyan rendszereket, melyek észlelik, ha különböző ügyfelek tranzakcióinak ugyanaz a kedvezményezettje;
- olyan rendszereket, amelyek lehetővé teszik a pénzeszközök forrásának és felhasználási helyének megállapítását;
- mind az ügyletek, mind a fizetési láncban érintett gazdasági szereplők számának teljes körű nyomon követhetőségét lehetővé tevő rendszereket; valamint

- olyan rendszereket, melyek biztosítják, hogy csak olyan személyek vesznek részt a fizetési láncban, amelyek engedéllyel rendelkeznek készpénzküldési szolgáltatások nyújtására.

141. Amennyiben az ügyleti megbízáshoz vagy az üzleti kapcsolathoz társuló kockázat megnőtt, a felügyelt intézményeknek a II. fejezettel összhangban fokozott ügyfél-átvilágítást – adott esetben megerősített eljárást – kell alkalmazniuk (például a gyakoriság növelésével vagy a küszöbértékek leszállításával). Ezzel szemben, amennyiben az ügyleti megbízáshoz vagy az üzleti kapcsolathoz társuló kockázat alacsony, és amennyiben ezt a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik, a felügyelt intézmények a II. fejezettel összhangban egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmazhatnak.

Ügynökök igénybevétele

142. A pénzforgalmi szolgáltatások nyújtásához ügynököket igénybe vevő pénzküldő szolgáltatóknak ismerniük kell az ügynökeiket.²⁹ Ennek keretében a pénzküldő szolgáltatóknak megfelelő és kockázatérzékenységi alapú politikákat és eljárásokat kell kialakítaniuk és fenntartaniuk annak érdekében, hogy megakadályozzák az ügynökeik ML/TF-tevékenységben való részvételének vagy felhasználásának kockázatát, többek között:

- Amennyiben az ügynök jogi személy, a tulajdonosának vagy az ellenőrzést gyakorló személynek az azonosítása annak érdekében, hogy meggyőződjön arról, hogy az ügynök igénybevétele nem nő a pénzküldő szolgáltatót érintő ML/TF kockázat.
- A 2015/2366/EU irányelv 19. cikke (1) bekezdésének c) pontjában foglalt követelményekkel összhangban bizonyíték beszerzése arról, hogy az ügynök irányításáért felelős vezető tisztségviselők és egyéb személyek alkalmasak feladatuk ellátására, különös figyelemmel a tisztességességre, feddhetetlenségre és jó hírnévre. A pénzküldő szolgáltató által elvégzett vizsgálatnak arányban kell állnia az ügynök által nyújtott pénzforgalmi szolgáltatásokban rejlő ML/TF kockázat jellegével, összetettségével és nagyságával, ami a pénzküldő szolgáltató ügyfél-átvilágítási eljárásain alapulhat.
- megfelelő intézkedések megtétele annak érdekében, hogy az ügynök AML/CFT belső ellenőrzései megfelelőek, és a közvetítői kapcsolat teljes időtartama alatt megfelelőek maradnak, például az ügynök ügyleteiből vett minta felülvizsgálatával vagy a kontrolljainak helyszíni vizsgálatával. Amennyiben az ügynök AML/CFT belső ellenőrzései eltérnek a pénzküldő szolgáltatóétól, például azért, mert az ügynök több megbízót képvisel, vagy azért, mert az ügynök maga is az AML/CFT jogszabályok alapján felügyelt szolgáltató, a pénzküldő szolgáltatónak értékelnie és kezelnie kell annak kockázatát, hogy ezek a különbségek befolyásolhatják-e az ő vagy az ügynök AML/CFT megfelelőségét.
- Az AML/CFT küzdelemmel kapcsolatos képzés nyújtása az ügynökök részére annak érdekében, hogy az ügynökök megfelelően ismerjék a vonatkozó ML/TF kockázatokat, valamint hogy a pénzküldő szolgáltató milyen színvonalú AML/CFT ellenőrzéseket vár el.

²⁹ A 2366/2015/EU irányelv 19. cikke.

A KOCKÁZATI TÉNYEZŐKRŐL SZÓLÓ IRÁNYMUTATÁSOK

JOINT COMMITTEE OF THE EUROPEAN
SUPERVISORY AUTHORITIES

5. fejezet: A vagyonkezelésre vonatkozó ágazati iránymutatás

143. A vagyonkezelés banki és más pénzügyi szolgáltatások nyújtása vagyonos magánszemélyek és családtagjaik vagy vállalkozásaik részére. A vagyonkezelés privátbanki szolgáltatás néven is ismert. A vagyonkezelő intézmények ügyfelei dedikált kapcsolattartókra számíthatnak, akik olyan személyre szabott szolgáltatásokat nyújtanak, mint például banki szolgáltatások (pl. folyószámlákkal, jelzáloghitelekkel és pénzváltással kapcsolatos szolgáltatások), befektetéskezelési szolgáltatások és tanácsadás, bizalmi vagyonkezelési szolgáltatások, letétkezelési szolgáltatások, biztosítási, családi vagyonkezelési szolgáltatások, adó- és hagyatéktervezési szolgáltatások és kapcsolódó szolgáltatások, valamint jogi támogatás.
144. A vagyonkezeléshez kapcsolódó számos jellemző – úgymint vagyonos és befolyásos ügyfelek, nagyon magas értékű ügyletek és portfóliók, összetett termékek és szolgáltatások, személyre szabott befektetési termékek, valamint a titoktartás és diszkréció elvárása – a lakossági banki szolgáltatások területén jellemző kockázathoz képest magasabb pénzmosási kockázatot jelent. A vagyonkezelő felügyelt intézmények szolgáltatásai különösen ki lehetnek téve olyan ügyfelek visszaélésének, akik leplezni kívánják a pénzeszközök forrását, vagy akik például a saját országukban adóelkerülők.
145. Az e szektorbeli felügyelt intézményeknek a jelen iránymutatás II. fejezetében meghatározott kockázati tényezők és intézkedések mellett az alábbiakat kell figyelembe venniük. Ezzel összefüggésben relevánsak lehetnek a III. fejezet 2., 7. és 9. fejezetében szereplő ágazati iránymutatások is.

Kockázati tényezők

Termékekhez, szolgáltatásokhoz és ügyletekhez kapcsolódó kockázati tényezők

146. A kockázatot növelő tényezők:
- jelentős készpénzösszegekre vagy más fizikai értékfordozókra, például nemesfémekre igényt tartó ügyfelek;
 - kiemelkedően nagy értékű ügyletek;
 - magasabb ML/TF kockázatot jelentő országokat érintő pénzügyi megállapodások (a felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk azokra az országokra, amelyekben jelen van a banki titoktartási kultúra, vagy amelyek nem tesznek eleget az adózási átláthatóságra vonatkozó nemzetközi szabályoknak);³⁰
 - olyan hitelbiztosítékok (beleértve a jelzáloghiteleket is), amelyek más országok területén találhatóak, különösen olyan országokban, ahol nehéz meggyőződni a tulajdonos törvényes jogcíméről, vagy amennyiben a hitelért kezességet vállaló felek kiléte nehezen ellenőrizhető;

³⁰ Lásd még a II. fejezet 26. pontját.

- összetett üzleti struktúrák, például bizalmi vagyonkezelés és magán befektetési eszközök használata, különösen abban az esetben, ha a végső tényleges tulajdonos kiléte nem egyértelmű;
- több országon átívelő üzleti tevékenység, különösen abban az esetben, ha az több pénzügyi szolgáltatást nyújtót érint;
- határokon átnyúló megállapodások, amelyek keretében az eszközöket ugyanazon csoport másik pénzügyi intézményénél vagy a csoporton kívüli másik pénzügyi intézménynél helyezik letétbe vagy ott kezelik, különösen amennyiben a másik pénzügyi intézmény magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén található. A felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk azokra az országokra, amelyekben magasabb az alapbűncselekmények szintje, nem megfelelő az AML/CFT rendszer vagy nem szigorúak az adózási átláthatóságra vonatkozó szabályok.

Ügyfélkockázati tényezők

147. A kockázatot növelő tényezők:

- Magas kockázatot jelentő ágazatokból – például a hadiiparból, a bányászatból, az építőiparból, a szerencsejátékból vagy a katonai magánvállalkozóktól – származó jövedelemmel és/vagy vagyonnal rendelkező ügyfelek.
- Olyan ügyfelek, akiről hitelesen állapítottak meg jogsértést.
- Olyan ügyfelek, akik szokatlanul magas szintű titoktartást és diszkréciót várnak el.
- Olyan ügyfelek, akiknek a pénzköltési és tranzakciós viselkedése megnehezíti a „szokásos” vagy várható viselkedésminták megállapítását.
- Nagyon gazdag és befolyásos ügyfelek, többek között közismert személyek, nem rezidens ügyfelek és kiemelt közszereplők. Amennyiben az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő, a felügyelt intézményeknek mindig fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk a 2015/849/EU irányelv 18–22. cikkével összhangban.
- Az ügyfél – egyértelmű üzleti vagy gazdasági magyarázat nélkül – azt kéri a felügyelt intézménytől, hogy segítsen számára hozzájutni valamely harmadik fél termékéhez vagy szolgáltatásához.

Országkockázati vagy földrajzi kockázati tényezők³¹

148. A kockázatot növelő tényezők:

- Az üzleti tevékenység olyan országokban folyik, amelyekben érvényesül a banki titoktartási kultúra, vagy amelyek nem felelnek meg az adózási átláthatóságra vonatkozó nemzetközi szabályoknak.

³¹ Lásd még a II. fejezetet.

- Az ügyfél magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén él, vagy a pénzeszközei ilyen országban folytatott tevékenységből származnak.

Intézkedések

149. A kockázat értékelésében kulcsszerepet játszik az a munkatárs (ügyfélkapcsolati felelős), aki a vagyonkezelő felügyelt intézmény ügyfelével tartja a kapcsolatot. Az ügyfélkapcsolati felelős ügyféllel fenntartott közeli kapcsolata megkönnyíti azoknak az információknak a begyűjtését, amelyek segítségével teljesebb kép alakítható ki az ügyfél üzleti tevékenységének céljáról és jellegéről (például megismerhető az ügyfél vagyonának forrása, illetve, hogy egyes összetett vagy szokatlan megállapodások miért lehetnek mégis valósak és jogszerűek, vagy hogy miért lehet szükség további biztosításokra). Ez a közeli kapcsolat azonban összeférhetlenséghez is vezethet, ha az ügyfélkapcsolati felelős túlságosan közel kerül az ügyfélhez, és ily módon árthat a felügyelt intézmény pénzügyi bűncselekmények kockázatának kezelése érdekében tett erőfeszítéseinek. Következésképp szükség van a kockázatértékelés független felülvizsgálatára is, amelyet például a compliance terület és a vezető tisztségviselők látnak el.

Fokozott ügyfél-átvilágítás

150. A magas kockázatú helyzetekben az alábbi fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedésekre lehet szükség:

- A normál kockázatot jelentő helyzetekhez képest több információ beszerzése az ügyfelekről, továbbá ezen információk rendszeres, illetve az ügyfél profiljában bekövetkezett lényeges változások miatti felülvizsgálata és naprakészen tartása. A felügyelt intézményeknek kockázatérzékenységi alapú felülvizsgálatot kell végezniük, és a magasabb kockázatot jelentő ügyfeleket legalább évente egyszer, de szükség esetén gyakrabban felül kell vizsgálni. Ezek az eljárások magukban foglalhatják az ügyfelek helyiségeiben, akár otthonukban, akár üzletükben tett látogatások nyilvántartásba vételét, beleértve az ügyfélprofil bármely változását vagy egyéb olyan információt, amely befolyásolhatja a szóban forgó látogatások nyomán elvégzett kockázatértékelést.
- A vagyon és a pénzeszközök forrásának megállapítása; amennyiben a kockázat különösen magas és/vagy amennyiben a felügyelt intézménynek kétségei vannak a pénzeszközök törvényes eredetét illetően, az egyetlen megfelelő kockázatcsökkentési eszköz a vagyon és a pénzeszközök forrásának ellenőrzése lehet. A pénzeszközök, illetve a vagyon forrása többek között a következőkképpen ellenőrizhető:
 - i. a legutóbbi fizetési kimutatás eredeti példánya vagy hitelesített másolata;
 - ii. a munkáltató által aláírt éves fizetés írásbeli megerősítése;
 - iii. egy befektetés vagy gazdasági társaság adásvételi szerződésének eredeti példánya vagy hitelesített másolata;

- iv. ügyvéd által ellenjegyzett adásvételről szóló igazolás;
 - v. végrendelet vagy hagyatékátadó végzés eredeti példánya vagy hitelesített másolata;
 - vi. örökségről szóló, ügyvéd, vagyonkezelő vagy végrehajtó aláírásával ellátott igazolás;
 - vii. cégjegyzékben végzett internetes keresés valamely gazdasági társaság adásvételének megerősítése érdekében.
- A pénzeszközök felhasználási helyének megállapítása.
 - Az üzleti kapcsolatoknak az általános pénzügyi szolgáltatások – például lakossági banki szolgáltatások vagy befektetéskezelés – nyújtásakor jellemző vizsgálatánál és átvilágításánál szigorúbb vizsgálata és átvilágítása.
 - Független belső felülvizsgálat és szükség esetén az új és meglévő ügyfelek esetén kockázatérzékenységi alapon vezető tisztségviselők jóváhagyásának kérése.
 - Az ügyletek folyamatos monitoringja, többek között az egyes ügyletek valós idejű vizsgálata a szokatlan vagy a gyanús tevékenység észlelése érdekében. Ennek keretében olyan intézkedések hozhatók, melyekkel eldönthető, hogy az alábbiak bármelyike kívül esik-e az üzleti kockázati profilon:
 - i. átutalások (készpénz, befektetések vagy más eszközök átutalása);
 - ii. banki átutalások;
 - iii. a tevékenység jelentős megváltozása;
 - iv. magasabb ML/TF kockázatot jelentő országokat érintő ügyletek.

A monitoringintézkedések része lehet küszöbértékek használata, valamint olyan vizsgálati eljárás, amelynek során az ügyfélkapcsolatért felelős munkatársak vagy (bizonyos küszöbértékek elérésekor) a compliance terület vagy a vezető tisztségviselők azonnal megvizsgálhatják a szokatlan viselkedésmódokat.

- A nyilvános jelentések vagy más hírforrások monitoringja az ügyfelekre vagy olyan, a velük közeli kapcsolatban álló személyekre, vállalkozásokra, a lehetséges akvizíciós célpontokra vagy azokra a harmadik félnek minősülő kedvezményezettekre vonatkozó információk megszerzése érdekében, akik részére az ügyfél fizetéseket teljesít.
- Annak biztosítása, hogy készpénzt vagy egyéb fizikai értékhozókat (például üdülési csekkeket) csak a bank pénztárai kezeljenek, ügyfélkapcsolati felelősök soha.
- Annak biztosítása, hogy a felügyelt intézmény meggyőződhessen arról, hogy az összetett üzleti struktúrák – például bizalmi vagyonkezelés és magán befektetési eszközök – ügyfél

általi használata törvényes és valódi célt szolgál, valamint, hogy a végső tényleges tulajdonos kiléte ismert legyen.

Egyszerűsített ügyfél-átvilágítás

151. Vagyonkezelés esetében nem helyénvaló az egyszerűsített ügyfél-átvilágítás.

6. fejezet: A kereskedelemfinanszírozási szolgáltatóknak szóló ágazati iránymutatás

152. A kereskedelemfinanszírozás az áruk mozgását (és a szolgáltatások nyújtását) belföldön vagy határon átnyúló viszonylatban elősegíteni hivatott fizetéskezelést jelent. A nemzetközi áruszállításkor az importőr számára fennáll az a kockázat, hogy az áruk nem érkeznek meg, míg az exportőr amiatt aggódhat, hogy a fizetésre nem kerül sor. E veszélyek csökkentése érdekében ezért számos kereskedelemfinanszírozási eszköz a bankokat helyezi az ügylet középpontjába.
153. A kereskedelemfinanszírozásnak számos különböző formája lehet. Többek között:
- „Nyitvaszállítási” ügyletek: olyan ügyletek, amelyeknél a vevő az áruk átvételét követően teljesít fizetést. Ezek a kereskedelemfinanszírozás legelterjedtebb eszközei, az ügylet kereskedelmi vonatkozású mögöttes jellegéről azonban a pénzáttalást végző bankok gyakran nem szereznek tudomást. Az ilyen ügyletekhez kapcsolódó kockázatok kezelése érdekében a bankoknak a II. fejezetben található iránymutatást kell alapul venniük.
 - Okmányos meghitelezés (akkreditív): az akkreditív egy bank által kibocsátott pénzügyi eszköz, amely bizonyos, a hitelfeltételekben meghatározott „megfelelő” dokumentumok (például az áruk feladására vonatkozó bizonyítékok) bemutatásakor garantálja a kifizetést egy megnevezett kedvezményezett (jellemzően egy exportőr) számára.
 - Okmányos beszédvény: az okmányos beszédvény azt a folyamatot jelenti, amelynek során valamely „beszedő” bank fizetést vagy elfogadott váltót szed be áruimportőröktől a fizetés exportőröknek történő továbbítása céljából. A beszédést végző bank viszonzásképpen átadja az importőrnek a releváns kereskedelmi okmányokat (amelyeket az exportőrtől, rendszerint annak bankjától kap meg).
154. Az egyéb finanszírozási termékek, például a forfait-ügyletek vagy a strukturált finanszírozás, illetve a projektfinanszírozáshoz hasonló, szélesebb körű tevékenységek a jelen ágazati iránymutatás hatályán kívül esnek. Az ilyen termékeket kínáló bankoknak a II. fejezetben található általános útmutatásban foglaltak szerint kell eljárniuk.
155. A kereskedelemfinanszírozási eszközökkel vissza lehet élni ML/TF céljából. A vevő és az eladó például összejátszhat annak érdekében, hogy nemzetközi pénz- vagy értékátutalás céljából hamisan adja meg az áruk árát, minőségét vagy mennyiségét.
156. A Nemzetközi Kereskedelmi Kamara (ICC) az akkreditívek és az okmányos beszédvények használatára irányadó standardokat dolgozott ki, azok azonban nem térnek ki a pénzügyi bűncselekményekkel kapcsolatos kérdésekre.³² A bankoknak figyelembe kell venniük, hogy ezek a standardok nem bírnak jogi kötőerővel, és az alkalmazásuk nem jelenti azt, hogy a bankoknak nem kell eleget tenniük az AML/CFT kötelezettségeiknek.

³² Az okmányos meghitelezésre vonatkozó egységes szokványok és gyakorlat (UCP 600), valamint az okmányos beszédvényekre vonatkozó egységes szabályok (URC 522).

157. Az e szektorbeli felügyelt intézményeknek a jelen iránymutatás II. fejezetében meghatározott kockázati tényezők és intézkedések mellett az alábbiakat kell figyelembe venniük. Ezzel összefüggésben a III. fejezet 1. alfejezetében szereplő ágazati iránymutatások is relevánsak lehetnek.

Kockázati tényezők

158. A kereskedelemfinanszírozási ügyetekben részt vevő bankok gyakran csak részinformációkhoz férnek hozzá az ügyletet és az abban részes feleket illetően. A kereskedelmi okmányok sokfélék lehetnek, és a bankok nem feltétlenül rendelkeznek a hozzájuk beérkező kereskedelmi okmányok különböző típusaira vonatkozó szakismeretekkel. Ez problémássá teheti a ML/TF kockázat feltárását és értékelését.

159. A bankoknak mindazonáltal a józan ítélőképesség és a szakmai megítélés alapján értékelniük kell, hogy a birtokukban lévő információk és okmányok milyen mértékben adhatnak okot ML/TF aggodalomra vagy gyanúra.

160. A bankoknak a lehetséges mértékben mérlegelniük kell az alábbi kockázati tényezőket:

Ügyleti kockázati tényezők

161. A kockázatot növelő tényezők:

- Az ügylet szokatlanul nagyösszegű az ügyfél korábbi kereskedelmi tevékenységére vonatkozó ismeretek fényében.
- Az ügylet – nyilvánvaló jogszerű indok nélkül – nagymértékben strukturált, széttagolt vagy összetett, és több felet érint.
- ézszerű magyarázat nélkül okmánymásolatokat használnak olyan helyzetekben, amelyekben az eredeti okmányok lennének elvárhatók.
- Jelentős eltérések vannak az okmányok között, például a legfontosabb okmányokban (azaz a számlákon és a fuvarleveleken) szereplő árumegnevezések és a ténylegesen fuvarozott áruk között, amennyiben ismertek.
- Az áruk típusa, mennyisége és értéke nincs összhangban a banknak a vevő üzleti tevékenységére vonatkozó ismereteivel.
- Az ügylet tárgyát képező áruk magasabb pénzmosási kockázatot jelentenek, például olyan áruk esetében, amelyek árai jelentősen ingadozhatnak, ami megnehezítheti a hamis áruk felderítését.
- Az ügylet tárgyát képező áruk kiviteli engedélyhez kötöttek.
- A kereskedelmi okmányok nem felelnek meg az alkalmazandó jogszabályoknak vagy szabványoknak.
- Az egységárak a banknak az árakra és kereskedelemre vonatkozó ismereteinek fényében szokatlannak tűnik.

- Az ügylet más szempontból szokatlan, például az akkreditíveket gyakran módosítják egyértelmű magyarázat nélkül, vagy az árukat nyilvánvaló kereskedelmi indok nélkül másik ország területén keresztül fuvarozzák.

162. A kockázatot csökkentő tényezők:

- Független vizsgálóbiztosok ellenőrizték az áruk minőségét és mennyiségét.
- Az ügyletekben régóta ismert partnerek vesznek részt, amelyek egymással kötött ügyleteivel kapcsolatban bizonyított tapasztalatok állnak rendelkezésre, és korábban sor került átvilágításukra.

Ügyfélkockázati tényezők

163. A kockázatot növelő tényezők:

- Az ügylet és/vagy az abban részt vevő felek nincsenek összhangban a banknak az ügyfél korábbi tevékenységére vagy üzletágára vonatkozó ismereteivel (például a fuvarozott áruk vagy a fuvarozott mennyiségek nincsenek összhangban az importőr vagy az exportőr üzleti tevékenységére vonatkozó ismeretekkel).
- Léteznek arra utaló jelek, hogy a vevő és az eladó összejátszik, például:
 - i. a vevő és az eladó ugyanazon személy ellenőrzése alatt áll;
 - ii. az ügyletben részt vevő vállalkozásoknak megegyezik a címe, csak a bejegyzett meghatalmazott címét adják meg, vagy a címet érintő egyéb következtetések tapasztalhatók;
 - iii. a vevő hajlandó arra, vagy ragaszkodik ahhoz, hogy elfogadja az okmányok eltéréseit, vagy eltekintsen azoktól.
- Az ügyfél nem képes vagy nem hajlandó releváns okmányokat szolgáltatni az ügylet alátámasztására.
- A vevő meghatalmazottakat vagy harmadik feleket vesz igénybe.

164. A kockázatot csökkentő tényezők:

- Az ügyfél meglévő ügyfél, amelynek az üzleti tevékenységét a bank jól ismeri, és az ügylet összhangban van az adott üzleti tevékenységgel.
- Az ügylet olyan tőzsdén jegyzik, amely az Unió adatközlési követelményekhez hasonló adatközlési követelményeket ír elő.

Országkockázati vagy földrajzi kockázati tényezők

165. A kockázatot növelő tényezők:

- Az ügyletben érintett országban (többek között az áruk származási országában, az áruk rendeltetési országában, illetve a tranzitorszámban vagy az ügylet bármelyik felének letelepedési országában) valutaváltási ellenőrzések vannak érvényben. Ez növeli annak kockázatát, hogy az ügylet valódi célja, hogy a helyi jogszabályok megsértésével kerüljön sor valutaexportra.
- Az ügyletben érintett országban magasabb az alaphűncselekmények (például a kábítószer-kereskedelemhez, a csempészethez vagy a hamisításhoz kapcsolódó bűncselekmények) szintje vagy szabadkereskedelmi övezetek vannak.

166. A kockázatot csökkentő tényezők:

- A kereskedelem az EU/EGT területén folyik.
- Az ügyletben érintett országok AML/CFT rendszere nem kevésbé szigorú, mint a 2015/849/EU irányelv előírásai, és ahol alacsony az alaphűncselekmények szintje.

Intézkedések

167. A bankoknak át kell világítaniuk az utasítást adó felet. A gyakorlatban a bankok többsége csak meglévő ügyfelektől fogad el utasításokat, és a banknak az ügyféllel fenntartott, szélesebb üzleti kapcsolata segíthet az átvilágításra irányuló erőfeszítésekben.

168. Amennyiben egy bank kereskedelemfinanszírozási szolgáltatásokat nyújt az ügyfélnek, az ügyfél-átvilágítási folyamat keretében lépéseket kell tennie ügyfele üzleti tevékenységének megismerése érdekében. A bank információkat szerezhet például a következőkre vonatkozóan: melyek azok az országok, amelyekkel az ügyfél kereskedik, mely kereskedelmi útvonalakat használja, milyen árukkal kereskedik, kivel folytat üzleti tevékenységet (vevők, beszállítók stb.), igénybe vesz-e meghatalmazottakat vagy harmadik feleket, és ha igen, azok hol találhatóak. Ez segíthet, hogy a bank megismerje ügyfelét, és feltárja a szokatlan vagy gyanús ügyleteket.

169. Amennyiben a bank levelező bank, át kell világítani a levelezőbanki szolgáltatást igénybe vevő bankot. A levelezőbankoknak a III. fejezet 1. alfejezetében foglalt, levelező bankokra vonatkozó iránymutatásokat kell követniük.

Fokozott ügyfél-átvilágítás

170. A magasabb kockázatot jelentő helyzetekben a bankoknak fokozott ügyfél-átvilágítást kell alkalmazniuk. Ennek keretében a bankoknak mérlegelniük kell, hogy szükségesek-e magára az ügyletre és az ügylet más feleire (többek között a nem ügyfelekre) irányuló, alaposabb átvilágítási ellenőrzések.

171. Az ügylet más feleire irányuló ellenőrzések többek között a következőkre terjedhetnek ki:

- Az ügyletben érintett más felek tulajdonosi szerkezetének és hátterének jobb megismerését szolgáló lépések, különösen abban az esetben, ha azok magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén találhatóak, vagy ha magas kockázatot jelentő árukat kezelnek. Ide tartozhat cégjegyzékek és harmadik felek hírforrásainak ellenőrzése, illetve a nyílt forrásokban végzett internetes keresés.
- További információk beszerzése az érintett felek pénzügyi helyzetéről.

172. Az ügyletekre irányuló ellenőrzések többek között a következőkre terjedhetnek ki:

- harmadik felek forrásainak vagy nyílt forrásból származó adatforrásoknak – például a Nemzetközi Tengerészeti Hivatal adatforrásainak (például figyelmeztető feljegyzések, hajóraklevelek, fuvar- és árképzési ellenőrzések) – a használata, vagy a hajózási társaságok ingyenes konténer-nyomonkövetési szolgáltatásának igénybevétele a szolgáltatott információk ellenőrzése, valamint annak ellenőrzése érdekében, hogy az ügylet célja jogszerű-e;
- a szakmai megítélés alapján annak mérlegelése, hogy az áruk árképzése kereskedelmi szempontból racionális-e, különösen a kereskedelem tárgyát képező olyan áruk tekintetében, amelyekre vonatkozóan megbízható és naprakész árképzési információk szerezhetők;
- annak ellenőrzése, hogy a fuvarozott áruk tömege és mennyisége összhangban van-e a fuvarozási móddal.

173. Mivel az akkreditívek és az okmányos beszedvények túlnyomórészt papíralapúak, és azokat kereskedelmi vonatkozású okmányok (például számlák, hajóraklevelek és manifesztek) kísérik, az ügyletek automatizált monitoringja nem feltétlenül megvalósítható. A feldolgozást végző banknak értékelnie kell ezeket az okmányokat abból a szempontból, hogy összhangban vannak-e a kereskedelmi ügylet feltételeivel, és meg kell követelnie a munkatársaitól, hogy szakértelmükre és szakmai megítélésükre támaszkodva mérlegeljék, hogy bármilyen szokatlan jellemzők miatt indokolt lehet-e fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedések alkalmazása, illetve felmerül-e ML/TF gyanú.³³

Egyszerűsített ügyfél-átvilágítás

174. A bankok által a csalás felderítése és az ügyletek Nemzetközi Kereskedelmi Kamara által meghatározott standardoknak való megfelelésének biztosítása érdekében rutinszerűen elvégzett ellenőrzések azt jelentik, hogy a gyakorlatban még az alacsonyabb kockázatot jelentő helyzetekben sem alkalmaznak egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedéseket.

³³ A bankok rutinszerűen ellenőrzik az okmányokat annak érdekében, hogy felismerjék a bank vagy ügyfélnek becsapására irányuló kísérleteket. Ezek az ellenőrzések a kereskedelemfinanszírozást nyújtó bankok által nyújtott szolgáltatás kulcsfontosságú részét képezik. Előfordulhat, hogy a bankok az AML/CFT kötelezettségeik teljesítése érdekében ezekre a meglévő ellenőrzésekre támaszkodhatnak.

7. fejezet: Az életbiztosítóknak szóló ágazati iránymutatás

175. Az életbiztosítás célja, hogy egy bizonytalan jövőbeli esemény, például haláleset, betegség vagy a hosszabb élettartam miatt a megtakarítások nyugdíj alatti kimerülésének kockázatával (élettartam-kockázat) szemben pénzügyi védelemben részesítse a kötvénytulajdonost. A védelmet egy biztosító valósítja meg, aki összevonja a több különböző kötvénytulajdonost érintő pénzügyi kockázatokat. Életbiztosítások befektetési termékként vagy nyugdíjcélra is vásárolhatók.
176. Életbiztosításokat különféle értékesítési csatornán keresztül értékesítenek az ügyfelek számára, akik lehetnek természetes vagy jogi személyek vagy jogi személyiséggel nem rendelkező vállalkozások. A szerződés kedvezményezettje lehet a kötvénytulajdonos, illetve egy megnevezett vagy kijelölt harmadik fél; a kedvezményezett a futamidő alatt meg is változhat, és előfordulhat, hogy az eredeti kedvezményezett soha nem részesül az életbiztosításból.
177. Az életbiztosítások többségét hosszú távra tervezik, és egyes életbiztosítások csak ellenőrizhető esemény – például haláleset vagy nyugdíjba vonulás – esetén nyújtanak kifizetést. Ez azt jelenti, hogy számos életbiztosítás nem elég rugalmas ahhoz, hogy a pénzművelet végzők által elsőnek választott eszköz legyen. Ahogyan azonban más pénzügyi szolgáltatási termékek esetén is, fennáll az a kockázat, hogy az életbiztosítás vásárlásához felhasznált pénzeszközök bűncselekményből befolyt bevételből származnak.
178. Az e szektorbeli felügyelt intézményeknek a jelen iránymutatás II. fejezetében meghatározott kockázati tényezők és intézkedések mellett az alábbiakat kell figyelembe venniük. Ezzel összefüggésben relevánsak lehetnek a III. fejezet 5. és 9. alfejezetében szereplő ágazati iránymutatások is. Közvetítők igénybevétele esetén a értékesítési csatornához kapcsolódó, a II. fejezet 32–33. pontjában meghatározott kockázati tényezők a relevánsak.
179. Ez az iránymutatás a közvetítők számára is hasznos lehet.

Kockázati tényezők

Termékekhez, szolgáltatásokhoz és ügyletekhez kapcsolódó kockázati tényezők

180. A kockázatot növelő tényezők:

- A fizetések rugalmassága, például, ha a termék lehetővé teszi a következőket:
 - i. nem azonosított harmadik személyektől származó fizetések;
 - ii. nagyszámú vagy korlátlan összegű díjfizetés, túlfizetés vagy jelentős mennyiségű kisebb összegű díjfizetés;
 - iii. készpénzfizetés.

- Könnyű hozzáférés a felhalmozott pénzeszközökhöz, például a termék lehetővé teszi a bármikori részleges pénzfelvételt vagy az idő előtti visszavásárlást, korlátozott költségek és díjak mellett.
- Piacképesség, például a termék:
 - i. másodlagos piacokon forgalmazható;
 - ii. felhasználható hitel biztosítékként.
- Anonimitás, például a termék elősegíti vagy lehetővé teszi az ügyfél anonimitását.

181. A kockázatot csökkentő tényezők: A termék:

- azt csak valamely előre meghatározott esemény, például haláleset bekövetkezése esetén, vagy meghatározott időpontban fizetik ki, mint például fogyasztói és jelzáloghitelekre kötött és csak a biztosított személy halálakor kifizetett hitelfedezeti életbiztosítási kötvények esetében;
- nincs visszavásárlási értéke;
- nincs befektetési eleme;
- nem tesz lehetővé harmadik fél általi befizetést;
- a teljes befektetést kis összegre teszi lehetővé;
- alacsony díjú életbiztosítás;
- csak kis értékű rendszeres díjfizetést tesz lehetővé, túlfizetést például nem;
- csak munkáltatókon – például nyugdíj-, nyugellátási rendszeren vagy a munkavállalók részére nyugellátást biztosító hasonló rendszeren – keresztül elérhető, amelyek esetében a járulékfizetésre a bérből történő levonással kerül sor, és a rendszerre vonatkozó szabályok nem teszik lehetővé a tagnak a rendszer keretében való részesedését;
- nem vásárolható vissza rövid vagy középtávon, például a korai visszavásárlási lehetőség nélküli nyugdíjrendszerek esetében;
- nem használható biztosítékként;
- nem teszi lehetővé a készpénzfizetést;
- feltételekhez kötött az adókedvezmény kihasználása.

Az ügyfelekhez és a kedvezményezettekhez kapcsolódó kockázati tényezők

182. A kockázatot növelő tényezők:

- Az ügyfél jellege, például:
 - i. olyan jogi személyek, amelyeknek a szerkezete megnehezíti a tényleges tulajdonos kilétének azonosítását;

- ii. az ügyfél vagy az ügyfél tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő;
 - iii. a kötvény kedvezményezettje vagy e kedvezményezett tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő;
 - iv. az ügyfél életkora szokatlan a keresett termék típusához képest (például az ügyfél nagyon fiatal vagy nagyon idős);
 - v. a szerződés nem felel meg az ügyfél vagyoni helyzetének;
 - vi. az ügyfél foglalkozása vagy tevékenysége közismerten nagy valószínűséggel kapcsolódhat pénzmosáshoz, például mert közismerten rendkívül készpénzintenzívek vagy magas korrupciós kockázatnak vannak kitéve;
 - vii. a szerződést „kapuőr” – például az ügyfél nevében eljáró bizalmi vagyonkezelő társaság – írja alá;
 - viii. a kötvénytulajdonos és/vagy a szerződés kedvezményezettje olyan társaság, amelynek részvényesi meghatalmazottjai vagy bemutatóra szóló részvényei vannak.
- Az ügyfél viselkedése:
- i. A szerződéssel összefüggésben:
 - a. az ügyfél gyakran helyezi át másik biztosítóhoz a szerződést;
 - b. gyakori és magyarázat nélküli visszavásárlások, különösen akkor, ha a visszatérítést eltérő bankszámlákra teljesítik;
 - c. az ügyfél gyakran vagy váratlanul él a szabad felmondásra vonatkozó rendelkezések, illetve az elállási időszakok lehetőségével, különösen abban az esetben, ha a visszatérítést egy látszólag kapcsolatban nem álló harmadik fél részére teljesítik;³⁴
 - d. az ügyfélnek magas költségei merülnek fel azért, hogy valamely termék idő előtti megszüntetését kéri;
 - e. az ügyfél a szerződést egy látszólag kapcsolatban nem álló harmadik félre ruházza át;
 - f. az ügyfélnek a biztosítási összeg és/vagy a díjfizetés módosítására és/vagy növelésére irányuló kérelme szokatlan vagy túlzó.
 - ii. A kedvezményezettel összefüggésben:

³⁴ A szabad felmondásra vonatkozó rendelkezés olyan – a helyi jogszabályok szerint gyakran kötelező – szerződéses rendelkezés, amely lehetővé teszi az életbiztosítási kötvény tulajdonosa vagy az életjáradék-szerződés járadékosa számára, hogy bizonyos számú napon át vizsgálhassa a szerződést, és azt teljes visszatérítés céljából visszajuttathassa.

- a. csak a kárigény bejelentésekor hozzák a biztosító tudomására a kedvezményezett megváltozását;
 - b. az ügyfél megváltoztatja a kedvezményezettre vonatkozó záradékot, és egy látszólag kapcsolatban nem álló harmadik felet jelöl ki;
 - c. a biztosító, az ügyfél, a tényleges tulajdonos, a kedvezményezett vagy a kedvezményezett tényleges tulajdonosa különböző országok területén található.
- iii. A fizetésekkel összefüggésben:
- a. az ügyfél szokatlan fizetési módszereket, például készpénzt vagy strukturált monetáris eszközöket, illetve az anonimitást elősegítő egyéb fizetési eszközöket használ;
 - b. magyarázat nélkül, különböző bankszámlákról teljesített fizetések;
 - c. nem az ügyfél lakóhelye szerinti országban létesített bankokból teljesített fizetések;
 - d. az ügyfél gyakori vagy nagyszámú túlfizetést teljesít, amikor az nem várható;
 - e. kapcsolatban nem álló harmadik személyektől beérkező fizetések;
 - f. nyugdíjazási programba fizetett felzárkózási járulék a nyugdíjba vonulás időpontjához közeli időpontban.

183. A kockázatot csökkentő tényezők:

Vállalati tulajdonú életbiztosítás esetén az ügyfél:

- olyan hitelintézet vagy pénzügyi intézmény, amely AML/CFT követelmények hatálya alá tartozik, és amely felett az e követelményeknek való megfelelés tekintetében a 2015/849/EU irányelvnek megfelelő módon felügyeletet gyakorolnak;
- tőzsdén jegyzett részvénytársaság, amelyre (tőzsdei szabályzat, jogszabályok vagy végrehajtható eszközök útján) olyan szabályozási közzétételi követelmények vonatkoznak, amelyek értelmében biztosítani kell a társaság tényleges tulajdonosának megfelelő átláthatóságát, illetve ilyen társaságok többségi tulajdonú leányvállalatai;
- EGT-ország területén található közigazgatási hatóság vagy állami vállalat.

Az értékesítési csatornához kapcsolódó kockázati tényezők

184. A kockázatot növelő tényezők:

- nem személyes értékesítés, például megfelelő biztosítékok – többek között a 910/2014/EU rendeletnek megfelelő elektronikus aláírások vagy elektronikus azonosítási dokumentumok – nélküli internetes, postai vagy telefonos értékesítés;

- hosszú közvetítői láncok;
- szokatlan körülmények között (például nem indokolt földrajzi távolságból) vesznek igénybe közvetítőt.

185. A kockázatot csökkentő tényezők:

- A biztosító jól ismeri a közvetítőket, és meggyőződik arról, hogy a közvetítő a kapcsolathoz társuló kockázattal arányos és a 2015/849/EU irányelvben előírtakkal összhangban lévő ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmaz.
- A termék csak bizonyos társaságok alkalmazottai számára elérhető, amely társaságok szerződést kötöttek a biztosítóval annak érdekében, hogy életbiztosítást biztosítson az alkalmazottainak, például juttatási csomag részeként.

Országkockázati vagy földrajzi kockázati tényezők

186. A kockázatot növelő tényezők:

- A biztosító, az ügyfél, a tényleges tulajdonos, a kedvezményezett vagy a kedvezményezett tényleges tulajdonosa magasabb ML/TF kockázatot jelentő országok területén található vagy ilyen országokkal áll kapcsolatban. A felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk azokra az országokra, amelyekben az AML/CFT felügyelet nem hatékony.
- A biztosítási díjat magasabb ML/TF kockázatot jelentő országok területén alapított pénzügyi intézményeknél vezetett számlákról fizetik. A felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk azokra az országokra, amelyekben az AML/CFT felügyelet nem hatékony.
- A közvetítő magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén található. A felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk azokra az országokra, amelyekben az AML/CFT felügyelet nem hatékony.

187. A kockázatot csökkentő tényezők:

- Az országot hiteles források, például kölcsönös értékelések vagy részletes értékelő jelentések olyan országgént azonosítják, amely hatékony AML/CFT rendszerrel rendelkezik.
- Az országot hiteles források olyan országgént azonosítják, amelyben alacsony a korrupció és egyéb bűncselekmények szintje.

Intézkedések

188. A 2015/849/EU irányelv 13. cikkének (5) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az életbiztosítási üzletág tekintetében a felügyelt intézményeknek nemcsak az ügyfélre és a tényleges tulajdonosra vonatkozóan kell ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmazniuk, hanem a kedvezményezettek azonosítását vagy megnevezését követően azonnal a kedvezményezettekre is. Ez az jelenti, hogy a felügyelt intézményeknek:

- meg kell szerezniük a kedvezményezett nevét, amennyiben természetes vagy jogi személyt, illetve jogi személyiség nélküli vállalkozást határoznak meg kedvezményezettként; vagy

- elegendő információt kell szerezniük annak érdekében, hogy a kedvezményezettek kiléte megállapítható legyen a kifizetéskor, amennyiben a kedvezményezetteket a személyek bizonyos csoportjaként vagy bizonyos jellemzők alapján nevezik meg. Ha például a kedvezményezettek „a leendő unokáim”, a biztosító információt szerezhet a kötvénytulajdonos gyermekeiről.

189. A felügyelt intézményeknek legkésőbb a kifizetéskor ellenőrizniük kell a kedvezményezettek kilétét.

190. Amennyiben a felügyelt intézmény tudja, hogy az életbiztosítást harmadik fél részére engedményezték, és e harmadik fél kapja majd meg a kötvény értékét, az engedményezés időpontjában azonosítaniuk kell a tényleges tulajdonos kilétét.

Fokozott ügyfél-átvilágítás

191. A magas kockázatot jelentő helyzetekben az alábbi fokozott ügyfél átvilágítási intézkedésekre lehet szükség:

- Amennyiben az ügyfél igénybe veszi a szabad felmondási/elállási időszakot, a biztosítási díjat az ügyfél azon bankszámlájára kell visszatéríteni, amelyről a pénz befizették. A felügyelt intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy a visszatérítés előtt az ügyfél kilétét a 2015/849/EU irányelv 13. cikkével összhangban ellenőrizzék, különösen abban az esetben, ha a biztosítási díj magas, vagy a körülmények más tekintetben szokatlannak tűnnek. A felügyelt intézményeknek azt is ellenőrizniük kell, hogy a törlés felveti-e a pénzmosás gyanúját, valamint, hogy bejelentést kell-e tenniük gyanús tevékenység miatt.
- További lépések tehetők annak érdekében, hogy a felügyelt intézménynek kiterjedtebb ismeretei legyenek az ügyfélről, a tényleges tulajdonosról, a kedvezményezetről vagy a kedvezményezett tényleges tulajdonosáról, a harmadik félnek minősülő fizetőkről és kedvezményezettekről. Például:
 - i. a 2015/849/EU irányelv 14. cikkének az előzetes ügyfél-átvilágítás alóli mentességről rendelkező (2) bekezdésében foglalt kivétel alkalmazásának mellőzése;
 - ii. más releváns felek – többek között a harmadik félnek minősülő fizetők és kedvezményezettek – kilétének az üzleti kapcsolat kezdete előtti ellenőrzése;
 - iii. további információk beszerzése az üzleti kapcsolat tervezett jellegével kapcsolatban;
 - iv. további információk beszerzése az ügyfélről, valamint az ügyfél és a tényleges tulajdonos azonosító adatainak gyakoribb felülvizsgálata;
 - v. ha a fizető eltér az ügyféltől, annak okának meghatározása;

- vi. a kilétük egynél több megbízható és független forrás alapján történő ellenőrzése;
- vii. az ügyfél vagyonának és pénzeszközei forrásának, például a foglalkoztatására és a fizetésére, a hagyatéki vagy válási egyezségekre vonatkozó adatoknak a beszerzése;
- viii. amennyiben lehetséges, a kedvezményezett azonosítása az üzleti kapcsolat kezdetén, ahelyett, hogy később kerülne sor az azonosításukra vagy megnevezésükre, szem előtt tartva azt a lehetőséget, hogy a kedvezményezett a biztosítás időtartama alatt megváltozhat;
- ix. a kedvezményezett tényleges tulajdonosának azonosítása és kilétének igazoló ellenőrzése;
- x. a 2015/849/EU irányelv 20. és 21. cikkével összhangban intézkedések meghozatala annak meghatározása érdekében, hogy az ügyfél kiemelt közszereplő-e, továbbá, hogy a kedvezményezett vagy a kedvezményezett tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő-e a kötvény teljes vagy részleges engedményezésének időpontjában, vagy legkésőbb a kifizetés időpontjában;
- xi. annak előírása, hogy az első fizetést az ügyfél nevéen lévő, olyan banknál vezetett számláról teljesítsék, amely legalább olyan szigorú ügyfél-átvilágítási standardok hatálya alá tartozik, mint a 2015/849/EU irányelvben előírt standardok.

192. A 2015/849/EU irányelv 20. cikke előírja, hogy amennyiben a kiemelt közszereplőkkel folytatott üzleti kapcsolathoz magas kockázat társul, a felügyelt intézményeknek nemcsak az irányelv 13. cikke szerinti ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazniuk, hanem a kötvény kifizetése előtt a vezető tisztségviselőket is tájékoztatniuk kell annak érdekében, hogy a vezető tisztségviselők megalapozott álláspontot alakíthassanak ki a helyzethez kapcsolódó ML/TF kockázatról, és dönthessenek a kockázat csökkentésére szolgáló legmegfelelőbb intézkedésekről; a felügyelt intézményeknek ezenfelül az üzleti kapcsolat egészére vonatkozóan fokozott ügyfél-átvilágítást kell végezniük.

193. Előfordulhat, hogy az ügyleteket gyakrabban és alaposabban monitoringnak kell alávetni (szükség esetén többek között a pénzeszközök forrására vonatkozó információk beszerzésével).

Egyszerűsített ügyfél-átvilágítás

194. Alacsony kockázatot jelentő helyzetekben (a nemzeti jogszabályok által megengedett mértékben) az alábbi ügyfél-átvilágítási intézkedések végezhetők:

- A felügyelt intézmények feltételezhetik, hogy az ügyfél kilétének ellenőrzése már megtörtént, amennyiben egy olyan számláról történt befizetés, amely valamely EGT-országbeli felügyelt hitelintézetnél az ügyfél nevére szól, vagy közös tulajdonban van, és arról a felügyelt intézmény meggyőződött.
- A felügyelt intézmények a kedvezményezett nevére szóló valamely EGT-országbeli felügyelt hitelintézetnél vezetett számlára teljesített fizetéskor vélelmezhetik, hogy a biztosítás kedvezményezettjének kilétének ellenőrzése megtörtént.

8. fejezet: A befektetési vállalkozásoknak szóló ágazati iránymutatás

195. A befektetéskezelés a befektető eszközeinek konkrét befektetési célok elérése érdekében történő kezelése. Magában foglalja egyrészt a szabad felhatalmazás alapján történő befektetéskezelést, amelynek keretében a befektetéskezelők befektetési döntéseket hoznak az ügyfelek nevében, másrészt a tanácsadás jellegű befektetéskezelést, amelynek keretében a befektetéskezelők tanácsadást nyújtanak ügyfeleknek arra vonatkozóan, hogy mely befektetést érdemes megvalósítani, ügyleteket azonban nem hajtanak végre az ügyfelek nevében.
196. A befektetéskezelők rendszerint korlátozott számú magán- vagy intézményi ügyféllel állnak kapcsolatban, amelyek közül sokan tehetősek, például vagyonos magánszemélyek, bizalmi vagyongazdálkodók, gazdasági társaságok, kormányzati ügynökségek és más befektetők. Az ügyfelek pénzeszközeit gyakran inkább helyi letétkezelő, nem pedig a befektetéskezelő kezeli. A befektetéskezeléshez kapcsolódó ML/TF kockázatot ezért elsősorban a befektetéskezelők által kiszolgált ügyfelek típusához kapcsolódó kockázat befolyásolja.
197. Az e szektorbeli felügyelt intézményeknek a jelen iránymutatás II. fejezetében meghatározott kockázati tényezők és intézkedések mellett az alábbiakat kell figyelembe venniük. Ezzel összefüggésben a III. fejezet 5. alfejezetében szereplő ágazati iránymutatás is releváns lehet.

Kockázati tényezők

Termékekhez, szolgáltatásokhoz vagy ügyletekhez kapcsolódó kockázati tényezők

198. A kockázatot növelő tényezők:

- az ügyletek szokatlanul nagyösszegűek;
- lehetségesek a harmadik felek általi fizetések;
- a terméket vagy a szolgáltatást jegyzési célra használják, azt rövid időn belül visszavásárlási lehetőségek követik, a befektetéskezelő korlátozott beavatkozása mellett.

Ügyfélkockázati tényezők

199. A kockázatot növelő tényezők:

- Az ügyfél viselkedése, például:
 - i. a befektetésnek gyakran nincs nyilvánvaló gazdasági célja;
 - ii. az ügyfél egyértelmű magyarázat nélkül azt kéri röviddel az első befektetés után vagy a kifizetés napja előtt, hogy visszavásárolhassa vagy visszaválthassa valamely hosszú távú befektetését, különösen, ha ez pénzügyi veszteséghez vagy magas ügyleti díjak fizetéséhez vezet;

- iii. az ügyfél rövid időn belül, nyilvánvaló stratégia vagy gazdasági magyarázat nélkül részvények ismétlődő vásárlását és eladását kéri;
 - iv. az ügyfélre és a tényleges tulajdonosra vonatkozó ügyfél-átvilágítási információk átadására való hajlandóság hiánya;
 - v. az ügyfél-átvilágítási információk vagy a fizetési adatok gyakori változása;
 - vi. az ügyfél több pénzt utal át, mint amennyi a befektetéshez szükséges, és a többletösszegek visszatérítését kéri;
 - vii. gyanúra adnak okot azok a körülmények, amelyek mellett az ügyfél igénybe veszi az elállási időszakot;
 - viii. előzetes értesítés nélkül több számla használata, különösen abban az esetben, ha ezeket a számlákat több különböző országban vagy magas kockázatot jelentő országok területén vezetik;
 - ix. az ügyfél oly módon kívánja strukturálni a kapcsolatot, hogy több felet, például részvényesi meghatalmazottakkal rendelkező társaságokat vesz igénybe különböző országok területén, különösen abban az esetben, ha ezek az országok magasabb ML/TF kockázatot jelentenek.
- Az ügyfél jellege, például:
 - i. az ügyfél magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén bejegyzett társaság vagy bizalmi vagyonkezelő (a felügyelt intézményeknek különös figyelmet kell fordítaniuk azokra az országokra, amelyek ténylegesen nem tesznek eleget az adózási átláthatóságra vonatkozó nemzetközi szabályoknak);
 - ii. az ügyfél olyan befektető, amely alig vagy egyáltalán nem végez ügyfél-átvilágítást saját ügyfeleinek körében;
 - iii. az ügyfél harmadik félnek minősülő, nem szabályozott befektető;
 - iv. az ügyfél tulajdonosi és ellenőrzési struktúrája átláthatatlan;
 - v. az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa kiemelt közszereplő, vagy más olyan kiemelkedő pozíciót tölt be, amely lehetővé teheti számára, hogy személyes haszonszerzés céljából visszaéljen a pozíciójával;
 - vi. az ügyfél részvényesi meghatalmazottakkal rendelkező, nem szabályozott társaság, amelynek ismeretlenek a részvényesei.
 - Az ügyfél üzleti tevékenysége, például a pénzeszközei a pénzügyi bűncselekmények magas kockázatát hordozó szektorokban folytatott üzleti tevékenységből származnak.

200. A kockázatot csökkentő tényezők:

- Az ügyfél olyan intézményi befektető, amelynek a jogállását EGT-országbeli kormányzati ügynökség ellenőrizte, például kormányzat által jóváhagyott nyugdíjrendszer.
- Az ügyfél EGT-országbeli ország kormányzati szerve.
- Az ügyfél EGT-országbeli ország területén bejegyzett pénzügyi intézmény.

Országkockázati vagy földrajzi kockázati tényezők

201. A kockázatot növelő tényezők:

- A befektető vagy a letétkezelő magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén található.
- A pénzeszközök magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területéről származnak.

Intézkedések

202. A befektetéskezelőknek jellemzően alaposan meg kell ismerniük ügyfeleiket, hogy segítséget tudjanak nyújtani nekik a megfelelő befektetési portfóliók meghatározásában. Ehhez a felügyelt intézmények hasonló információkat gyűjtenek össze, mint amelyeket AML/CFT céljára is megszereznek.

203. A felügyelt intézményeknek a magasabb kockázatot jelentő helyzetekben a II. fejezetben meghatározott fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell követniük. Ezenfelül amennyiben az üzleti kapcsolathoz társuló kockázat magas, a felügyelt intézményeknek:

- azonosítaniuk kell az ügyfelek mögöttes befektetőit, és szükség esetén ellenőrizniük kell azok kilétét, ha az ügyfél harmadik félnek minősülő, nem szabályozott befektető;
- meg kell ismerniük a nem ellenőrzött harmadik felek részére vagy általuk teljesített fizetések vagy átutalások okát.

204. A befektetéskezelők az alacsony kockázatot jelentő helyzetekben a nemzeti jogszabályok által megengedett mértékben alkalmazhatják a II. fejezetben meghatározott egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedéseket.

9. fejezet: A befektetési alap-szolgáltatóknak szóló ágazati iránymutatások

205. A befektetési alap-szolgáltatás több felet érinthet: az alapkezelőt, a kinevezett tanácsadókat, a letétkezelőt és az alletétkezelőket, a részvénykönyv-vezetőket és egyes esetekben a kiemelt brókereket. Hasonlóképpen, ezen alapok forgalmazásában részt vehetnek olyan felek, mint a szerződéses meghatalmazottak, a tanácsadást nyújtó és a szabad felhatalmazással rendelkező vagyongazdálkodók, a platformszolgáltatók és a független pénzügyi tanácsadók.

206. Az alapforgalmazási folyamatban részt vevő felek típusa és száma az alap jellegétől függ, és befolyásolhatja azt, hogy az alap mennyit tud az ügyfélről és a befektetőiről. Az AML/CFT kötelezettségek betartásáért viselt felelősség az alapra vagy – amennyiben maga az alap nem felügyelt szolgáltató – az alapkezelőre hárul, noha az alap egyes ügyfél-átvilágítási kötelezettségeit bizonyos feltételek mellett ezen egyéb felek közül egy vagy több is teljesítheti.

207. A befektetési alapokat a természetes személyek vagy szervezetek igénybe vehetik ML/TF céljára:

- A lakossági alapok forgalmazása gyakran személyes megjelenés nélkül történik; az ilyen alapokhoz gyakran könnyen és viszonylag gyorsan hozzá lehet férni, és az ilyen alapokban szerzett részesedések különböző felek között átruházhatók.
- Az alternatív befektetési alapok, így például a fedezeti alapok, az ingatlanalapok és a magántőkealapok általában kevesebb befektetővel rendelkeznek, amelyek lehetnek magánszemélyek és intézményi befektetők (nyugdíjalapok, alapokba fektető alapok) is. A korlátozott számú vagyonos magánszemély részére vagy családi vagyontervezés céljára kialakított alapokkal az ML/TF céljából való visszaélés kockázata magasabb, mint a lakossági alapok esetében, mivel a befektetők nagyobb valószínűséggel vannak olyan helyzetben, hogy ellenőrzést gyakorolhatnak az alap eszközállománya felett. Ha a befektetők ellenőrzést gyakorolnak az eszközállomány felett, ezek az alapok magánvagyon-kezelő gazdasági egységek, amelyeket a 2015/849/EU irányelv III. melléklete potenciálisan magasabb kockázatú tényezőként említ.
- A befektetés gyakran közép- vagy hosszú távú jellege ellenére- amely miatt e termékek pénzmossási célra való felhasználása kevésbé vonzó -, a növekedés és jövedelem generálására való képességük alapján mégis felkelthetik a pénzmossást végzők érdeklődését.

208. E fejezett címzettjei a következők:

- a. a 2015/849/EU irányelv 3. cikke 2. pontjának a) alpontja szerinti tevékenységet folytató befektetési alap-kezelők; valamint
- b. a 2015/849/EU irányelv 3. cikke 2. pontja d) alpontja értelmében a saját részvényeiket vagy befektetési jegyeiket forgalmazó befektetési alapok.

Lehetséges, hogy az alap szolgáltatásában vagy forgalmazásában részt vevő egyéb feleknek, például a közvetítőknek is meg kell felelniük saját ügyfél-átvilágítási követelményeiknek, és adott esetben a jelen iránymutatás megfelelő fejezeteit kell alkalmazniuk.

209. A III. fejezet 1., 7. és 8. alfejezetében foglalt ágazati iránymutatások szintén relevánsak lehetnek az alapok és az alapkezelők számára.

Kockázati tényezők

Termékekhez, szolgáltatásokhoz vagy ügyletekhez kapcsolódó kockázati tényezők

210. Az alapkockázatot növelő tényezők:

- Az alapot korlátozott számú magánszemély számára vagy családi vagyontervezés céljára alakították ki, például magánalap vagy egyetlen befektetővel rendelkező alap.
- Lehetséges az alap jegyzése, majd azt követően a befektetés rövid időn belüli visszavásárlása anélkül, hogy ennek kapcsán a befektetőnek jelentős adminisztratív költségei merülnének fel.
- Az alap befektetési jegyeivel vagy részvényeivel oly módon lehet kereskedni, hogy az ügylet időpontjában nem értesítik az alapot vagy az alapkezelőt, és ennek következtében a befektetőre vonatkozó információk több alany között oszlanak meg (mint a másodlagos piacon kereskedett zárt végű alapok esetében)

211. A jegyzéshez kapcsolódó kockázatot növelő tényezők:

- A jegyzés több ország területén található számlákat vagy harmadik feleket érint, különösen abban az esetben, ha ezek az országok az iránymutatás II. fejezetének 22–27. pontjában meghatározottak szerint magas ML/TF kockázatot jelentenek.
- A jegyzés harmadik félnek minősülő jegyzőket vagy kedvezményezetteket érint, különösen abban az esetben, ha erre nem lehet számítani.

212. Az alapkockázatot csökkentő tényezők:

- A harmadik felek általi fizetések nem engedélyezettek.
- Az alap csak kisbefektetők számára áll nyitva, a befektetéseket maximalizálják.

Ügyfélkockázati tényezők

213. A kockázatot növelő tényezők:

- Az ügyfél viselkedése szokatlan, például:
 - i. A befektetés nélküli nyilvánvaló stratégiát vagy gazdasági célt, vagy az ügyfél olyan befektetéseket hajt végre, amelyek nincsenek összhangban az ügyfél általános pénzügyi helyzetével, amennyiben azt az alap vagy az alapkezelő ismeri.

- ii. Az ügyfél egyértelmű magyarázat nélkül azt kéri, hogy az eredeti befektetés után rövid időn belül vagy a kifizetés napja előtt visszavásárolhassa vagy visszaválthassa befektetését,
- iii. különösen abban az esetben, ha ez pénzügyi veszteséget vagy magas ügyleti díjakat eredményez.
- iv. Az ügyfél rövid időn belül, nyilvánvaló stratégia vagy gazdasági magyarázat nélkül részvények ismételt megvásárlását és eladását kéri.
- v. Az ügyfél gyakran több pénzeszközt utal át, mint amennyi a befektetéshez szükséges, és a többletösszegek visszatérítését kéri.
- vi. Az ügyfél előzetes értesítés nélkül több számlát használ, különösen abban az esetben, ha e számlák vezetése több ország területén vagy magasabb ML/TF kockázatot jelentő országok területén történik.
- vii. Az ügyfél oly módon kívánja strukturálni a kapcsolatot, hogy több felet, például részvényesi meghatalmazottakkal rendelkező társaságokat vesz igénybe különböző országok területén, különösen abban az esetben, ha ezek az országok magasabb ML/TF kockázatot jelentenek.
- viii. Az ügyfél hirtelen, magyarázat nélkül megváltoztatja a kifizetés helyét, például megváltoztatja a tartózkodási helye szerinti országot.
- ix. Az ügyfél és a tényleges tulajdonos más ország területén található, és az országok legalább egyike az iránymutatás általános részében meghatározottak szerint magasabb ML/TF kockázatot jelent.
- x. A tényleges tulajdonos pénzeszközei magasabb ML/TF kockázatot jelentő ország területén keletkeztek, különösen abban az esetben, ha a ország területén magasabb a pénzmosáshoz és terrorizmusfinanszírozáshoz kapcsolódó alpbűncselekmények szintje.

214. A kockázatot csökkentő tényezők:

- az ügyfél olyan intézményi befektető, amelynek a jogállását EGT-országbeli kormányzati ügynökség ellenőrizte, például kormányzat által jóváhagyott nyugdíjrendszer;
- az ügyfél EGT-országbeli vagy olyan harmadik országbeli felügyelt intézmény, amelyben az AML/CFT követelmények nem kevésbé szigorúak, mint a 2015/849/EU irányelv előírásai.

Az értékesítési csatornákhöz kapcsolódó kockázati tényezők

215. A kockázatot növelő tényezők:

- olyan nem egyértelmű vagy összetett értékesítési csatornák, amelyek korlátozzák az alap azon lehetőségét, hogy átlássa az üzleti kapcsolatait, és a tranzakciók monitoringját, például az alap számos alforgalmazót vesz igénybe harmadik országokban végzett forgalmazáshoz;
- a forgalmazó az iránymutatás általános részében meghatározott magas ML/TF kockázatot jelentő ország területén található.

216. A kockázatot csökkentő tényezők:

- Az alap csak az alacsony kockázatot jelentő befektetők valamely megjelölt típusát fogadja el, így például a megbízóként befektető felügyelt intézményeket (például az életbiztosítókat) vagy a vállalati nyugdíjrendszereket.
- Az alap csak EGT-országbeli vagy olyan harmadik országbeli felügyelt intézmény, például pénzforgalmi közvetítő közreműködésével vásárolható meg és vásárolható vissza, amelyben az AML/CFT követelmények nem kevésbé szigorúak, mint a 2015/849/EU irányelv előírásai.

Országkockázati vagy földrajzi kockázati tényezők

217. A kockázatot növelő tényezők:

- A befektetők pénze magasabb ML/TF kockázatot jelentő országok területén keletkezett – különösen azokban, ahol a pénzmosáshoz kapcsolódó alpbűncselekmények szintje magasabb.
- Az alap vagy az alapkezelő magasabb korrupciós kockázatot jelentő ágazatokban (például a bányászatban vagy a fegyverkereskedelemben) hajt végre befektetéseket olyan országok területén, amelyekben hiteles források szerint jelentős a korrupció vagy a pénzmosással és a terrorizmusfinanszírozással kapcsolatos egyéb alpbűncselekmények szintje, különösen abban az esetben, ha az alap egyetlen befektetővel vagy korlátozott számú befektetővel rendelkezik.

Intézkedések

218. Az alapok vagy az alapkezelők által az ügyfél-átvilágítási kötelezettségeik teljesítése érdekében teendő intézkedések attól függenek, hogy az ügyfél vagy a befektető (ha a befektető nem azonos az ügyféllel) hogyan jut el az alaphoz. Az alaphoz vagy az alapkezelőnek továbbá kockázaterősségi alapú intézkedéseket kell hoznia azoknak a természetes személyeknek az azonosítása és kilétének ellenőrzése érdekében, akik az ügyfél végső tulajdonosai vagy akik végső soron ellenőrzést gyakorolnak az ügyfél felett (vagy akik érdekében az ügyletet végrehajtják), például oly módon, hogy a leendő befektetőt nyilatkoztatják az alaphoz való

csatlakozási kérelmekor, hogy nyilatkozzon arról, hogy a saját nevében vagy valaki másnak a nevében fektet-e be.

219. Az ügyfél:

- a. olyan természetes vagy jogi személy, aki/amely a saját nevében, nem pedig más, mögöttes befektetők nevében közvetlenül vásárol valamely alapon befektetési jegyeket vagy részvényeket; vagy
- b. olyan felügyelt intézmény, amely gazdasági tevékenységének keretében a saját nevében közvetlenül vásárol befektetési jegyeket vagy részvényeket, és gyakorol ellenőrzést a befektetés felett, egy vagy több olyan harmadik fél javára, amely nem ellenőrzi a befektetést vagy a befektetési döntéseket; vagy
- c. olyan felügyelt intézmény, például pénzügyi közvetítő, amely a saját nevében jár el, és a részvények vagy a befektetési jegyek bejegyzett tulajdonosa, de egy vagy több harmadik fél nevében és konkrét utasításait követi (például azért, mert a pénzügyi közvetítő részvényesi meghatalmazott, bróker, több ügyfél összevont számláját/globális jellegű számláját kezelő gazdasági szereplő, vagy hasonló, passzív jellegű megállapodás gazdasági szereplője); vagy
- d. valamely felügyelt intézmény ügyfele, például pénzügyi közvetítő ügyfele, amennyiben a felügyelt intézmény nem a részvények vagy befektetési jegyek bejegyzett tulajdonosa (például azért, mert a befektetési alap pénzügyi közvetítőt vesz igénybe az alap részvényeinek vagy befektetési jegyeinek a forgalmazásához, és a befektető a felügyelt intézményen keresztül vásárol befektetési jegyeket vagy részvényeket, és a felügyelt intézmény nem válik a befektetési jegyek vagy részvények jog szerinti tulajdonosává).

A 219. bekezdés a) és b) pontjában ismertetett helyzetekben alkalmazandó egyszerűsített és fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedések

220. A 219. bekezdés a) és b) pontjában ismertetett helyzetekben az alapnak vagy az alapkezelőnek a magas kockázatot jelentő helyzetekben többek között a következő fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmaznia:

- további ügyfélinformációk szerzése az üzleti kapcsolat létesítése előtt, például az ügyfél jó hírnevéről és hátteréről;
- további lépések a megszerzett dokumentumok, adatok vagy információk további ellenőrzése érdekében;
- információk beszerzése az ügyfél és a tényleges tulajdonosa pénzeszközeinek és/vagy vagyonának forrásáról;
- annak előírása, hogy a visszaváltáshoz kapcsolódó fizetést a befektetéshez eredetileg használt számlán, illetve az ügyfél nevére szóló vagy közös tulajdonú számlán keresztül teljesítsék;

- az ügyletmonitoring gyakoriságának és intenzitásának növelése;
 - annak előírása, hogy az első fizetést az ügyfél nevére szóló vagy közös tulajdonú, EGT-országbeli felügyelt hitelintézetnél vagy pénzügyi intézménynél, illetve olyan harmadik országbeli felügyelt hitelintézetnél vagy pénzügyi intézménynél vezetett számláról teljesítsék, amely országban az AML/CFT követelmények nem kevésbé szigorúak, mint a 2015/849/EU irányelv előírásai;
 - vezető tisztségviselők jóváhagyásának megszerzése az ügyletkötéskor, ha az ügyfél első alkalommal használ valamely terméket, illetve vesz igénybe valamely szolgáltatást;
 - megerősített eljárás alkalmazása az ügyfélkapcsolat és az egyes ügyletek tekintetében.
221. Alacsonyabb kockázatot jelentő helyzetekben, a nemzeti jogszabályok által megengedett mértékben, és amennyiben a pénzeszközöket ellenőrizhetően az ügyfél nevére szóló vagy közös tulajdonú, valamely EGT-országbeli felügyelt hitelintézetnél vagy pénzügyi intézménynél vezetett számlára, illetve számláról utalják át, az alap vagy az alapkezelő egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedésként felhasználhatja például a pénzeszközök forrását az egyes ügyfél-átvilágítási intézkedések teljesítéséhez.

A 219. bekezdés c) pontjában ismertetett helyzetekben alkalmazandó egyszerűsített és fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedések

222. A 219. bekezdés c) pontjában ismertetett helyzetekben, amennyiben a pénzügyi közvetítő az alap vagy az alapkezelő ügyfele, az alapnak vagy az alapkezelőnek kockázatérzékenységi alapon ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmaznia a pénzügyi közvetítő tekintetében. Az alapnak vagy az alapkezelőnek egyszersmind kockázatérzékenységi alapú intézkedéseket kell hoznia a pénzügyi közvetítő mögöttes befektetőinek azonosítása és kiléte ellenőrzése céljából, mivel ezek a befektetők a közvetítőn keresztül befektetett pénzeszközök tényleges tulajdonosai. Az alacsony kockázatot jelentő helyzetekben az alapok vagy az alapkezelők – a nemzeti jogszabályok által megengedett mértékben – az iránymutatás 112. bekezdésében ismertetettekhez hasonló egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmazhatnak az alábbi feltételek mellett:
- A pénzügyi közvetítő az AML/CFT kötelezettségek hatálya alá tartozik valamely EGT-országban vagy olyan harmadik országban, amelyben az AML/CFT követelmények nem kevésbé szigorúak, mint a 2015/849/EU irányelv előírásai.
 - A pénzügyi közvetítőt e követelmények betartása tekintetében hatékonyan felügyelik.
 - Az alap vagy az alapkezelő kockázatérzékenységi alapon lépéseket tett annak érdekében, hogy meggyőződjön, hogy az üzleti kapcsolathoz társuló ML/TF kockázat alacsony, többek között a pénzügyi közvetítő üzleti tevékenysége, a közvetítő üzleti tevékenysége által kiszolgált ügyféltípusok, valamint a közvetítő üzleti tevékenységét érintő országok értékelése alapján.

- Az alap vagy az alapkezelő kockázatérzékenységi alapon lépéseket tett annak érdekében, hogy meggyőződjön, hogy a közvetítő szigorú és kockázatérzékenységi alapú ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmaz saját ügyfelei és ügyfeleinek tényleges tulajdonosai tekintetében. Ennek keretében az alapnak vagy az alapkezelőnek kockázatérzékenységi alapon intézkedéseket kell hoznia, hogy értékelje a közvetítő ügyfél-átvilágítási politikáinak és eljárásainak megfelelőségét, például a közvetítő megfelelésére vonatkozó, nyilvánosan hozzáférhető korábbi adatok alapján, vagy a közvetítővel való közvetlen kapcsolattartás útján.
- Az alap vagy az alapkezelő kockázatérzékenységi alapon lépéseket tett annak érdekében, hogy meggyőződjön, hogy a közvetítő – kérésre – haladéktalanul átadja a mögöttes befektetőkre vonatkozó ügyfél-átvilágítási információkat és dokumentumokat, például oly módon, hogy a vonatkozó rendelkezéseket a közvetítővel kötött szerződésbe foglalja, vagy mintavétel útján megvizsgálja, hogy a közvetítő képes-e – kérésre – ügyfél-átvilágítási információkat szolgáltatni.

223. Megnövekedett kockázat esetén, különösen abban az esetben, ha az alapot korlátozott számú befektető számára alakították ki, fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazni, amelyek a fenti 220. bekezdésben foglalt ügyfél-átvilágítási intézkedéseket foglalhatják magukban.

A 219. bekezdés d) pontjában ismertetett helyzetekben alkalmazandó egyszerűsített és fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedések

224. A 219. bekezdés d) pontjában ismertetett helyzetekben az alapnak vagy az alapkezelőnek kockázatérzékenységi alapú ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmaznia a végső befektető, mint az alap vagy az alapkezelő ügyfele tekintetében. Az alap vagy az alapkezelő az ügyfél-átvilágítási kötelezettségeinek teljesítése érdekében – a 2015/849/EU irányelv II. fejezetének 4. szakaszában foglalt feltételekkel összhangban és azokra figyelemmel – hagyatkozhat a közvetítőre.

225. Az alacsony kockázatot jelentő helyzetekben az alapok vagy az alapkezelők a nemzeti jogszabályok által megengedett mértékben egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedéseket alkalmazhatnak. A 222. bekezdésben felsorolt feltételek teljesülése esetén az egyszerűsített ügyfél-átvilágítási intézkedések keretében az alap vagy az alapkezelő azonosítási adatokat szerezhet az alap részvénykönyvéből, valamint beszerezheti azokat a 2015/849/EU irányelv 27. cikkének (1) bekezdésében meghatározott információkat, amelyeket az alapnak vagy az alapkezelőnek észszerű határidőn belül be kell szereznie a közvetítőtől. Az alapnak vagy az alapkezelőnek ezt a határidőt a kockázatalapú megközelítéssel összhangban kell megállapítania.

226. Megnövekedett kockázat esetén, különösen abban az esetben, ha az alapot korlátozott számú befektető számára alakították ki, fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedéseket kell alkalmazni, amelyek a fenti 220. bekezdésben foglalt ügyfél-átvilágítási intézkedéseket foglalhatják magukban.

IV. fejezet – Végrehajtás

Végrehajtás

227. Az felügyeletet ellátó hatóságoknak és a felügyelt intézményeknek 2018. június 26-ig kell megfelelniük az iránymutatásnak.